

Mészáros György

**Személyekről elnevezett
budapesti utcanevek
évfordulók tükrében**

1999.

Mottó: A történelemmel sok
mindent lehet csinálni, de
kiradírozni nem lehet.

Thomas Mann

Kedves Érdeklődő!

Budapestnek jelenleg 7700-nál több elnevezett utcája van. Ebben a kimutatásban néhány száz utca névadóját sorolom fel. Ezeknek a személyeknek 1998 és 2005 között születésük vagy haláluk 25. vagy valahányszor 25 éves évfordulója van. (Sajnos nem tudom mindenkinek a pontos adatait.) Természetesen nem csak a most élő elnevezések, hanem a megszűntek névadóit is felsorolom.) Remélem, hogy érdeklődéssel olvassa ezt a munkát, amelyet Mészáros György a Budapesti Városvédő Egyesület Podmaniczky-díjas alapító tagja készített. Az utcák hollétéről és lefutásáról az 1998-ban megjelent *Budapest teljes utcanévlexikona* című könyvből szerezhetnek tudomást, amelynek adattárát a szerző állította össze. Kérem, hogy véleményét, esetleges adatkiegészítését, és e témakörrel kapcsolatos kérdéseit a Főpolgármesteri Hivatal Informatikai Ügyosztályán keresztül juttassa el hozzám, amelyekre szívesen válaszolok. A felsorolás az évfordulók dátuma szerint készült.

Kellemes szórakozást kívánok.

A táblázat betűrendben sorolja fel az utcák névadóit.
A második oszlopban a dátum mutatja a megtalálás helyét:

Abonyi Lajos	1998 04 28
Aczél	2000 01 01
Ady Endre	2003 11 22
Ágoston Péter	1999 03 25
Ágoston Péter	2000 09 06
Ajtony	2003 01 01
Allende, Salvador	1998 09 13
András herceg :	2003 01 01
Andrássy Gyula gróf	1998 03 08
Apáczai Csere János	2000 06 10
Apor Péter	2001 06 03
Apor Péter	2002 09 22
Apponyi Franciska (<i>Fanny</i>) grófnő	2004 01 01
Arató Emil	2003 04 30
Aschner Lipót	2002 01 18
Attila	2003 01 01
Augusztá, Mária Lujza bajor hercegnő	2000 01 01
Aulich Lajos	1999 10 06
Bajza József	2004 01 31
Bakfark Bálint	2001 08 15
Balassi Bálint báró	2004 10 20
Balázs Béla	1999 05 17
Balzac, Honoré de	1999 05 20
Balzac, Honoré de	2000 08 20
Bányai Elemér	2000 08 21
Bányai Júlia	1999 01 01
Barabás Miklós	1998 02 12
Bárczi Géza	2000 09 07
Bárdos Artúr	1999 08 05
Baross Gábor	1998 07 06
Bársony István	2003 03 11
Bársony István	2005 09 15
Barta Lajos	2003 10 20
Bartha János	1999 02 02
Bartha János	2002 08 21
Bartók Lajos	2001 05 24
Bartók Lajos	2002 12 31
Batthyány Lajos gróf	1999 10 06
BatthyányIlona grófnő	2004 03 21
Bebó Károly	2004 04 00
Békés Imre	2002 07 14
Bél Mátyás	1999 08 29
Béla III.	1998 01 01
Beleznay János gróf	2004 01 01
Beloianisz, Nikosz	2002 01 01
Bem József,	2000 12 10
Benedek Elek	2004 08 17
Benedikt Ottó	2000 09 25
BeniczkyFerenc	2005 01 01
Benkő István	2004 01 01
Beöthy	2004 12 07
Bercsényi Miklós gróf	2000 11 06
Berda József	2002 02 01
Bertalan Lajos	2002 07 30
Berzsenyi Dániel	2001 05 07
Bethlen Gábor	2004 11 15
Bethlen Gábor	2005 01 01
Bihari János	2002 04 26
Bihari Mór	2001 02 23
Birly Ede Flórián	2004 09 25
Blaha Lujza	2000 09 08

Blaha Lujza	2000 09 18
Bodor Péter	1999 08 17
Bogár Ignác	2001 05 27
Bolgár Elek	2005 06 26
Bolyai Farkas	2000 02 09
Bolyai János	2002 12 05
Bóné András	2005 01 01
Boráros János Antal	2000 04 24
Böszörményi László	1999 11 19
Brassai Sámuel	2000 02 13
Buday László	1998 10 27
Buday László	2000 03 07
Bulcsú	2005 01 01
Bulyovszky Gyula	2002 04 10
Cathry [kátri] Szaléz Franz	2001 01 01
Conrad, Franz von Hötzendorf	2000 01 01
Conrad, Franz von Hötzendorf	2003 01 01
Corvin János	2004 10 12
Czabán Samu	2003 02 17
Czetz János	2004 09 06
Czimra Gyula	2001 01 01
Cziráki (Cziráky) Antal	2005 02 22
Czobor Béla	2002 05 09
Czobor Béla	2004 01 23
Czuczor Gergely	2000 12 17
Csanádi György	1999 04 24
Csanádi György	2005 07 28
Csányi László	1999 10 10
Csapó Vilmos	1998 12 04
Csapó Vilmos	2004 09 03
Csemegi Károly	1999 03 18
Csemegi Károly	2000 05 03
Cserba Elemér	2001 01 01
Csermák Antal	1999 01 01
Csernus Menyhért	1999 10 24
Csík István	2002 01 01
Csokonai Vitéz Mihály	1998 11 17
Csokonai Vitéz Mihály	2005 01 28
Csonka János	2002 01 22
Csontváry Kosztka Tivadar	2003 07 05
Dallos Ida	2005 01 01
Damjanich János	1999 10 06
Damjanich János	2004 12 08
Dankó Pista	2003 03 29
Darányi Ignác	2002 04 27
Darányi Ignác	2002 06 11
Daruváry Alajos	2001 10 21
Dávid Ferenc	2004 11 15
Deák Ferenc	2001 10 17
Deák Ferenc	2003 01 28
Déri Miksa	2004 10 26
Dessewffy Arisztid	1999 10 06
Dessewffy Arisztid	2002 07 01
Dessewffy Aurél gróf	2003 03 28
Dévai Biró Mátyás	2000 01 01
Dienes László	2003 04 05
Dinda Béla	2003 01 01
Ditrói Mór	2001 10 05
Dobozi Mihály	2001 09 01
Dohnányi Ernő	2002 07 27
Donát János Dániel	2005 05 11
Donszky Árpád	2004 01 01
Dorottya	2005 03 30
Drágfy	2001 10 26

Drugeth	2002 01 01	Hajnóczy József	2000 05 03
Dvořák	2004 01 01	Hajós Alfréd :	2003 02 01
Edvi Illés Aladár	2002 04 24	Hajós Alfréd :	2005 11 12
Egán Ede	2001 07 13	Halász Gábor :	2001 07 04
Egressy	2001 07 17	Hám Kálmán	2002 01 01
Egry József	2001 06 19	Hankóczy Jenő	2004 02 24
Ehmann Viktor	2003 01 01	Harrer Pál	2004 10 18.
Endre	2001 01 01	Harsányi Kálmán	2001 12 11
Endrődi Sándor	2000 01 18	Harsányi Kálmán	2004 05 31
Eötvös Loránd báró	1998 03 06	Hatvani Lajos báró	2005 10 28
Erdélyi Lóránt :	2003 01 01	Hauszmann Alajos	2001 07 31
Erdélyi Lóránt :	2005 01 01	Havas Ignác	2002 01 01
Erzsébet	1998 09 10	Havas Jousef	2003 02 10
Esterházy	2001 01 01	Hébelt Ede	2004 02 16
Etele	2003 01 01	Hedvig királyné	1999 06 15
Fackh Károly	1998 01 01	Hegedűs Sándor	2000 08 21
Falk Miksa	2003 10 07	Hegedűs Sándor	2003 02 24
Faludi Ferenc	2004 03 25	Heltai Gáspár	2000 01 01
Farkas Antal	2000 09 13	Herczeg Ferenc	2004 02 24
Farkas Ignác	2004 01 01	Herein Károly	2001 01 01
Fazekas Ágoston	2002 12 12	Herzl Tivadar	2004 01 01
Fejér György	2001 06 02	Hevesi Sándor	1998 05 13
Fejér Lipót	2005 02 09	Hirossik János	2000 02 03
Fekete István	2000 01 25	Hitel Márton	2001 01 01
Felsőbüki Nagy Pál	2002 09 07	Hoffmann Ottó	2002 05 02
Fényes Elek	2001 07 23	Hollán Ernő	1999 01 03
Ferdinánd	2000 06 29	Honti Lajos	2000 02 25
Ferenczi Sándor	1998 01 01	Horánszky Nándor	2002 04 19
Festetics György	2000 01 01	Horn Ede	2000 09 25
Flesch Ármin	2003 03 23	Horthy István	2004 12 09
Fodor József	2001 03 20	Horvát Boldizsár	1998 10 28
Forgách	2002 01 19	Horváth Mihály	2004 08 19
Földváry	2004 05 06	Hullay Jenő	2001 01 02
Förster Aurél	2002 03 03	Humhál László	2005 09 17
Frankovics Mihály	2001 01 01	Ignotus	1999 08 03
Fráter György	2001 12 17	Imre	2004 11 30
Fráter Loránd	2005 03 13	Izso Miklós	2000 05 29
Friss István	2003 01 01	Jagelló	2001 08 29
Fürst Sándor	2003 11 27	Jáhn Ferenc	2002 02 07
Gaal	2005 11 06	Jamriská Sámuel	2004 01 01
Gábor Andor	2003 01 21	Janda Vilmos	2003 00 01
Gábor Áron	1999 07 02	Jászai Mari	2000 02 24
Gács László	2003 10 15	Jászai Mari	2001 10 05
Gál Benő	2004 09 15	Jedlik Ányos	2000 01 11
Galeotto, Marzio	2002 01 01	Jendrassik György	1998 05 13
Galvani, Luigi	1998 12 05	Jendrassik György	2003 02 08
Garami Ernő	2001 12 13	Jerney János	2000 05 12
Garay János	2002 09 05	Jeszenák János báró	2000 01 22
Gergely Győző	2002 02 20	Jeszenák János, báró	1999 10 10
Gerlóczy Károly	2000 08 25	Jókai Mór	2000 02 18
Germanus Gyula	2004 11 07	Jókai Mór	2004 05 05
Geyer Flórián	2000 01 01	Joliot-Curie, Frederic	2000 01 01
Gidófalvy Lajos	2001 01 01	József Attila	2005 04 11
Gombocz Zoltán	2002 06 18	József, Anton Johannes nádor	2001 03 09
Gombos Ferenc	2001 12 29	Kacsóh Pongrác	1998 12 15
Gombosi György	2004 05 10	Káldy Gyula	2001 03 06
Gőgös Ignác	2004 07 30	Kálmán Imre	2003 10 30
Greguss Ágost	2000 04 27	Kamermayer Károly	2004 05 14
Guckler Károly	1998 01 01	Károlyi Mihály gróf	2000 03 19
Gvadányi József gróf	2000 10 16	Károlyi Mihály gróf	2005 03 04
Gvadányi József gróf	2001 12 21	Károlyi Iréneusz József	2004 03 06
Gyöngyösi István	2004 07 24	Kazinczy Lajos	1999 10 25
Gyulai Pál	2001 01 25	Keglevich Gábor gróf	2001 03 04
Hadrianus, Publius Aelius	2001 01 24	Kemény Gusztáv	2004 01 01

Kemény Zsigmond	2000 12 22	Makó Pál	1998 07 09
Kémery Nagy Imre	2003 03 27	Mányoki Ádám	1998 01 01
Kempelen Farkas	2004 03 26	Mária királyné	2005 09 17
Kende Kanuth	2003 09 15	Mária Krisztina	1998 01 01
Kerekes Sámuel	2000 08 27	Máriássy János báró	2005 01 24
Kerégyártó Árpád Lajos	2002 12 13	Márkus Emília	1999 12 24
Kerényi Frigyes	2002 03 01	Martinovics Ignác	2005 07 22
Keszőce Endre	2000 09 22	Mátray Gábor	2005 07 17
Keszőce Endre	2003 07 18	Mautner Sándor	2000 01 01
Kiss Ernő	1999 10 06	Mednyánszky László	2002 04 23
Klauzál Gábor	2004 09 18	Melczer János	2002 01 01
Klebensberg Kunó gróf	2000 11 13	Mészáros József	2002 01 01
Knézich Károly	1999 10 06	Mező Imre	2005 12 13
Knopp Imre	2005 01 01	Micsurin, Ivan Vlagyimirovics	2005 01 01
Kolosy György	2000 01 23	Mihálkovics Géza	1999 07 05
Kolosy György	2001 01 01	Mikó Imre gróf	2001 09 16
Koppány	1998 01 01	Mikó Imre gróf	2005 09 04
Kós Károly	2002 01 01	Mikó Sándor	2003 01 01
Kossuth Lajos	2002 09 19	Mikoviny Sámuel	2000 03 26
Kosztá József	1999 07 29	Molnár István	2000 02 07
Kozma Sándor	2000 09 02	Molnár László	2000 01 01
Kövér Lajos	2000 03 11	Montgomery of Alamein	2001 01 01
Kövess Hermann báró	2004 04 30	Móra Ferenc	2004 07 19
Krepuska Géza	1999 10 15	Móricz Zsigmond	2004 06 29
Kresz Géza	2001 04 10	Mosolygó Antal	2002 03 07
Kriza János	2000 03 26	Munkácsy Mihály	2000 05 01
Kruspér István	2005 07 02	Nádasdy Ferenc gróf	2005 01 01
Kruzlák Béla	2000 06 20	Nádasdy Kálmán	2004 11 25
Kurszán	2004 01 01	Nagy Balogh János	1999 08 02
Kvassay Jenő	2000 07 05	Nagy Jenő	1998 12 31
Laczkovich János	2000 01 13	Nagy Lajos	2004 10 28
Lahner György	1999 10 06	Nagy Lajos király	2001 03 05
Laky Adolf	2004 06 14	Nagy Ignác	2004 03 19
Landler Jenő	2000 11 23	Nagysándor József	1999 10 06
Landler Jenő	2003 02 25	Nagysándor József	2004 10 17
Láng Kálmán	2004 01 01	Németh József	2004 03 06
László Jenő	2003 03 05	Németh László	2000 03 03
Latabár Kálmán	2002 11 24	Németh László	2001 04 18
Laufenauer Károly	2001 04 27	Niedermayer Ferenc	2000 01 01
Lázár Vilmos	1999 10 06	Noszlopy Gáspár	2003 03 03
Légrády Károly	2003 11 27	Odry Árpád	2001 09 25
Lehel	2005 01 01	Orczy	2004 12 14
Leiningen Károly gróf	1999 10 06	Orczy László báró	2000 04 14
Lékai János	2000 07 17	Orlay Petrich Soma	2000 06 06
Lendvay	2000 07 12	Ormay Norbert báró	1999 08 23
Lenkei János	2000 02 19	Ortutay Gyula	2003 03 22
Leonardo da Vinci	2002 01 01	Osvát Ernő	2002 04 07
Lévay József	2000 11 18	Osztapenko, Ilja Afanaszjev	2004 01 01
Liezen-Mayer Sándor	1998 02 19	Paál László	2004 03 04
Lipót	2005 05 05	Pablo Neruda	2004 07 12
Lippay György	2000 01 01	Pais Dezső	1998 04 06
Lipthay Béla báró	1999 01 01	Pápay István	2002 01 01
Lipthay Béla báró	2002 01 01	Pauler	2003 07 06
Lóczy Lajos	1999 11 10	Pentelei Molnár János	1999 11 10
Lorántffy Zsuzsanna	2000 01 01	Pentelei Molnár János	2003 05 08
Lotz Károly	2004 10 13	Pentz Károly	2002 01 01
Lóczy Sándor	2004 10 27	Perczel Mór	1999 05 23
Lumumba, Patrice	2000 01 01	Perényi	2002 01 01
Madách Imre	1998 01 21	Perényi Zsigmond báró	1999 10 24
Maderspach Károlyné	2004 04 02	Pethényi Salamon János	1999 07 30
Mády Lajos	1998 01 01	Pethényi Salamon János	2005 10 05
Madzsar József	2001 03 12	Pilwax Károly	1999 01 01
Magyari István	2005 01 01	Podmaniczky Frigyes báró	1999 06 21
Majláth	2005 01 05	Pollack Mihály	1998 08 30

Pollack Mihály	2005 01 05	Szalárdi Mór	2001 01 01
Pongrácz László	1999 12 15	Szalmás Piroska,	1998 08 07
Pór Bertalan	2005 04 04	Szalvai Mihály	2005 11 21
Poscher János	2000 01 01	Szánthó Géza	2000 01 01
Póth Irén	2000 01 01	Szántó Béla	2001 06 01
Pöhltenberg Ernő	1999 10 06	Szántó Kovács János	2002 04 24
Prodám Guidó	1998 07 04	Szapáry Gyula gróf	2005 01 20
Puskin, Alekszandr Szergejevics	1999 06 07	Szász Károly	2004 06 15
Radvánszky Albert báró	2005 11 11	Szász Károly	2005 10 15
Rákóczi Ferenc	2001 03 27	Szebeny Antal	2003 01 01
Rákosi Jenő	2004 02 08	Szegedi Róza	2000 01 01
Ranolder Nepomuki János	2000 09 12	Székkács Ferenc	2001 12 07
Ráth György	2003 05 06	Székel Mihály	2001 05 08
Ráth György	2003 07 07	Szenczi Molnár Albert	1999 08 30
Reitter Ferenc	1999 12 09	Szende Pál	2004 02 07
Reményi Ede	1998 05 15	Szent Flórián	2004 05 04
Reményi Ede	2003 01 17	Szentimrey Kálmán	2005 01 01
Répássy Mihály	2000 01 01	Szentpétery Zsigmond	1998 08 31
Révay Miklós	1999 02 24	Szerb Antal	2001 05 01
Ribáry Ferenc	2002 10 06	Szerdahelyi József	2001 02 18
Ribáry Ferenc	2005 05 17	Szerdahelyi József	2004 03 09
Ribényi Antal	2002 01 01	Szerelmey Miklós	2000 08 05
Ries István	2000 09 15	Szerelmey Miklós	2003 01 01
Riesz Frigyes	2005 01 22	Szervét Mihály	2003 01 01
Rippl-Rónai József	2002 09 25	Szigeti József	1998 02 20
Romanelli, Guido	2001 01 01	Szigeti Kálmán	1999 01 01
Rózsa Richárd	2004 11 25	Szilágyi Dezső	2001 08 31
Rózsavölgyi Márk	1998 01 23	Szlávy József	2000 07 08
Rökk Szilárd	1999 08 21	Szondi György	2002 07 09
Röntgen, Wilhelm Konrad	1998 01 01	Szőcs Áron	2004 01 01
Rudas László	2000 04 29	Szőcs Bertalan	2000 01 01
Rudawszky Ferenc	1999 01 01	Sztálin, Joszif Visszarionovics	2003 03 05
Rudawszky Ferenc	2003 01 01	Szurday Róbert	2002 03 07
Salamon Ferenc	2000 08 29	Szücs István	2003 01 01
San Marco hercegné	2000 01 01	Táncsics Mihály	1999 04 20
Sándor Mór gróf	2003 02 23	Tartsay Vilmos	2001 07 22
Sándor Mór gróf	2005 05 23	Teleldi János	2001 01 01
Sarolta	2002 01 01	Teleki Pál	2004 11 01
Schönherz Zoltán	2005 07 25	Teszársz Károly	2005 10 22
Schönmann László	2000 03 06	Tisza Kálmán	2002 03 23
Schuster János Konstantin	2002 05 07	Tisza Kálmán	2005 12 16
Schweidel József	1999 10 06	Tito, Joszif Broz	2005 01 01
Segner János András	2002 10 05	Toldy Ferenc	2000 12 10
Segner János András	2004 10 09	Toldy Ferenc	2005 08 10
Seidl Antal	1998 01 01	Tolnai Lajos	2002 03 19
Seidl Antal	2000 01 01	Tolnay Károly	2004 01 01
Semsey Andor	1998 08 14	Tomori Pál	2000 01 01
Simándi István	2000 01 01	Tomori Pál	2001 08 29
Simonyi József báró	2002 02 18	Torma Károly	2004 12 10
Simonyi Zsigmond	2003 01 01	Tormay Cecil	2001 10 08
Sobieski János	1999 06 02	Tótfalusi Kis Miklós	2000 01 01
Sólyom László	2000 08 19	Tótfalusi Kis Miklós	2002 03 20
Soó Rezső	2000 02 10	Tóth Aladár	1998 02 04
Soó Rezső	2003 08 01	Tóth István	1998 01 01
Sós Ármin	1998 01 23	Török Bálint	2001 01 01
Stáhly Ignác	1999 04 28	Török Flóris	2000 01 01
Steindl Imre	2002 08 31	Török Flóris	2003 01 01
Stróbl Alajos	2001 12 13	Török Ignác	1999 10 06
Stromfeld Aurél	2002 10 10	Türr István	2000 08 11
Stromfeld Aurél	2003 09 19	Ugró Gyula	1999 09 04
Szabó Ervin	2002 08 22	Váci Mihály	1999 12 25
Szabó Lőrinc	2000 03 31	Vadas Márton	2000 02 04
Szabolcsi Bence	1999 08 01	Vahot Imre	2004 02 11
Szacsavay Imre	1999 10 24	Vajda János	2002 05 08

Vajkay László	2000 02 20	Virág Benedek	2005 01 30
Vándor Sándor	2001 07 28	Visi Imre	2002 12 26
Vántus Károly	2002 01 01	Vitkovics Mihály	2003 07 25
Vántus Károly	2004 02 20	Vitkovics Mihály	2004 09 29
Varga Jenő	2004 09 06	Vörösmarty Mihály	2000 12 01
Varga József	2002 01 01	Vörösmarty Mihály	2005 11 19
Varga Katalin	2002 01 01	WágnerManó	2004 01 01
Vargha Gyula	2002 09 04	Washington, George	1999 12 14
Vargha Gyula	2004 05 02	Wesselényi	2000 12 11
Varjú Kálmán	1999 10 28	Wlassics Gyula báró	2002 03 17
Vas Gereben	1998 03 07	Xantus János	2000 10 05
Vass József	2000 04 25	Zámbelli Lajos	2001 02 01
Vass József	2002 09 08	Závodszy Zoltán	2001 09 08
Vasvári Pál	1999 07 05	Zemplén Győző	2004 10 17
Vasvári Pál	2001 07 14	Zeyk Domokos	1999 07 31
Vay Ádám	2001 01 01	Zichy Géza gróf	1999 07 13
Vazul	2001 01 01	Zielinski Szilárd	1999 04 24
Vázsonyi Vilmos	2001 05 02	Zirzen Janka	1999 05 23
Vécsey Károly gróf	1999 10 06	Zöld Sándor	2001 04 20
Victor Hugo	2002 02 26	Zrínyi Iona grófnő	2003 02 18
Vigyázó Ferenc gróf	1999 04 05	Zsirai Miklós	2005 09 09
Vigyázó Ferenc gróf	2003 07 30	Zsivora György	2004 08 25
Vilma királynő	2005 01 01	Zsófia	2005 01 27
Virág Benedek	2004 01 01		

1998-ban:

- 1998 01 01 **Béla III.** (1148-1196): király 1172 és 1196 között. Bizáncban nevelkedett. 1180-1182 között megszállta Dalmáciát és 1190-ben elismertette hatalmát a meghódított városokkal. Itthoni politikáját nagy birtok adományokkal alapozta meg, kialakítva így a hozzá hű réteget. Létrehozta az állandó kancelláriát, bevezette a hivatali írásbeliséget. 1192-ben szentté avattatta I. László királyt. A Mátyás-templomban van eltemetve. *Születésének 850. évfordulója.*
- 1998 01 01 **Fackh Károly** (18?-1898. ?): jogász, miniszteri tanácsos. Rákosliget megalapítása fűződik a nevéhez. A község kialakulását nem érte meg. *Halálának 100. évfordulója.*
- 1998 01 01 **Ferenczi Sándor** (1873. ?-1933.): ideg orvos, egyetemi tanár. A század elején kezdett foglalkozni az akkor még újszerű freudizmus kérdéseivel. 1913-ban megalapította a Magyar Pszichoanalitika Egyesületet, később ennek rendelőintézetét. *Születésének 125. évfordulója.*
- 1998 01 01 **Guckler Károly** (1858-1923. ?): erdész, a fővárosi erdészeti hivatal vezetője. A róla elnevezett sétautató építtette. A budai hegyek erdősítésében nagy szerepe volt. *Halálának 75. évfordulója.*
- 1998 01 01 **Koppány (Kupa)** (? -998): Tar Zerind fia, 998-ban, Géza halála után a pogány levírátus nevében magának követelte a trónt, s a fejedelem özvegyét. István a Veszprém melletti csatában legyőzte, és felnégyeltette. *Halálának 1000. évfordulója.*
- 1998 01 01 **Mády Lajos** (1848?-1918): református esperes, iskolaigazgató. 1873-ban nevezték ki községi iskolai tanítónak Újpesten. Sokat tett a község közművelődéséért: elemi, polgári és ipariskolákat szervezett, egyik alapítója volt az újpesti főgimnáziumnak (Könyves Kálmán Gimnázium). *Születésének 150. évfordulója.*
- 1998 01 01 **Mányoki Ádám** (1673.-?-1757): festő, II. Rákóczi Ferenc udvari festője. *Születésének 250. évfordulója.*
- 1998 01 01 **Mária Krisztina** (1742-1798. ?): főhercegnő, Mária Terézia leánya, Albert magyarországi helytartó felesége. *Halálának 200. évfordulója.*
- 1998 01 01 **Röntgen, Wilhelm Konrad** (1845-1923.): a röntgensugarak felfedezője. *Születésének 175. évfordulója.*
- 1998 01 01 **Seidl Antal** (1850-1898. ?): karmester. Helyi lokálpatrióta. *Halálának 100. évfordulója.*
- 1998 01 01 **Tóth István** (1823. ?-1908): 1860-tól Palota bírása volt 43 éven keresztül. Palotai jobbágy-családból származott. A szabadságharcot mint önkéntes, honvédként harcolta végig. *Születésének 175. évfordulója.*
- 1998 01 21 **Madách Imre** (1823. január 21.-1864): költő, drámaíró, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja. *Születésének 175. évfordulója.*
- 1998 01 23 **Rózsavölgyi Márk** (1787 vagy 1789-1848. január 23.): zeneszerző, hegedűművész. *Halálának 150. évfordulója.*
- 1998 01 23 **Sós Ármin** (1873. január 23.-1944): közlekedési szakember. A Budapesti Közúti Vaspálya Társaság ügyvezető igazgatója, a Budapesti Helyi Érdekű Vasutak és társvállalataik vezérigazgatója. A nagy-budapesti közlekedési hálózat egyik megtervezője és villamosításának szorgalmazója. Alapító tagja volt a Ráckevei HÉV-nek. 1944-ben a németek letartóztatták és vallatás közben szívrohamban meghalt. *Születésének 125. évfordulója.*
- 1998 02 04 **Tóth Aladár** (1898. február 4.-1968): zenetudós, zeneesztéta, a Magyar Állami Operaház igazgatója, kétszeres Baumgarten-díjas, Kossuth-díjas. *Születésének 100. évfordulója.*
- 1998 02 12 **Barabás Miklós** (1810-1898. február 12.) festőművész, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja. *Halálának 100. évfordulója.*
- 1998 02 19 **Liezen-Mayer Sándor** (1839-1898. február 19.): festőművész. *Halálának 100. évfordulója.*
- 1998 02 20 **Szigeti József** (1892-1973. február 20.): hegedűművész. *Halálának 25. évfordulója.*
- 1998 03 06 **Eötvös Loránd** báró (1848. március 6.-1919): fizikus, egyetemi tanár, vallás- és közoktatásügyi miniszter, a Magyar Tudományos Akadémia igazgató tagja. A gravitációs tér térbeli változásának megmérésére szerkesztette világhírű ingáját. Ezzel első méréseit a Balaton jegén végezte el. Később Pestszentlőrincen vásárolt magának nyaralót és annak kertjében (Ez az a terület.) folytatta kísérleteit. Az általa szerkesztett inga továbbfejlesztve ma is használatos. *Születésének 150. évfordulója.*

- 1998 03 07 **Vas Gereben** eredetileg Radákovich József (1823. április 7.-1868): népszerű regényíró. A szabadságharc alatt Arany János mellett szerkesztette a „*Nép barátja*” című lapot, majd sorra jelentette meg jóízű magyarsággal megírt regényeit. *Születésének 175. évfordulója.*
- 1998 03 08 **Andrássy Gyula** gróf (1823-1890): politikus, honvédelmi miniszter, miniszterelnök, a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagja, igazgatósági tagja. 1847-ben országgyűlési képviselő, a szabadságharc idején Zemplén vármegye főispánja, majd nemzetőreinek parancsnoka. 1849 tavaszán Görgey Artúr segédtestje volt, majd Törökországban folytatott diplomáciai tevékenységet. 1851-ben távollétében halálra ítélték és „in effigie” (jelképesen) felakasztották. 1858-ban amnesztiával hazatért és országgyűlési képviselő lett. Részt vett a kiegyezés előkészítésében, majd mint miniszterelnök Simor János hercegprímással együtt helyezte a koronát I. Ferenc József fejére az 1867. június 8-i koronázáskor. Nevéhez fűződik a dualista állam kiépítése és megszilárdítása. 1871-ben a Monarchia külügyminisztere lett. Németbarát külpolitikát folytatott. Hercegovina megszállása után az uralkodó felmentette a miniszterelnöki tevékenység alól. Visszavonult a politikai élettől. A Fővárosi Közmunkák Tanácsa első elnöke (1871-1890). A kezdeményezésére létrejött Sugár utat érdemei elismeréseként még életében róla nevezték el. Pest szabad királyi városa 1871. november 13-án „a főváros felvirágoztatása körül szerzett érdemekért” díszpolgári címmel tüntette ki. *Születésének 175. évfordulója.*
- 1998 04 06 **Pais Dezső** (1886-1973. április 6.): nyelvész, egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, Kossuth-díjas. *Halálának 25. évfordulója.*
- 1998 04 28 **Abonyi Lajos** (1833-1898. április. 28.): író. Családi neve Márton Ferenc. A szabadságharc alatt nemzetőr, 1861-ben Pest vármegye aljegyzője. *Születésének 100. évfordulója.*
- 1998 05 13 **Hevesi Sándor** (1873. május 13.-1939): rendező, dramaturg, író. A Nemzeti Színház rendezője, főrendezője, igazgatója (1923-1931), majd élete végéig a Magyar Színház rendezője. *Születésének 125. évfordulója.*
- 1998 05 13 **Jendrassik György** (1898. május 13.-1953): gépészmérnök, feltaláló, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja. A Ganz-gyárban alkotta meg legjelentősebb találmányát, a gyorsjáratú, négyütemű, sűrítő nélküli kis Diesel-motort, amelyek Ganz-Jendrassik-motor néven a világ minden tájára eljutottak az ezzel a motorral hajtott vonatokban. 1937-ben kis gázturbinát fejlesztett ki, amely kiindulása volt későbbi, a gázturbina fejlesztésére vonatkozó találmányainak. *Születésének 100. évfordulója.*
- 1998 05 15 **Reményi Ede** (1828-1898. május 15.): hegedűművész, zeneszerző. *Halálának 100. évfordulója.*
- 1998 07 04 **Prodám Guidó** (1882-1948. július 4.): a magyar repülés hőskorának pilótája és gépszerkesztője. *Halálának 50. évfordulója.*
- 1998 07 06 **Baross Gábor** (1848-1892): jogász. Vármegyei tisztviselő, országgyűlési képviselő, közlekedésügyi államtitkár, miniszter. Nevéhez fűződik a magyarországi vasutak államosítása; az utasforgalom felforrósítása az úgynevezett „zóna-tarifa” bevezetésével; a hálózat nagy arányú fejlesztése; Széchenyi után a Vaskapu végleges szabályozása; a posta és az iparoktatás reformja. Budapest főváros 1891. február 18-án „a közlekedés terén eszközölt alkotása és reformműve, továbbá a hazai ipar és kereskedelem előmozdítása körül kifejtett tevékenységéért” díszpolgári címmel tüntette ki. ⁷²*Születésének 150. évfordulója.*
- 1998 07 09 **Makó Pál** (1723. július 9.-1793.): római katolikus pap, matematikus, fizikus, egyetemi tanár. *Halálának 275. évfordulója.*
- 1998 08 07 **Szalmás Piroska**, Fischer Antalné (1898. augusztus 7.-1941): kórusvezető, zenepedagógus. *Születésének 100. évfordulója.*
- 1998 08 14 **Semsey Andor** (1833-1923. augusztus 14.): természettudós, a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti, igazgató tagja. Bökező mecénása a főváros különböző kulturális intézményeinek. *Halálának 75. évfordulója.*
- 1998 08 30 **Pollack Mihály** (1773. augusztus 30.-1855): építész, klasszicista építészetünk kimagasló mestere. Legnagyobb szabású alkotása a Nemzeti Múzeum épülete. Az 1838. évi nagy árvíz előtti Pest arculatát döntően az ő munkái alakították ki. *Születésének 175. évfordulója.*
- 1998 08 31 **Szentpétery Zsigmond** (1798. augusztus 31.-1858): a Nemzeti Színház egyik alapító tagja, korának kedvelt vígjátéki és jellemszínművésze. *Születésének 200. évfordulója.*
- 1998 09 10 **Erzsébet** (Elisabeth), Amalie, Eugenia Wittelsbach) (1837-1898. szeptember 10.): bajor főhercegnő, osztrák császárné, magyar királyné, I. Ferenc József osztrák császár és magyar király felesége. A rendkívül népszerű királynét „Sissy” névvel illették a monarchiában. Merénylet áldozata lett. *Halálának 100. évfordulója.*

- 1998 09 13 **Allende, Salvador** (1908-1973. szeptember 13.): chilei köztársasági elnök. Orvos, egészségügyi miniszter, a Szocialista Párt főtitkára. 1965-ben a szenátus elnöke. 1970-ben a Népi Akciófront elnevezésű baloldali pártszövetség elnöke, és ennek jelöltjeként megnyerte az elnökválasztást. 1973. szeptember 13-án puccsal megdöntötték hatalmát. A köztársasági elnöki palotát ostromlók ellen fegyverrel harcolt és életét vesztette. Halálának 25. évfordulója.
- 1998 10 27 **Buday László** (1873. október 27.-1925): szociológiai író, statisztikus, egyetemi tanár, a Központi Statisztikai Hivatal igazgatója. Ő alapította meg a Magyar Statisztikai Társaságot. A Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja. Születésének 125. évfordulója.
- 1998 10 28 **Horvát Boldizsár** (1822-1898. október 28.): jogtudós, politikus, igazságügyminiszter, a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagja. 1848-1849-ben országgyűlési képviselő. Halálának 100. évfordulója.
- 1998 11 17 **Csokonai Vitéz Mihály** (1773. november 17.-1805): korának legnagyobb magyar költője. Születésének 225. évfordulója.
- 1998 12 04 **Csapó Vilmos** (1798. december 4.-1879): 1848-ban honvéd őrnagy, az ozorai győzelem egyik szervezője. 1848. november 3-tól ezredes. Születésének 200. évfordulója.
- 1998 12 05 **Galvani, Luigi** (1737-1798. december 5.): orvos, természettudós. Halálának 200. évfordulója.
- 1998 12 15 **Kacsóh Pongrác** (1873. december 15.-1923.): Katonatiszt, zeneszerző. Fő műve, a Petőfi Sándor műve alapján írt János vitéz című daljáték. Születésének 125. évfordulója.
- 1998 12 31 **Nagy Jenő** (1898-1944): vezérkari ezredes. 1944-ben a Bajcsy-Zsilinszky Endre vezette Magyar Nemzeti Felkelés Felszabadító Bizottságában a katonai felkelés vezérkari főnöke lett. Árulás folytán a nyilasok kezébe került és Kiss Jánossal altábornaggyal valamint Tartsay Vilmos századossal együtt kivégezték. 1945-ben postumus vezérezredessé léptették elő. Születésének 100. évfordulója.

1999-ben:

- 1999 01 01 **Bányai Júlia** (1824.-?-1883): a szabadságharc katonája. Férje, Sárossy Gyula nevét használva jelentkezett a honvédségnél. Kolozsvárnál csapatával fedezte a seregek visszavonulását. Főhadnagyi, majd századosi rendfokozatot kapott. A szabadságharc bukása után Törökországba emigrált. 1850-ben a Mack Károly-féle összeesküvés résztvevőjeként visszatért Erdélybe, de innen újra Törökországba szökött. Kairóban halt meg. Halálának 175. évfordulója.
- 1999 01 01 **Csermák Antal** (1774. ?-1822. október 25.): zeneszerző és hegedűművész. 1795-ben a Kelemen-féle első magyar szintársulat hangversenymestere. Bihari és Lavotta mellett a verbunkos zene terjesztője és virtuóz előadója volt. Születésének 225. évfordulója.
- 1999 01 01 **Lipthay Béla** báró (1827-1899.): jogász. A szabadságharcban tisztként harcolt. Világosnál századosként Nagysándor József tábornok parancsértisztje. 1860 után országgyűlési képviselő, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye főispánja, a Fővárosi Közmunkák Tanácsának alapító tagja (1870-1899). Halálának 100. évfordulója.
- 1999 01 01 **Pilwax Károly** (Pillwax) (? -1849): kávéház tulajdonos a mai Petőfi Sándor utcában. Itt tartották gyűléseiket 1848-ban azok a fiatalok, akik a forradalom vezetői lettek. Halálának 150. évfordulója.
- 1999 01 01 **Rudawsky Ferenc** (1878-1924. ?): utókalkulátor. A Ganz Vagon- és Gépgyári Munkások és Alkalmazottak Szövetkezete képviselője a telep parcellázásakor. Jó munkája jutalmául adták a szövetkezet tagjai az ő nevét az utcának. Halálának 75. évfordulója.
- 1999 01 01 **Szigeti Kálmán** (1924.-?-1945): pestszentimrei polgár. 1945. januárjában a helyi iskola romjainak eltakarításakor egy felrobbant akna megölte. Születésének 75. évfordulója.
- 1999 01 03 **Hollán Ernő** (1824. január 3.-1890): hadmérnök, altábornagy, országgyűlési képviselő, államtitkár, a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti, igazgató tagja. A bécsi hadiakadémiát végezte el. Részt vett a szabadságharcban és ott ezredesi rangot kapott. A bukás után várfogságot szenvedett. Szabadulása után a dunántúli vasúthálózat kiépítésénél tevékenykedett. A talajjavítás is munkaköréhez tartozott, és ebben is kiválólt alkotott. Széchenyi döblingi köréhez tartozott. 1867-1870 között közlekedési, 1870-1872 között honvédelmi államtitkár. A Fővárosi Közmunkák Tanácsa alapító tagja (1872-1874). 1870-től honvédelmi államtitkár, 1869-től honvéd ezredes, 1875-től vezérőrnagy, 1881-től altábornagy, a főrendiház tagja. 1866-ban megalapította a Magyar Mérnök és Építész Egyesületet, amelynek első elnöke volt 1866 és 1885 között. Születésének 150. évfordulója.
- 1999 02 02 **Bartha János** (1799. február 2.-1852): színművész, a Nemzeti Színház első gárdájának tagja. Születésének 200. évfordulója.
- 1999 02 24 **Révay Miklós** (1749. február 24.-1807): költő, nyelvtudós, a pesti egyetem tanára, a magyar nyelvtörténet és nyelvtudomány művelője. Születésének 250. évfordulója.
- 1999 03 18 **Csemegi Károly** (1826-1899. december 18.): büntetőjogász. Az 1878. és 1879. évi büntető törvénykönyv megalkotója. Az 1848-1849. évi szabadságharcban egy általa szervezett szabadcsapat őrnagyaként harcolt. A bukás után bebörtönözték, majd besorozták osztrák katonának. A kiegyezés után igazságügyi államtitkár, majd kúriai tanácselnök. A Magyar Jogászegylet megalapítója (1878). 1880-tól a Magyar Jogász Egyesület alapító elnöke. Halálának 100. évfordulója.
- 1999 03 25 **Ágoston Péter** (1874. március 25.-1925): jogtudós, egyetemi tanár, államtitkár, miniszter, történész. A Tanácsköztársaság alatt a külügyi népbiztos helyettese. 1920-ban halálra ítélték, majd fogolycserével a Szovjetunióba került. Innen Angliába, majd Franciaországba távozott. Születésének 125. évfordulója.
- 1999 04 05 **Vigyázó Ferenc** gróf (1874. április 5.-1928) politikus, jogi író. Végrendeletében egész vagyonát, beleértve értékes könyv, kódex és képgyűjteményét is, a Magyar Tudományos Akadémiára hagyta. Az általa adományozott ingatlanokon alakult ki a XVII. kerületben a két „Akadémiatelep”. Születésének 125. évfordulója.
- 1999 04 20 **Táncsics Mihály** (1799. április 20.-1884): jobbágy származású takács, tanító, író, publicista. A jobbágy-felszabadítás harcosa. Politikai nézeteit külföldön megjelentetett röpiratokban fejtette ki, ezért 1847-ben letartóztatták. A Várban lévő börtönéből 1848. március 15-én a nép szabadította ki. Áprilisban Munkások Újságja címmel lapot indított, ám azt hamarosan betiltották. A szabadságharc után „in effigie” (jelképesen) felakasztották. Felesége segítségével nyolc évig bujkált. 1860-ban a március 15-ei megemlékezés megrendezéséért 15 évi börtönre ítélték. A kiegyezéskor szabadult. 1869-ben az orosházi kerületben országgyűlési képviselővé választották. Tovább folytatta harcát a választójog kiszélesítése, az állam és az egyház szétválasztása, a zsellérek földhöz juttatása érdekében. 1869-ben csatlakozott az Általános Munkásegylethez, amely elnökévé választotta. Arany Trombita című lapját is az egyesület szolgálatába állította. Képviselői mandátuma lejártá után visszavonult a közéletől. Születésének 200. évfordulója.

- 1999 04 24 **Csanádi György** (1905-1974. április 24.): közgazdász, mérnök. egyetemi tanár, közlekedési miniszter, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja, Kossuth- és Állami-díjas. [Halálának 25. évfordulója.](#)
- 1999 04 24 **Zielinski Szilárd** (1860-1924. április 24.): mérnök, műegyetemi tanár. A magyar vasbeton-építéset kifejlesztője. Párizsban tanult ösztöndíjasként, majd az Eiffel-cégnél dolgozott. 1887-ben nyitotta meg mérnöki irodáját, amelyben az akkor legmodernebb Hennebique-féle szabadalmat felhasználva víztornyokat, hidakat, csarnokokat tervezett. 1867-ben egyetemi magántanár, 1901-ben az akkori ország első műszaki doktora, 1906-tól az út- és vasútépítés nyilvános, rendes tanára. Ő tervezte a Széchenyi-Lánchíd 1910-es években történt átépítését, a margitszigeti és kőbányai víztornyot, a Ganz Vagon és Gép-gyár nagy szerelőcsarnokát. 1920-tól a Magyar Mérnök- és Építész Egylet, 1921-től a Fővárosi Közmunkák Tanácsa, 1924-ben a Budapesti Mérnök Kamara első elnöke lett. [Halálának 75. évfordulója.](#)
- 1999 04 28 **Stáhly Ignác** (1787-1849. április 28.): orvos, országos főorvos, egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagja. Pest szabad királyi város 1846. december 4-én „József nádornak orvosi ápolása és gyógyítása körül szerzett érdemeiért” díszpolgári címmel tüntette ki. 1848-ban a kereskedelemügyi minisztériumban az orvosi ügyek osztályának vezetője, majd a Honvédelmi Bizottmány a katonai egészségügy irányításával bízta meg. [Halálának 150. évfordulója.](#)
- 1999 05 17 **Balázs Béla** (1884-1949. május 17.): költő, író, filmesztéta. [Halálának 50. évfordulója.](#)
- 1999 05 20 **Balzac**, [bálzak] **Honoré de** (1799. május 20.-1850): francia író. [Születésének 200. évfordulója.](#)
- 1999 05 23 **Perczel Mór** (1811-1899. május 23.): honvéd tábornok. Vörösmarty Mihály volt a nevelője. Az 1840-es években a Tolna vármegyei ellenzék vezére, ismert reformpolitikus, az első felelős magyar kormány külügyminisztériumában osztályfőnök. Váltakozó sikerrel harcolt a szabadságharcban, a temesvári vereség után Amerikába emigrált, 1867-ben hazatért. [Halálának 100. évfordulója.](#)
- 1999 05 23 **Zirzen** [circen] **Janka** (1824. május 23.-1904): pedagógus, a magyar nőnevelés, tanítóképzés kiváló szervezője. 1866-ban Eötvös József hívására jött Pestre és 1869-től a budai tanítóképző intézet, majd 1875-től az ebből kivált polgári iskolai tanárképző (a későbbi Erzsébet Nőiskola) vezetője lett. [Születésének 175. évfordulója.](#)
- 1999 06 02 **Sobieski** [szobjeszki] **János** (Jan Sobieski) (1624. június 2.-1696): lengyel király. 1683. szeptember 12-én Bécs falai alatt Lotharingiai Károlyal együtt tönkreverte az ostromló Kara Musztafa seregét, majd a szövetséges csapatok parancsnokaként 1683. október 12-én Párkánynál újabb diadalt vívott ki, ezúttal Kara Mehmed budai pasa csapataival szemben. [Születésének 375. évfordulója.](#)
- 1999 06 07 **Puskin, Alekszandr Szergejevics** (1799. június 7.-1837.): orosz költő. [Születésének 200. évfordulója.](#)
- 1999 06 15 **Hedvig** (1372. ?-1399. június 15.): Nagy Lajos fiatalabb leánya. Lengyelország királynője. 1997-ben szentté avatták. [Halálának 600. évfordulója.](#)
- 1999 06 21 **Podmaniczky Frigyes** báró (1824. június 21.-1907): 1848-ban az utolsó rendi országgyűlés felsőházának, majd a népképviselői országgyűlés felsőházának tagja és jegyzője. 1848 szeptemberétől a szabadságharc résztvevője, novemberétől tisztt. A bukás után közlegényként katona 1850-ig, majd íróként munkálkodott. 1861-től országgyűlési képviselő, a Fővárosi Közmunkák Tanácsa alapító tagja (1871), 1873-1905 között alelnöke, a Magyar Nemzeti Színház és az Operaház intendánsa, 1889-től a Szabadelvű Párt elnöke. A Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja. [Születésének 175. évfordulója.](#)
- 1999 07 02 **Gábor Áron** (1814-1849. július 2.): honvéd őrnagy. Kézdivásárhelyi öntödéjében harangokból öntött ágyúkat a szabadságharc alatt. A kökös-uzoni csatában hősi halált halt. [Halálának 150. évfordulója.](#)
- 1999 07 05 **Mihálkovics Géza** (1844-1899. július 12.): orvos, anatómus, egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja. [Halálának 100. évfordulója.](#)
- 1999 07 05 **Vasvári Pál** (Fejér Pál) (1826-1849. július 5.): filozófus, történész, pedagógus, a márciusi fiatalok egyik vezetője. [Halálának 150. évfordulója.](#)
- 1999 07 30 **Pethényi** (Petényi) **Salamon János** (1799. július 30.-1855.): természettudós, a madártan megalapítója Magyarországon. 600 madárból álló gyűjteményét a Nemzeti Múzeumnak ajándékozta. [Születésének 200. évfordulója.](#)
- 1999 07 31 **Zeyk** (szejk) **Domokos** (1816-1849. július 31.): honvéd százados, Bem segédtisztje. Petőfi barátja volt. A segesvári csatában - amikor látta, hogy nem menekülhet meg az ellenség elől - föbe lőtte magát. [Halálának 150. évfordulója.](#)
- 1999 08 21 **Rökk Szilárd** (1799. augusztus 21.-1888): ügyvéd. Végrendeletében 750 000 forintot hagyott a városra, a művészetek és tudományok előmozdítására, szociális támogatásokra. [Születésének 200. évfordulója.](#)

- 1999 08 01 **Szabolcsi Bence** (1899. augusztus 1.-1973): zenetörténész, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja. Baumgarten- és Kossuth-díjas. [Születésének 100. évfordulója.](#)
- 1999 08 02 **Nagy Balogh János** (1874. augusztus 2.-1919.): festőművész, grafikus. [Születésének 125. évfordulója.](#)
- 1999 08 03 **Ignotus** (Veigelsberg Hugó) (1869-1949. augusztus 3.): író, költő, kritikus, hírlapíró, 1908-ban a Nyugat egyik alapítója. [Halálának 50. évfordulója.](#)
- 1999 08 05 **Bárdos Artúr** (1882-1974. augusztus 5.): színikazdát, rendező, színműíró. A Belvárosi (Ma: Katona József) Színház igazgatója volt majd harminc évig. [Halálának 25. évfordulója.](#)
- 1999 08 17 **Bodor Péter** (1788-1849. augusztus 17.): székely ezermester, építész. Ő építette Marosvásárhelyt azt a zenélőkutak, amelynek mása a Margitszigeten áll. [Halálának 150. évfordulója.](#)
- 1999 08 23 **Ormay Norbert** báró (Auffenberg) (1813-1849. augusztus 23.): honvéd ezredes. Cseh származású, osztrák katonatiszt. Nevét Ormayra változtatva részt vett a magyar szabadságharcban. Kossuth hadsegédje, majd a vadászrezdek szervezője. 1849. augusztus 12-én Aradon osztrák fogságba esett és kivégezték. (Az első aradi vértanú.). [Halálának 150. évfordulója.](#)
- 1999 08 29 **Bél Mátyás** (1684-1749. augusztus 29.): A XVIII század legjelentősebb magyar földrajzi írója, kora nagy tudósa. Magyarország földrajzi és népesedési viszonyainak tudományos felmérésével végzett nagyjelentőségű munkát. Legnevezetesebb műve, a Notitia Hungariae kilenc vármegyének köztük Pest vármegyének a részletes latin nyelvű földrajzi leírását tartalmazza. [Halálának 250. évfordulója.](#)
- 1999 08 30 **Szenczi Molnár Albert** (1574. augusztus 30.-1639): református pap. Wittenbergben, Heidelbergben tanult. 1603-ban latin-magyar szótárt szerkesztett, 1607-ben teljes zsoltárfordítást, 1610-ben magyar nyelvtant készített. 1624-ig külföldön, majd Kassán, Kolozsvárott élt. 1624-ben lefordította Kálvin János: Institutio Religionis Christianae (Az keresztyéni religióra és igaz hitre való tanítás) című, a református vallás alapjait letevő munkáját. [Születésének 425. évfordulója.](#)
- 1999 09 04 **Ugró Gyula** (1864-1949. szeptember 4.): ügyvéd. 1906-ban községi bíró Újpesten. 1907-ben a várossá alakuláskor polgármesterré választották. Ezt a posztot 1913-ig töltötte be. Az I. világháborúban 100 %-os hadirokkant lett. 1918-1919-ben újra polgármester, majd városi képviselő. Az Újpesti Torna Egyesület (UTE) egyik alapítója és főtákar. Helyi lapok szerkesztője. Megírta Újpest monográfiáját. Részt vett a politikai életben, szociális intézeteket hozott létre. [Halálának 50. évfordulója.](#)
- 1999 10 06 **Aulich Lajos** (1792-1849. október 6.): honvéd tábornok. Ő volt a szabadságharc utolsó hadügyminisztere. Aradon kivégezték. [Halálának 150. évfordulója.](#)
- 1999 10 06 **Batthyány [battyáni] Lajos** gróf (1806-1849. október 6.): nagybirtokos, országgyűlési képviselő, az első magyar miniszterelnök. 1839-től az ellenzék vezetője, 1845 végén központi választmányának elnöke. 1847-ben az Ellenzéki Párt elnöke lett. 1848. március 15-én tagja volt annak a küldöttségnek, amely az országgyűlés reformköveteléseit tartalmazó feliratot vitte Bécsbe. Március 17-én a király őt nevezte ki felelős magyar miniszterelnöknek. A népképviselői országgyűlésre a sárvári kerületben képviselővé választották. Augusztus 29-én Deák Ferencsel együtt Bécsbe ment, hogy a várható szerb-horvát támadás ellen a király segítségét kérje. Az udvarban nem is fogadták őket, így hazatértek Pestre. Szeptember 9-én Jelačić betört Magyarországra, emiatt lemondott és csak Kossuth nyomására vállalta továbbra is tisztségét, de október 2-án végleg távozott a kormány éléről. Nemzetőrként harcolt, de hamarosan megsebesült. Gyógyulása után Pestre utazott és részt vett a nemzetgyűlés munkájában. 1849. január 8-án Windischgrätz Alfréd tábornok elfogatta és felségárulás vádjával bíróság elé állította. 1849. október 6-án a pesti Újépület udvarán kivégezték. Ennek helyén a Lipótvárosban a Báthory utca és Hold utca kereszteződésénél örökmécses áll. [Halálának 150. évfordulója.](#)
- 1999 10 06 **Damjanich János** (1804-1849. október 6.): szerb származású honvéd tábornok a szabadságharc legendás-hírű vörössipkásainak, majd 1849 nyaratól az aradi vár parancsnoka. Aradon kivégezték. [Halálának 150. évfordulója.](#)
- 1999 10 06 **Dessewffy Arisztid** (1802-1849. október 6.) honvéd tábornok. Aradon kivégezték. [Halálának 125. évfordulója.](#)
- 1999 10 06 **Kiss Ernő** (1799-1849. október 6.): örmény származású honvéd altábornagy. A világosi fegyverletételig több ízben ideiglenes hadügyminiszter. Aradon kivégezték. [Halálának 150. évfordulója.](#)
- 1999 10 06 **Knéžich Károly** (Knezić) (1808-1849. október 6.): horvát származású honvéd tábornok. Damjanich János után ő vette át a harmadik hadtest parancsnokságát. Aradon kivégezték. [Halálának 150. évfordulója.](#)
- 1999 10 06 **Lahner György** (1795-1849. október 6.): katonatiszt, tábornok, a szabadságharc hadiiparának irányítója. Aradon kivégezték. [Halálának 150. évfordulója.](#)

- 1999 10 06 **Lázár Vilmos** (1815-1849. október 6.): örmény származású honvéd ezredes. Aradon kivégezték. Halálának 150. évfordulója.
- 1999 10 06 **Leiningen Károly** gróf (Leiningen-Westerburg, Karl) 1819-1849. október 6.): honvéd tábornok, Aradon kivégezték. Halálának 150. évfordulója.
- 1999 10 06 **Nagysándor József** (1804-1849. október 6.): honvéd tábornok. 1849. május 21-én, Budavár bevételekor csapatai élén az elsők között tört be a várba. Aradon kivégezték. (Ő maga NagySándor Józsefnek írta a nevét.) Halálának 150. évfordulója.
- 1999 10 06 **Pöltenberg Ernő** (Pölt, Ritter Ernst von Poeltenberg) (1814-1849. október 6.): osztrák származású honvéd tábornok. 1848. elején főszázados a 4. huszárezrednél. októberben ezredével csatlakozott a magyar honvédsereghez. 1849. június 7-én tábornokká nevezték ki. Aradon kivégezték. Halálának 150. évfordulója.
- 1999 10 06 **Schweidel József** (1796-1849. október 6.): honvéd tábornok. Aradon kivégezték. Halálának 150. évfordulója.
- 1999 10 06 **Török Ignác** (1795-1849. október 6.): honvéd tábornok, aradi vértanú. 1849. január 5-től április 10-ig Komárom várának parancsnoka, júliustól a honvédsereg hadmérnöki karának főparancsnoka volt. Aradon kivégezték. Halálának 150. évfordulója.
- 1999 10 06 **Vécsey Károly** gróf (1807-1849. október 6.): honvéd tábornok. Aradon kivégezték. Halálának 150. évfordulója.
- 1999 10 10 **Csányi (Csány) László** (1790-1849. október 10.): a Szemere-kormány közlekedési minisztere. A szabadságharc idején a nemzeti radikálisok egyik vezetője. Ő irányította Buda és Pest kiürítését, 1849. október 10-én Pesten az Újépületben kivégezték. Halálának 150. évfordulója.
- 1999 10 10 **Jeszenák János** báró (1800-1849. október 10.): Nyitra főispánja és kormánybiztosa a szabadságharc idején. A szabadságharc bukása után Pesten kivégezték. Halálának 150. évfordulója.
- 1999 10 15 **Krepuska Géza** (1861-1949. október 15.): fül-, orr-, gége szakorvos, egyetemi tanár. A Szent Rókus kórház vezető főorvosa, a Fülészeti Tanszék alapítója. Ő alkalmazta először a fényképezőgépes mikroszkópot Magyarországon. Az első magyar nyelvű fülészeti egyetemi tankönyv szerzője. Pestszentimrén kisebb birtoka volt, ahol szőlészeti kísérleteket is végzett. A róla elnevezett utca ezen a ma már beépített területen vezet át. Halálának 50. évfordulója.
- 1999 10 24 **Csernus Menyhért** (Csernyus) (1808-1849. október 24.): pénzügyi tanácsos. Rokonszenvezett ugyan a szabadságharcral, de tevékenyen alig vett részt a mozgalomban. Véletlen névcseré folytán kivégezték, 1849. október 24-én a külföldön tartózkodó Csernátorny (Cseh) Lajos helyett, aki korábban a *Márcezius Tizenötödike* című lapot szerkesztette. Halálának 150. évfordulója.
- 1999 10 24 **Perényi Zsigmond** báró (1783-1849. október 24.): a Függetlenségi Nyilatkozat kimondásakor az országgyűlés felsőházának elnöke. A bukás után Pesten kivégezték. Halálának 150. évfordulója.
- 1999 10 24 **Szacsavay Imre** (1818-1849. október 24.): ügyvéd, politikus, a Függetlenségi Nyilatkozatot elfogadó debreceni országgyűlés képviselőházának jegyzője volt. Pesten, az Újépületben Perényi Zsigmonddal együtt végezték ki. Halálának 150. évfordulója.
- 1999 10 25 **Kazinczy Lajos** (1820-1849. október 25.): honvéd ezredes. Kazinczy Ferenc fia. 1849. májusától hadosztály-parancsnok. 1849. augusztus 25-én Zsibónál letette a fegyvert. A haditörvényszék golyó általi halálra ítélte és Aradon kivégezték. (Őt szokták a tizennegyedik aradi vértanúnak nevezni.) Halálának 150. évfordulója.
- 1999 10 28 **Varjú Kálmán** (1860-1924. október 28.): kispesti választott képviselő. Igen nagy szerepe volt abban, hogy Kispeszt községből város lett. Egyik mozgatója volt a katolikus templom és a Kaszinó felépítésének, a Kossuth-szobor létesítésének. Halálának 75. évfordulója.
- 1999 11 10 **Lóczy Lajos** (1849. november 13.-1920): geológus, egyetemi tanár, földrajztudós, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja. Születésének 150. évfordulója.
- 1999 11 10 **Pentelei Molnár János** (1878-1924. november 10.) festőművész. Halálának 75. évfordulója.
- 1999 11 19 **Böszörményi László** (1824. szeptember 19.-1869): függetlenségi politikus, országgyűlési képviselő. A szabadságharcban mint tiszt szolgált, utoljára Klapka György parancsértisztje volt Komáromban. 1867-1868-ban a 48-as párt lapjában a Magyar Újságban tiltakozott a kiegyezés ellen. Leköszölte Kossuth levelét Deákhoz (Kasszandra-levél). Emiatt egy évi börtönrre ítélték és ott meghalt. Születésének 175. évfordulója.

- 1999 12 09 **Reitter Ferenc** (1813-1874. december 9.): mérnök, a Fővárosi Közmunkák Tanácsának egyik megalapítója, műszaki osztályának első vezetője. Elkészítette a budapesti Duna-szakasz szabályozási és a rakpartok kiépítésének terveit. Halálának 125. évfordulója.
- 1999 12 14 **Washington, George** (1732-1799. december 14.): az észak-amerikai függetlenségi háború vezére, 1793-tól az Amerikai Egyesült Államok első elnöke. Halálának 200. évfordulója.
- 1999 12 15 **Pongrácz László** (1824. december 15.-1890): honvéd alezredes, aki különösen kitüntette magát 1849. május 22-én, Buda várának visszavételekor, amiért alezredessé léptették elő. A fegyverletétel után fogságba esett, de megszökött. Emigrált, majd 1867-ben hazatért és újra katona lett. Altábornagyként ment nyugállományba. Születésének 175. évfordulója.
- 1999 12 24 **Márkus Emília** (1860-1949. december 24.): drámai színművésznő, a Nemzeti Színház örökös tagja. Halálának 50. évfordulója.
- 1999 12 25 **Váci Mihály** (1924. december 25.-1970): költő, író, József Attila-díjas, Kossuth-díjas. Születésének 75. évfordulója
- 1999 07 13 **Zichy Géza** gróf (1849. július 13.-1924): zongoraművész, zeneszerző, író, a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagja. 1863-ban vadászserencsétlenség következtében jobb karját veszítette, különleges technikájával mégis világhírű művész lett. Hazai és külföldi hangversenyei jövedelmét jótékony célokra fordította. 1875-1918-ig a Nemzeti Zenede elnöke volt. A ma nevét viselő utcában lakott. Születésének 150. évfordulója.
- 1999 07 29 **Kosztai József** (1864-1949. július 29.): festőművész. Kossuth-díjas. Halálának 50. évfordulója.

2000. év

- 2000 01 01 **Aczél Helyesen:** Atzél Béla báró (1850-1900): a Vígyszínház intendánsa, a Park klub megalapítója. Ez a Nemzeti Kaszinó nyári helyisége volt, és tagjai nők is lehettek. *Születésének 150., halálának 100. évfordulója.*
- 2000 01 01 **Auguszt, Mária Lujza bajor hercegnő** (1875-1964): Habsburg József Ágost főherceg felesége, I. Ferenc József unokája. Az I. világháború alatt jótékonyági mozgalmak élén működött. *Születésének 125. évfordulója.*
- 2000 01 01 **Conrad, Franz von Hötzendorf** (1852-1925): osztrák-magyar tábornagy, az I. világháború egyik hadvezére. *Halálának 75. évfordulója.*
- 2000 01 01 **Dévai Bíró Mátyás** (1500-1545?): hitvitázó reformátor, kortársai „magyar Luther”-nek nevezték. Az első magyar nyelvű teológiai könyv írója. *Születésének 500. évfordulója.*
- 2000 01 01 **Festetics György** (1775. január 1.-1819) az első magyar gazdasági iskola, a keszthelyi Georgikon alapítója. Évenként helikoni ünnepélyeket rendezett, ahová tudósokat, írókat, művészeket hívott meg. *Halálának 225. évfordulója.*
- 2000 01 01 **Geyer Flórián** (1490 körül-1525) a német parasztháborúk egyik vezére. *Halálának 475. évfordulója.*
- 2000 01 01 **Heltai Gáspár** (1520-1575): protestáns lelkész, író, könyvnyomdász. Kolozsvári könyvnyomdáját 1550-ben állította fel. A reformáció egyik kimagasló személye Erdélyben. Szívügyének tekintette a magyar nyelv fejlesztését. Lefordította és saját nyomdájában elkészítette Bonfini Krónikáját. *Halálának 425. évfordulója.*
- 2000 01 01 **Joliot-Curie, Frederic** (1900-1958): francia fizikus. A kémiai Nobel-díjat feleségével megosztva kapta. A Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagja, a Békevilág tanács elnöke (1950-1958), Nemzetközi Lenin-békedíjas. *Születésének 100. évfordulója.*
- 2000 01 01 **Lippay György** (1600-1666): esztergomi érsek. A Wesselényi-féle összeesküvés egyik részt vevője. *Születésének 400. évfordulója.*
- 2000 01 01 **Lorántffy Zsuzsanna** (1600?-1660): I. Rákóczi György felesége, a reformáció híve. Felvirágoztatta a sárospataki református főiskolát, s az ő meghívására jött Sárospatakra tanítani Comenius. *Születésének 500. évfordulója.*
- 2000 01 01 **Lumumba, Patrice** (1925-1961): Zaire Köztársaság (akkor Kongói Köztársaság) első miniszterelnöke. A függetlenségért fellépő Kongói Nemzeti Mozgalom alapítója és elnöke volt. Meggyilkolták. *Születésének 75. évfordulója.*
- 2000 01 01 **Mautner Sándor** (1903-1944): szabó. 1918 végén a Kommunisták Magyarországi Pártjának tagja lett. A Tanácsköztársaság bukása után a Magyarországi Szociáldemokrata Párt aktivistája. Angyalföldön lakott. A II. világháború alatt szabotázsakciókban vett részt, elfogták és koncentrációtáborba vitték. *Születésének 100. évfordulója.*
- 2000 01 01 **Molnár László** (1900-1944): köműves. A Magyarországi Építőmunkások Szakszervezetének aktivistája volt. Koncentrációs táborban halt meg. *Születésének 100. évfordulója.*
- 2000 01 01 **Niedermayer Ferenc** (170?-1800): ácsmester. A telkén épült ki az utca. *Halálának 200. évfordulója.*
- 2000 01 01 **Poscher János** (1900-1944): szállítómunkás. A Fuvarozómunkások Szakszervezetének elnöke. A Gestapo letartóztatta, ismeretlen körülmények között halt meg. *Születésének 100. évfordulója.*
- 2000 01 01 **Póth Irén** (1925-1945): helyi polgár. Pestszentimre községben 1945 januárjában az egyik iskola romjainak eltakarítása közben felrobbant akna ölte meg. *Születésének 75. évfordulója.*
- 2000 01 01 **Répásy Mihály** (1800-1849): honvéd tábornok. 1844-ben az osztrák seregben őrnagy, majd hadosztályparancsnok Galiciában. 1848. szeptemberében részt vett a Jellačić elleni harcokban. Októbertől honvéd ezredes, decembertől tábornok. 1849. januárjában Debrecen katonai parancsnoka. 1849. májusában ideiglenes hadügyminiszter. Kolerában halt meg. *Születésének 200. évfordulója.*
- 2000 01 01 **San Marco** hercegné született nagyszentmiklósi Nákó Anna Mileva (1838-1926): dúsgazdag délvidéki földbirtokos felesége. Nevét két alapítványa őrizte meg: „az erkölcsi züllésnek kitett leányok” védelmére és foglalkoztatására alapított „Jó Pásztor Háza” (1892), és a gyógyíthatatlan betegek befogadására létesített „Irgalom Háza” (1892). Még életében (1901-ben) nevezték el róla az utcát. *Halálának 75. évfordulója.*
- 2000 01 01 **Seidl Antal** (1850-1898): karmester Budafokon. *Születésének 150. évfordulója.*

- 2000 01 01 **Simándi István** (1675-1710): pedagógus és oktatásreformátor. *Születésének 325. évfordulója.*
- 2000 01 01 **Szánthó Géza** (1875-1933): református lelkész. 30 évig Rákoscabán működött. Ő építette a jelenlegi templomot. A község történetének első, tudományos igényű, monografikus leírója. *Születésének 125. évfordulója.*
- 2000 01 01 **Szegedi Róza** (1775-1832): Szegedi Ignác zalai alispán leánya, Kisfaludy Sándor felesége, a „Kesergő szerelem” és a „Boldog szerelem” verskötetek műsája. *Születésének 225. évfordulója.*
- 2000 01 01 **Szőcs Bertalan** (?-1925): Rákospalota egykori gazdasági tanácsnoka. Autószerencsétlenség áldozata lett. *Halálának 75. évfordulója.*
- 2000 01 01 **Tomori Pál** (1475-1526): katona, több vár várnagya, kalocsai érsek. 1520-ban belépett a ferences rendbe, 1521-ben kinevezték kalocsai érseknek és Szapolyai Györggyel együtt országos főkapitánynak. Többször harcolt a törökök ellen. A mohácsi csata fővezéréként esett el. *Születésének 525. évfordulója.*
- 2000 01 01 **Tótfalusi Kis Miklós** (Misztótfalusi) (1650-1702): betűmetsző, nyomdász. Az amszterdami Blaen-nyomdában művészi fokon elsajátította a betűmetszés és könyvnyomtatás mesterségét. 1683-ban önállósította magát, és mint betűmetsző hamarosan a legismertebbek közé került. 1689-ben felszámolta már világhírű amszterdami műhelyét és hazatért, hogy közvetlenül szolgálhassa az erdélyi magyar művelődés ügyét. Ott ellenségesen fogadták, meghurcolták, mert vallásfelfogását nem volt hajlandó az ottanival azonosítani. Emlékére betűtípust neveztek el róla. *Születésének 350. évfordulója.*
- 2000 01 01 **Török Flóris** (1825-1878): honvéd százados. Az elsők között kezdett építkezni az akkori Erzsébetfalván, s az 1870-es években sokat tett a telep fejlesztése érdekében. 1875-ben helyettes bíró. A község első elemi iskolájának felépítését szorgalmazta és arra adományokat is gyűjtött, de felépülését már nem érte meg. *Születésének 175. évfordulója.*
- 2000 01 11 **Jedlik Ányos** (1800. január 11.-1895): Benedek-rendi szerzetes, kiváló magyar fizikus, egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagja. Feltalálta a dinamót elvét és az elektromotort. *Születésének 200. évfordulója.*
- 2000 01 13 **Laczkovich János** (1750. január 13.-1795): huszár kapitány. A hadseregben a magyar szolgálati nyelvet sürgette, ezért lefokozták. A Martinovics összeesküvésben való részvétel miatt 1795. április 27-én halálra ítélték, és május 20-án a Vérmezőn kivégezték. *Születésének 250. évfordulója.*
- 2000 01 18 **Endrődi Sándor** (1850. január 18.-1920): költő, irodalomtörténész, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja. *Születésének 150. évfordulója.*
- 2000 01 22 **Jeszenák János báró** (1800. január 22.-1849): Nyitra vármegye főispánja és kormánybiztosa a szabadságharc idején. A szabadságharc bukása után halálra ítélték, és 1849. október 10-én Pesten, az Újépületben kivégezték. *Születésének 200. évfordulója.*
- 2000 01 23 **Kolosy György** (1826-1850. január 23.): egyetemi hallgató. 1848. szeptember 28-án a fővárosba érkező Franz Philipp Lamberg gróf császári biztost a pesti nép felkoncolta. A felháborodott tömeg egyik vezetője, a később gyilkossággal vádolt Kolosy György női ruhába öltözve Erdélybe szökött. Hadnagyként hősiiesen harcolt Bem seregében, 1849. január 1-től főhadnagyként Komáromban szolgált. Júniusban már százados a felső-tiszai hadseregben. A bukás után elfogták, és 1850. január 23-án az Újépületben kivégezték. *Halálának 150. évfordulója.*
- 2000 01 25 **Fekete István** 1900. január 25.-1970): író. Ifjúsági és állatregényei nagy sikert arattak. *Születésének 100. évfordulója.*
- 2000 02 03 **Hirossik János** (1887-1950. február 3.): építőmunkás, szakszervezeti aktivista, a Kommunisták Magyarországi Pártjának alapító tagja. A Tanácsköztársaság alatt a Forradalmi Munkás- és Katonatanács tagja. Emigrált, 1942-ben hazatért, majd részt vett az ellenállásban. *Halálának 50. évfordulója.*
- 2000 02 04 **Vadas Márton** (1900. február 4.-1920): diák, kommunista aktivista. Különítményesek agyonverték. *Születésének 100. évfordulója.*
- 2000 02 07 **Molnár István** (1850. február 27.-1920): pomológus (a gyümölcsök fajtáinak leírásával foglalkozó szakember), szőlész, kertészeti szakíró. *Születésének 150. évfordulója.*
- 2000 02 09 **Bolyai Farkas** (1775. február 9.-1856): erdélyi matematikus, polihisztor. Göttingában tanult, ahol életre szóló barátságot kötött Gauss-szal a nagy német matematikussal. Itthon a marosvásárhelyi kollégium tanára. A Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja. *Születésének 225. évfordulója.*
- 2000 02 10 **Soó Rezső** (1903-1980. február 10.): botanikus, egyetemi tanár, az Eötvös Loránd Tudományegyetem botanikus kertjének igazgatója. Kétszeres Kossuth-díjas, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja. *Halálának 25. évfordulója.*

- 2000 02 13 **Brassai Sámuel** (1797. április 24. vagy 1800. február 13.-1897): erdélyi polihisztor, nyelvész és botanikus. Teológiával, esztétikával és matematikával foglalkozott. A Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagja. *Születésének 200. évfordulója.*
- 2000 02 18 **Jókai Mór** (1825. február 18.-1904): jogász, újságíró, író. 1869-1872 között a Terézváros képviselője. A Magyar Tudományos Akadémia igazgató tagja. 1848-ban a márciusi ifjak egyik vezére, Petőfi barátja. Felesége Laborfalvy Róza, a kor ismert színművésznője. Regényeiben a reformkornak és a szabadságharcnak állított örök emléket. A magyar romantikus regényírás nagymestere. 1893. március 22. „50 éves írói jubileuma alkalmából, az irodalom terén szerzett érdemeiért” Budapest díszpolgári címmel tüntette ki. *Születésének 175. évfordulója.*
- 2000 02 19 **Lenkei János** (1807-1850. február 19.): honvéd tábornok. 1848. májusában századával megszökött Galiciából és hazatérve szolgálatra jelentkezett. 1849 tavaszán rövid ideig Komárom várparancsnoka. Ebben az évben tábornoki rangot kapott. Az aradi vértanúk perének egyik vádlottja volt. A vizsgálati fogságban megőrült, majd meghalt. *Halálának 150. évfordulója.*
- 2000 02 20 **Vajkay László** (1825. február 20.-1893): jogi író, ügyvéd, ítélőtáblai tanácselnök. 1886-1892 között a Budapesti királyi ítélőtábla elnöke. A Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja. Véka Lajos néven regényt is írt. A volt magyar királyi Kúria és a Budapesti királyi ítélőtábla épülete mellett van az utca. *Születésének 175. évfordulója.*
- 2000 02 24 **Jászai Mari** (1850. február 24.-1926): színművésznő. A Nemzeti Színház örökös tagja. *Születésének 150. évfordulója.*
- 2000 02 25 **Honti Lajos** (1900. február 25.-1944): szobafestő. Az illegális kommunista párt aktivistája. 1942-ben a Történelmi Emlékbizottság munkájában vett részt. Letartóztatták és öt évre ítélték. 1944-ben koncentrációs táborba vitték. *Születésének 100. évfordulója.*
- 2000 03 03 **Németh László** (1901-1975. március 3.): orvos, író, kritikus, esszéista, műfordító, Baumgarten-, Kossuth- és Herder-díjas. A 30-as években a népi írók mozgalmának vezetője. *Halálának 25. évfordulója.*
- 2000 03 06 **Schönmann László** (1902. március 6.-1939): magántisztviselő, az illegális kommunista párt tagja, majd egyik vezetője. Többször letartóztatták. 1932-ben a Szovjetunióba ment, tüdőbajban halt meg. *Születésének 175. évfordulója.*
- 2000 03 07 **Buday László** (1873-1925. március 7.): szociológiai író, statisztikus, egyetemi tanár, a Központi Statisztikai Hivatal igazgatója. Ő alapította meg a Magyar Statisztikai Társaságot. A Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja. *Halálának 75. évfordulója.*
- 2000 03 11 **Kövér Lajos** (1825. március 11.-1863): novellista és drámaíró. *Születésének 175. évfordulója.*
- 2000 03 19 **Károlyi Mihály** gróf (1875. március 19.-1955): nagybirtokos, liberális politikus, miniszterelnök, köztársasági elnök. 1913-ban a Függetlenségi Párt elnöke, országgyűlési képviselő. Nem támogatta a háborús politikát. 1916-ban kivált a Függetlenségi Pártból és megalapította a saját nevét viselő pártot. 1918-ban felosztotta Kápolnán a birtokát a parasztok között. A polgári forradalom kitörésekor IV. Károly király miniszterelnökké nevezte ki. 1919 január 11-én köztársasági elnökké választották. Erről a címéről március 21-én lemondott. Júliusban Nyugatra emigrált. Keményen bírálta a Horthy-rendszert. Az emigrációban szoros kapcsolatot tartott a kommunistákkal. 1946-ban hazatért. 1947-1949 között párizsi követ volt. A Rajk-per miatt lemondott és újra emigrációba vonult. Franciaországban halt meg. 1962-ben hamvait hazahozták és a Kerepesi temetőben temették el. *Születésének 125. évfordulója.*
- 2000 03 26 **Kriza János** (1811-1875. március 26.): unitárius pap, püspök, népköltészeti gyűjtő, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja. A székely népköltészet gyűjteményes kötetét „Vadrózsák” címmel adta ki. Számátalan népdalt, mesét, balladát, közmondást mentett meg a feledéstől. *Halálának 125. évfordulója.*
- 2000 03 26 **Mikoviny Sámuel** (1700-1750. március 26.): matematikus, mérnök és térképész, a berlini Porosz Tudományos Akadémia tagja, korának jelentős polihisztor. *Születésének 300. és halálának 250. évfordulója.*
- 2000 03 31 **Szabó Lőrinc** (1900. március 31.-1957): költő, műfordító, újságíró, lapkiadó. Kossuth-díjas. Az Ady utáni nemzedék egyik legkiválóbb lírikusa. *Születésének 100. évfordulója.*
- 2000 04 14 **Orczy László** báró (1750. április 14.-1807): ~ Lőrinc fia. Főispán, valóságos belső titkos tanácsos, a bátyja által alapított kert a városnak ajándékozta. *Születésének 250. évfordulója.*
- 2000 04 24 **Boráros János Antal** (1775. április 24.-1834): jogász. Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye táblabírája, Pest szabad királyi város főbírája, a pesti polgárörtség ezredese. 1803-1807 és 1827-1829 között helyettes polgármester. Számottevő vagyonát jótékonyági célokra hagyományozta. *Születésének 225. évfordulója.*
- 2000 04 27 **Greguss Ágost** (1825. április 27.-1882): esztéta, költő, egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia igazgató tagja. *Születésének 175. évfordulója.*

- 2000 04 29 **Rudas László** (1885-1950. április 29.): újságíró, marxista filozófus, egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, Kossuth-díjas. A Kommunisták Magyarországi Pártjának alapító tagja. A Tanácsköztársaság alatt a *Vörös Újság* főszerkesztője. Bécsbe emigrált, majd a Szovjetunióba ment. 1945-ben hazajött. A Magyar Kommunista Párt Központi Vezetőségének tagja, országgyűlési képviselő, A Központi Pártiskola igazgatója, majd a Közgazdasági Egyetem rektora lett. [Halálának 50. évfordulója.](#)
- 2000 05 01 **Munkácsy Mihály** (1844-1900. május 1.): festőművész. Budapest főváros 1882. február 22-én „művészetével szerzett kiváló érdemeiért” díszpolgári címmel tüntette ki. 1880-ban magyar nemességet kapott; csak ezután írta a nevét y-nal. [Halálának 100. évfordulója.](#)
- 2000 05 03 **Csemegi Károly** (1826. május 3.-1899): büntetőjogász. Az 1878. és 1879. évi büntető törvénykönyv megszövegezője. (Csemegi-kódex.) Az 1848-1849. évi szabadságharcban egy általa szervezett szabadcsapat őrnagyaként harcolt. A bukás után bebörtönözték, majd besorozták osztrák katonának. A kiegyezés után igazságügyi államtitkár, majd kúriai tanácselnök. A Magyar Jogászegylet megalapítója (1878) és első elnöke. [Születésének 175. évfordulója.](#)
- 2000 05 03 **Hajnóczy József** (1750. május 3.-1795): jogtudós, a magyar jakobinus mozgalom egyik vezetője. Társaival együtt a Vérmezőn lefejezték. [Születésének 150. évfordulója.](#)
- 2000 05 12 **Jerney János** (1800. május 12.- 1850): nyelvész, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja. Az őshaza kutatója. Saját költségén szervezett expedíciójával bejárta Moldvát, Dél-Oroszországot és a Krim félszigetet. [Születésének 200. évfordulója.](#)
- 2000 05 29 **Izsó Miklós** (1831-1875. május 29.): szobrászművész, a Képzőművészeti Főiskola tanára. Legnagyobb sikerét a „Búsuló juhász” című szobrával érte el. Petőfi Sándor belvárosi szobrának egyik alkotója. Ennek mintázása közben érte a halál, ezért a vázlatok felhasználásával Huszár Adolf fejezte be, amelyet 1882-ben lepleztek le. [Halálának 50. évfordulója.](#)
- 2000 06 06 **Orlay Petrich Soma** (1822-1880. június 6.): festőművész.
- 2000 06 10 **Apáczai Csere János** (1625. június 10. -1659): erdélyi tudós és pedagógus. A tudományok első magyar nyelvű összefoglalójának, a Magyar Encyclopaediának szerzője (1653). A Brassó vármegyében lévő Apáca nevű községben született, ma Románia: *Apața*. [Születésének 375. évfordulója.](#)
- 2000 06 20 **Kruzlák Béla** (1900. június 20.-1970): vasesztergályos. 1917-től a Magyarországi Vas- és Fém-munkások Központi Szövetségének, 1927-től az illegális, 1945-től a legális Magyar Kommunista Párt tagja. Országgyűlési képviselő, kerületi titkár, többször gyárigazgató, majd minisztériumi főosztályvezető. [Születésének 100. évfordulója.](#)
- 2000 06 29 **Ferdinánd** Őt magyar király neve. Az elnevezéseknél azonban csak egy neve jöhet számításba: V. ~ (1793-1875. június 29.): osztrák császár, Magyarország és Csehország királya. 1830-ban koronázták magyar királlyá. Uralkodott: 1835-1848. A gyenge képességű király helyett Metternich és Kollowrat gróf irányította az állam ügyeit. 1848-ban a forradalom hatására aláírta a magyar alkotmányt, és gróf Batthyányi Lajost kinevezte miniszterelnöknek. Visszavonulása után a vasútmodellezésnek élt. Valószínűleg erre utalva nevezték el a Nyugati-pályaudvar melletti teret róla. [Halálának 175. évfordulója.](#)
- 2000 07 05 **Kvassay Jenő** (1850. július 5.-1919): mérnök. A főváros árvízvédelmének megszervezésében szerzett érdemeket. Nevéhez fűződik a magyar vízjogi törvény megalkotása. A Fővárosi Közmunkák Tanácsának tagja (1902-1906). [Születésének 150. évfordulója.](#)
- 2000 07 08 **Szlávy József** (1818-1900. július 8.): politikus, kormánybiztos, főispán, országgyűlési képviselő, miniszter, miniszterelnök, a képviselőház elnöke, a főrendiház elnöke, a Magyar Tudományos Akadémia igazgató tagja. A szabadságharc idején Kossuth Lajos kormánybiztosként megbízta az oravicai (Krassó vármegye. Ma Románia: Oravița) vas- és fémtermékek haditermelésre való átállításával. A bukás után öt évi börtönre ítélték, de két és fél év múlva szabadult. [Halálának 100. évfordulója.](#)
- 2000 07 12 **Lendvay** Híres színművészcsalád. 1. Lendvay Márton (1807-1858): színművész, a Nemzeti Színház első nemzedékének kiemelkedő tagja. 2. Ifjú Lendvay Márton (1830-1875. július 12.): színművész, a Nemzeti Színház tagja.
- 2000 07 17 **Lékai János** (1897-1925. július 17.): író, publicista. 1918. októberében sikertelen merényletet követett el gróf Tisza István ellen. A polgári forradalom alatt kiszabadult. Alapító tagja a Kommunisták Magyarországi Pártjának és az Ifjómunkások Országos Szövetségének, melynek elnöke lett. A Tanácsköztársaság alatt népbiztossági tisztviselő. 1919-ben az Egyesült Államokba emigrált, a Kommunista Internacionálé tagja, valamint az *Új Előre* című lap szerkesztője lett. [Halálának 75. évfordulója.](#)
- 2000 08 05 **Szerelmey (Liebe) Miklós** (1803-1875. augusztus 5.): mérnök, feltaláló, litográfus. [Halálának 125. évfordulója.](#) Lásd még 2003-nál.

- 2000 08 11 **Türr István** (1825. augusztus 11.-1908): hivatásos katona Európa számos országában. 1860-ban mint Garibaldi vezérkari főnöke altábornagyi rangot kapott, és rábízta Nápoly kormányzását. A kiegyezés után hazatért. Részt vett a Panama- és a Korinthuszi-csatorna tervezésében és a Ferenc-csatorna építésében.
- 2000 08 19 **Sólyom László** (1908-1950. augusztus 19.): katonatiszt, altábornagy. 1941-ben a Szovjetunió elleni hadbalépéskor nyugdíjazását kérte, majd bekapcsolódott az antifasiszta mozgalomba. 1944-ben a Magyar Nemzeti Felkelés Felszabadító Bizottságának tagja, 1945-ben Budapest rendőrkapitánya lett. 1947-től a honvédség vezérkari főnöke volt. 1950-ben koholt vádak alapján letartóztatták, és augusztus 29-én kivégezték. Utoljára ebben az utcában lakott. Halálának 50. évfordulója.
- 2000 08 20 **Balzac** [bálzák] **Honoré de**, (1799-1850. augusztus 20.): francia író. Halálának 150. évfordulója.
- 2000 08 21 **Hegedűs Sándor** (1875. augusztus 21.-1953): közgazdász, jogász, politikus, országgyűlési képviselő, miniszter, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja. Születésének 125. évfordulója.
- 2000 08 21. **Bányai Elemér** (1875. augusztus 21. -1915): írói álneven Zuboly. Újságíró, a *Vasárnapi Újság*ba, a *Pesti Napló*ba és a *Magyar Hírlap*ba írt cikkeket. Az I. világháborúban hősi halált halt. Születésének 125. évfordulója.
- 2000 08 25 **Gerlőczy Károly** (1835-1900. augusztus 25.): jogász, várospolitikus. 1866-ban Pest város főjegyzője. Az 1873-as egyesítés után ő lett Budapest első alpolgármestere. Halálának 100. évfordulója.
- 2000 08 27 **Kerekes Sámuel** (?-1800. augusztus 27.): az első magyar hírlapírók egyike. 1789-ben Görög Demeterrel együtt indította meg Bécsben a *Hadi és más nevezetes történetek* című lapot, majd 1792-ben a *Magyar Hírmondót*. Ennek jóvedelmét a magyar nyelv fejlesztésére áldozták. 1790-ben pályázatot írtak ki egy tudományos magyar nyelvtanra, amely Debrecenben 1795-re elkészült. Újságjaik mellékleteiként térképmellékleteket adtak ki; ezek az első magyar nyelvű térképek. 1796 és 1811 között megjelentették valamennyi magyar vármegye térképét. Halálának 200. évfordulója.
- 2000 08 29 **Salamon Ferenc** (1825. augusztus 29.-1892): publicista, történész, egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja. Ma is forrásértékű történeti művei közül legjelentősebb a „Budapest története” három kötete, mely befejezetlenül is a várostörténeti kutatás nélkülözhetetlen segédeszköze. Születésének 175. évfordulója.
- 2000 09 02 **Kozma Sándor** (1825-1897): ügyvéd, kúriai bíró, főügyész, országgyűlési képviselő. Az állami ügyészség szervezésében és működtetésében vállalt nagy munkát. Részt vett a szabadságharcban, a bukás után az osztrák hadseregbe sorozták. Születésének 175. évfordulója.
- 2000 09 06 **Ágoston Péter** (1874-1925. szeptember 6.): jogász, történész, egyetemi tanár, miniszter. A Tanácsköztársaság alatt a külügyi népbiztos helyettese. 1920-ban halálra ítélték, majd fogolycserével a Szovjetunióba került. Innen Angliába távozott. Halálának 75. évfordulója.
- 2000 09 07 **Bárczi Géza** (1894-1975. szeptember 7.): nyelvész, egyetemi tanár, Kossuth- és Állami-díjas, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja. Halálának 25. évfordulója.
- 2000 09 08 **Blaa Lujza** (1850. szeptember 8.-1926): színművésznő. Születésének 150. évfordulója.
- 2000 09 12 **Ranolder Nepomuki János** (1806-1875. szeptember 12.): veszprémi püspök, egyetemi tanár. 1857-ben a püspökséget illető úrbéri kárpótlás jóvedelmét jótékony célra fordította, és ebből megalapította a veszprémi leánynevelő intézetet, Budapesten pedig, ebben az utcában, a Ranolder Intézetet. Ez 1948 után előbb tanítóképző, később a Leövey Klára Gimnázium lett. Halálának 125. évfordulója.
- 2000 09 13 **Farkas Antal** (1875. szeptember 13.-1940): költő. Falusi tanító volt. A Tanácsköztársaság alatt emigrált, majd 1928-ban hazatért és a Népszava munkatársa lett. Születésének 125. évfordulója.
- 2000 09 15 **Ries István** (1885-1950. szeptember 15.): jogász, országgyűlési képviselő, miniszter. A Magyarországi Szociáldemokrata Párt ügyvédjeként védte a munkásmozgalom tagjait. Később pártja egyik vezetőjévé vált. 1945 után igazságügyminiszter. 1950-ben a törvénysértések áldozata lett. Halálának 50. évfordulója.
- 2000 09 18 **Blaa Lujza** (1850-1926. január 18.): színművésznő. Halálának 75. évfordulója.
- 2000 09 22 **Keszöce Endre** (1903- 1950. július 18): autógyári munkás. Franciaországban tagja lett a Francia Kommunista Pártnak, majd 1936-ban Spanyolországban harcolt a fasiszták ellen. Innen visszatért Franciaországba, ahol internálták. Hazaszökött. 1945-ben részt vett a kispesti rendőrség szervezésében, majd Fejér vármegye főkapitány-helyettese lett. Közlekedési balesetben halt meg. Halálának 50. évfordulója.

- 2000 09 25 **Benedikt Ottó** (1897-1975. szeptember 25.): villamosmérnök, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, Kossuth-díjas. 1940-1955 között a moszkvai, 1955-től a Budapesti Műszaki Egyetem tanára. 1955-ben megalapította a Különleges Villamosgépek Tanszéket, elindítva ezzel a magyarországi automatizálási kutatásokat. 1957-ben az egyetem rektorává nevezték ki. 1966-ban megszervezte az MTA Automatizálási Csoportját, amelynek igazgatója lett. Halálának 25. évfordulója.
- 2000 09 25 **Horn Ede** (1825. szeptember 25.-1875. november 2.): közgazdász, a főváros törvényhatósági bizottságának tagja, országgyűlési képviselő. 1841-ben alakult a honi izraeliták között magyar nyelvet terjesztő pesti egyesület, melynek létrehozásában és működésében nagy szerepe volt. Születésének 175. és halálának 125. évfordulója.
- 2000 10 05 **Xantus János** (1825. október 5.-1894): néprajzkutató, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja. Az 1866-ban létesített pesti Állatkert egyik alapítója és első igazgatója volt. Születésének 175. évfordulója.
- 2000 10 16 **Gvadányi József** gróf (1725. október 16.-1801): költő, író, Mária Terézia lovassági tábornoka. Legnevesebb műve: „Egy falusi nótáriusnak budai utazása.” Születésének 275. évfordulója.
- 2000 11 06 **Bercsényi Miklós** gróf (1665-1725. november 6.): nagybirtokos, főispán, kuruc generális. 1685-ben vágssellyei kapitány, 1686-ban Buda ostrománál vitézségeért ezredesi rangot kapott, 1687-ben aransarkantyús vitéz, 1696-tól Felső-Magyarország főhadbiztos. Szembefordulva I. Lipót császár abszolutista uralmával, II. Rákóczi Ferencel és néhány nemessel összeesküvést szerveztek. Rákóczi elfogásakor Lengyelországba menekült. 1703-ban Brezánban II. Rákóczi Ferencel közösen kiadott kiáltványban szólították harcba Magyarország „nemes és nemtelen” lakosságát a Habsburgok ellen. Később együtt szervezték és irányították a szabadságharcot. A szatmári béke (1711) megkötése után Lengyelországban maradt, ahol éppen az oroszokkal folytatott tárgyalásokat. 1717-ben a török szultán hívására az Al-Dunához ment és egy ott szervezett magyar sereggel megpróbált Magyarországra betörni. A török-osztrák háború befejezése után Rodostóba (ma: Tekirdag) költözött a fejedelemhez. Hamvaikat 1906-ban együtt hozták haza, és Kassán temették el. Halálának 175. évfordulója.
- 2000 11 13 **Klebsberg Kunó** gróf (1875. november 13.-1932): Kultúrpolitikus, minisztériumi főtisztviselő, miniszter, nemzetgyűlési képviselő. A Magyar Tudományos Akadémia tagja, a Magyar Történelmi Társaság és több tudományos egyesület elnöke. Vallás- és közoktatásügyi minisztersége alatt kiépült a tanyasi iskola hálózat. Megreformálta a polgári és leány középiskolák szakmai szerkezetét. Sokat tett a szegedi és a pécsi egyetem felállításáért. Megalapította a ma is működő bécsi és római, valamint a már megszűnt berlini magyar intézetet. Pestújhely díszpolgári címmel tüntette ki. Születésének 125. évfordulója.
- 2000 11 18 **Lévay József** (1825. november 18.-1918): jogász, költő, műfordító, Borsod vármegye alispánja, a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagja. Születésének 175. évfordulója.
- 2000 11 23 **Landler Jenő** (1875. november 23.-1928): ügyvéd, a Magyarországi Szociáldemokrata Párt meghatározó politikusa. A Magyar Vasutas című szakszervezeti hetilap szerkesztője, az antimilitarista mozgalom egyik szervezője. A Tanácsköztársaság alatt a Forradalmi Kormányzótanács tagja. Több népbiztosság vezetője, majd a III. hadtest, később a Vörös Hadsereg parancsnoka, a Felvidéket megszálló cseh hadsereg elleni hadjárat vezetője. A bukás után Bécsbe emigrált, majd Franciaországba ment és ott halt meg. A moszkvai Kreml falában van eltemetve. Születésének 125. évfordulója.
- 2000 12 01 **Vörösmarty Mihály** (1800. december 1.-1855): költő, drámaíró. A Szózat költője. A Kisfaludy Társaság alapító tagja, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja. Az Auróra-kör egyik vezetője, a kor legjelentősebb szépirodalmi folyóiratának, az *Atheneum*nak egyik kiadója. 1848-ban képviselő, Kossuth Lajos feltétlen híve. Világos után egy ideig bujdosott, 1850-ben kegyelmet kapott. 1855-ben hunyt el, temetése az első nemzeti tömegtüntetés volt az önkényuralom ellen. Születésének 200. évfordulója.
- 2000 12 10 **Bem József**, József Bem (1794-1850. december 10.): lengyel katonatiszt, magyar honvéd-tábornok, az 1848-1849. évi szabadságharc egyik kiemelkedő alakja. 1830-1831-ben a lengyelek oroszellenes felkelése tüzéségének irányítója volt. A bukás után emigrált, és Nyugat-Európában tevékenykedett. 1848 tavaszán Galíciában tűnt fel, majd októberben a forradalmi Bécsben a véderő parancsnoka. A bukás után Magyarországra menekült. Kossuth december elsején az erdélyi hadsereg főparancsnokának nevezte ki. Itt nagy hadi sikereket ért el. Az oroszok támadásait azonban már nem tudta visszaverni, és Segesvárnál döntő vereséget szenvedett tőlük. A bukás után Törökországba emigrált, mohamedán hitre tért, és Murad Tevfik pasa néven a meghódított Szíria katonai parancsnokaként halt meg. Halálának 150. évfordulója.
- 2000 12 10 **Toldy Ferenc** (eredetileg Schedel Ferenc) (1805-1875. december 10.): irodalomtörténész, kritikus, egyetemi tanár, orvos, a Magyar Tudományos Akadémia igazgató tagja és 25 évig titkára, a Kisfaludy Társaság alapító tagja. 1871-ben írói működésének 50. évfordulóján kapta nevét az utca, amelynek 30. számú házában akkor lakott. Halálának 125. évfordulója.

- 2000 12 11 **Wesselényi** Két személy is lehet a névadó a két ~ (grófi és bárói) családból. 1. Wesselényi Ferenc gróf (1605-1667): harcolt a törökök ellen. 1647-ben az ország főkapitánya, 1655-ben nádor. A vasvári béke (1664) után Zrínyi Péterrel, Frangepán Ferencel és Nádasdy Ferencel I. Lipót uralma ellen összeesküvést szervezett, de még annak leleplezése előtt meghalt. Társait kivégezték. Születésének 400. évfordulója. 2. Wesselényi Miklós báró (1796-1850. december 11.): politikai író, a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagja, igazgató tagja. A reform-ellenzék egyik vezetője, gróf Széchenyi István barátja. A kormány, hogy kikapcsolja a politikai életből hűtlenségi pert indított ellene. Deák Ferenc és Kölcsey Ferenc voltak a védői. Három évi börtönre ítélték, de szembaja miatt rövidesen szabadlábra helyezték. 1840-ben kegyelmet kapott, 1844-ben megvakult. Jelentős szerepe volt abban, hogy 1848 szeptemberében a Kolozsvárott az országgyűlés kimondta Erdély unióját Magyarországgal. Az 1838-as nagy árvíz alatti tevékenysége elismeréseként „az árvízi hajós” jelzőt kapta. 1842. október 31-én Pest szabad királyi város „Az 1838. évi árvíz alkalmával szerzett érdeméért” díszpolgári címmel tüntette ki. Halálának 150. évfordulója.
- 2000 12 17 **Czuczor Gergely** (1800. december 17.-1866): benedekrendi pap, tanár, költő, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja. Születésének 200. évfordulója.
- 2000 12 22 **Kemény Zsigmond** (1814-1875. december 22.): író, politikus. A Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja. 1847-ben Erdélyből került a fővárosba. A *Pesti Hírlap* munkatársa, később a *Pesti Napló* szerkesztője lett. A magyar történelmi és társadalmi regény úttörője. Halálának 125. évfordulója.
- 2000 12 24 **Jerney János** (1800- 1850. december 24.): nyelvész, a Magyar Tudományos Akadémia tagja. Az őshaza kutatója. Saját költségén szervezett expedíciójával bejárta Moldvát, Dél-Oroszországot és a Krim félszigetet. Halálának 150. évfordulója.

2001. év

- 2001 01 01 **Cathry** [kátri] **Szaléz Franz** (1834-1901): svájci mérnök, a Svábhegyi Fogaskerekű Vasút tervező-építője. Halálának 100. évfordulója.
- 2001 01 03 **Czimra Gyula** (1901. január 3.-1966): festőművész. Itthoni tanulmányai után Párizsban tanult. 1933-ban Rákoshegyre költözött, és ott élt haláláig. Képeiből állandó kiállítást rendeztek Rákoskeresztúron. Halálának 100. évfordulója.
- 2001 01 01 **Cserba Elemér** (1876-1936): jogász Újpesten, majd 1907-től Rákospalotán, amelynek 1923. szeptember 4-én megválasztott képviselőtestülete polgármesterré választotta. Igen sokat tett azért, hogy a község várossá alakulhasson. Születésének 125. évfordulója.
- 2001 01 01 **Endre** Régi magyar férfinév (András). Az utcák neve valószínűleg a magyar királyok emlékét őrzi.: I. Endre (1046-1060); II. Endre (1176 vagy 1177-1235); III. Endre 1265 körül-1301) (Az utolsó Árpádházi király). Halálának 700. évfordulója.
- 2001 01 01 **Esterházy** A család Esterházyként írja a nevét, a köznyelv a kiejtés szerint Eszterháznak. Az utcák névadói közül - ha nincs külön említve - nem lehet senkit keresztnévvel azonosítani, mert olyan sok érdemdús embert adott a főúri család a hazának. Pesti palotájuk ebben az utcában volt. (Ma: Pollack Mihály tér.) A család kiemelkedő tagjai: ~ Antal, gróf (1676-1722): kuruc generális, Rákóczi fejedelem bujdosótársa. Születésének 325. évfordulója. ~ Ferenc, gróf (1715-1785): 1766-tól magyar kancellár, később főkancellár. Szolgálatára idején hajtották végre a Mária Terézia elrendelte úrbéri szabályozást és a magyarországi tanügyi reformokat. 1783-tól horvát bán. ~ Imre, gróf (1663-1745): a pálos rend generálisa, váci, veszprémi püspök, majd esztergomi érsek, hercegrímás. Ő koronázta meg Mária Teréziát. Vagyonát jótékony célra hagyta. ~ Miklós (1582-1645): 1613-ban báró, 1625-ben nádorrá választották, 1626-ban gróffá emelte II. Ferdinánd király. Ő alapozta meg a család hatalmát és vagyonát. ~ Miklós József, herceg (1714-1790): magas rangú katonatiszt. Haydn szerződtette az esterházi és kismartoni zenekarhoz. Beethoventől ő rendelte a C-dur misét. Hatalmas képgyűjteményét 1877-ben az állam az örökösöktől megvette, és ez lett az alapja az Országos Képtárnak, amely később a Magyar Nemzeti Múzeum gyűjteményével egyesítve lett a Szépművészeti Múzeum képtára.
- 2001 01 01 **Frankovics Mihály** (1876-1942): vasutas. A Magyarországi Szociáldemokrata Párt, majd 1919-től a Kommunisták Magyarországi Pártja tagja. A Tanácsköztársaság alatt a rákospalotai direktórium elnöke, a Vörös Hadsereg politikai biztosa. Fogolycserével a Szovjetunióba került. Itt is a kommunista párt tagja lett, sőt a moszkvai pártbizottság Ellenőrző Bizottsága beválasztotta soraiba. Születésének 125. évfordulója.
- 2001 01 01 **Gidófalvy Lajos** (1901. január 1.-1945): hivatásos katonatiszt. 1944-ben kapcsolatot talált az ellenállási mozgalommal, vezetésével német- és nyilasellenes akciókat hajtottak végre. Az Erzsébet híd felrobbantását akarták megakadályozni és a nyilasokkal vívott tűzharcban vesztette életét. A háború után - posztumusz elismerésként - őrnaggyá léptették elő. Születésének 100. évfordulója.
- 2001 01 01 **Herein Károly** (1851-1907): kultúrmérnök, Budapest Főváros magaspépítési ügyosztályának helyettes vezetője, Kispest közéletének aktív résztvevője. Herrich Károllyal együtt sokat tett azért, hogy a helybéli telektulajdonosok felparcellázzák telkeiket, így segítve a község fejlődését. Születésének 150. évfordulója.
- 2001 01 01 **Hitel Márton** (1816-1876): nagyfuvaros. 1868-ban Kende Kanuth, Suda János, Török Flóris és Hitel Márton az akkori Gubacspusztán árverésen telkeket vásároltak, amelyeket felparcellázva eladtak, megteremtve ezzel Erzsébetfalvát. Valamennyi alapítóról volt itt utca elnevezve. 1906-ban a Kossuth-kultusz feltámadása idején a Hitel Mártonról elnevezett utca Kossuth Lajos, az addigi Csapó utca Hitel Márton nevére kapta. Ezt az utcát 1970-ben lebontották, és így az egyik alapító neve egy időre feledésbe merült. Halálának 125. évfordulója.
- 2001 01 01 **Kolosa György** (1826-1850): egyetemi hallgató. 1848. szeptember 28-án a fővárosba érkező Lamberg, Franz Philipp gróf császári biztost a pesti nép felkoncolta. A felháborodott tömeg egyik vezetője, a később gyilkossággal vádolt Kolosa György egyetemi hallgató női ruhába öltözve Erdélybe szökött. Hadnagyként hősiessé küzdött Bem seregében, 1849. január 1-től főhadnagyként Komáromban szolgált. Júniusban már százados a felső-tiszai hadseregben. A bukás után elfogták, és 1850. január 23-án az Újépületben kivégezték. Halálának 150. évfordulója.
- 2001 01 01 **Montgomery of Alamein** (1887-1976): angol katonatiszt, tábornagy. 1942-ben El Alameinnél vezetés csapást mért az Afrikában harcoló német csapatokra. 1944-ben a brit csapatok főparancsnokaként vett részt a partraszállásban. Halálának 25. évfordulója.

- 2001 01 01 **Romanelli, Guido** (1876-19?): olasz katonatiszt, ezredes. Az 1918-as fegyverszünetet ellenőrző olasz katonai misszió vezetője. A Tanácsköztársaság alatt számos szélsőséges intézkedés végrehajtását akadályozta meg. Az új kurzus halálából egy régi pesti utca átnevezésével emlékezett meg róla. Születésének 125. évfordulója.
- 2001 01 01 **Szalárdi Mór** (1851-1914): orvos, a hazai lelencügy reformátora. 1884-ben megalapította az Országos Lelencház Egyesületet. 1902-től haláláig az állami gyermekmenhely igazgatóhelyettese és főorvosa. Születésének 150. évfordulója.
- 2001 01 01 **Telegi János** (1576-1647): kalocsai érsek. Születésének 425. évfordulója.
- 2001 01 01 **Török Bálint** Enyingi ~ (?-1551): nagybirtokos, főnemes, 1521-ben nándorfehérvári bán. 1526-ban a mohácsi csatában II. Lajos egyik testőre. Előbb I. Ferdinánd, majd János király pártjára állt. 1541-ben II. Szolimán elfogatta. A konstantinápolyi Héttoronyban halt meg. Halálának 450. évfordulója.
- 2001 01 01 **Vay Ádám** (1656-1719): kuruc szenátor, udvari főkapitány. Együtt raboskodott Rákóczi Ferencsel a bécsújhelyi börtönben. 1702-ben szabadult, 1703-ban csatlakozott Rákóczihoz. Egyike volt a fejedelem legbizalmasabb tanácsosainak. A szatmári békét nem fogadta el, 1711-től haláláig Danzigban (ma Gdansk) élt. Születésének 250. évfordulója.
- 2001 01 01 **Vazul** másként Vászoly (976-78 körül-1037): herceg, az Árpád-házi Taksony fejedelem unokája. Vona-kodott felvenni a kereszténységet. A régi rend híveitől támogatva összeesküvést szított Szent István ellen, aki megvakította és megsiketítette, hogy uralkodásra alkalmatlanná tegye. A későbbi Árpád-házi királyok az ő leszármazottai. Születésének 1025. évfordulója.
- 2001 01 02 **Hullay Jenő** (helyesen: Hullai) (1926. január 2.-1944): asztalos. A család Kispesten lakott. Bátyjával csatlakozott a kőbányai ellenállókhöz, majd Stollár Béla csoportjához került. A Lipótvárosban, a Légrady-nyomda védelmében, a nyilasok elleni harcban halt meg. Születésének 75. évfordulója.
- 2001 01 24 **Hadrianus, Publius Aelius** (76. január 24.-138): római császár 117-138 között. 108-ban Pannonia Inferior helytartója. Megerősítette a Duna melletti limest. Többször is bejárta az egész birodalmat, Daciában és Pannoniában városokat alapított. Rómában levő síremléke az Angyalvár. Születésének 1925. évfordulója.
- 2001 01 25 **Gyulai Pál** (1826. január 25.-1909): író, irodalomtörténész, költő, kritikus, egyetemi tanár, a Kisfaludy Társaság és a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja. Születésének 175. évfordulója.
- 2001 02 01 **Zambelli Lajos** (1815-1901. február 1.): osztrák tiszt, honvéd ezredes. 1849-ben serege élén Nagytétény-nél győzelmet aratott. Világos után 8 évi várfogságra ítélték, de 1851-ben kegyelmet kapott. 1864-ben az Almásy-féle függetlenségi mozgalom kapcsán letartóztatták, 1867-ben szabadult amnesztiával. Halálának 100. évfordulója.
- 2001 02 18 **Szerdahelyi József** (1804-1851. február 18.): színművész, a Nemzeti Színháznak alapításától tagja; Szerdahelyi Kálmán (1829-1872): színművész, a Nemzeti Színház tagja. Halálának 150. évfordulója.
- 2001 02 23 **Bihari Mór** (1883-1976. február 23.): pedagógus. A Tanácsköztársaság alatt iskolavezető, majd a Központi Munkás- és Katonatanács művelődési osztályán előadó. Emigrációja után, 1927-ben hazajött. A Pedagógus Szakszervezet alapító tagja, 1945 után politikai tanfelügyelő. A Magyar Kommunista Párt és utódpártjai aktivistája, a Pedagógus Szakszervezet Központi Vezetőségének tagja. Halálának 25. évfordulója.
- 2001 03 04 **Keglevich Gábor** gróf (1848-1926. március 4.): országgyűlési képviselő, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyei törvényhatósági bizottsága virilista tagja, az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédségélpénztár vezetőségi tagja, a megyei Gazdasági Egyesület elnöke. Az 1905-1906. évi nemzeti ellenállási mozgalom megyei résztvevője. Halálának 75. évfordulója.
- 2001 03 05 **Nagy Lajos király** I. (Nagy) Lajos (1326. március 5.-1382): Anjou-házi király, uralkodott: 1342-1382. Születésének 700. évfordulója.
- 2001 03 06 **Káldy Gyula** (1838-1901. március 6.): karmester, zenetanár, rendező, az Operaház igazgatója. Halálának 100. évfordulója.
- 2001 03 09 **József, Jozef Anton Johannes** főherceg (1776. március 9.-1847): Magyarország helytartója (1795), majd nádora (1796), II. Lipót fia. Szívügyének tekintette Pest fejlesztését. Nádorsága alatt épült újjá az 1838-as árvíz után rombadőlt Pest. Sor került a Városliget rendezésére, a Nemzeti Múzeum, a Ludovika Akadémia felépítésére. Születésének 225. évfordulója.

- 2001 03 12 **Madzsar József** (1876. március 12.-1941): orvos. A század elején már a polgári radikális eszme híve. Az 1914-ben alakult Polgári Radikális Párt alelnöke. A Károlyi-kormányban egészségügyi államtitkár. A Tanácsköztársaság alatt az országos egészségvédelem vezetője volt. Bécsbe emigrált. 1924-ben hazatért és bekapcsolódott a munkásmozgalomba. A Magyarországi Szociáldemokrata Párt baloldali ellenzékének egyik vezetője lett, 1936 márciusában a Szovjetunióba emigrált és nemzetközi publicisztikai tevékenységet fejtett ki. A sztálinizmus áldozata lett. *Születésének 125. évfordulója.*
- 2001 03 20 **Fodor József** (1843-1901. március 20.): orvos, higiénikus, egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja. Ő alapította az Országos Közegészségügyi Intézetet, és elsőnek indítványozta az iskolaorvosi intézmény létesítését. *Halálának 100. évfordulója.*
- 2001 03 27 **Rákóczi Ferenc II. ~** (1676. március 27.-1735): nagybirtokos, Erdély választott fejedelme (1704-1711), a magyarországi szövetkezett rendek vezérő fejedelme (1705-1711). Magyarország leggazdagabb főúri családjából származik. Amikor Munkács várát - amelyet édesanyja Zrínyi Ilona védelmezett - a császáriak elfoglalták (1688), elszakították anyjától, és előbb Bécsben, majd utóbb Csehországban a jezsuiták nevelték. 1692-től Bécsben élt, 1694-ben megnősült. 1697-ben nem vállalta a hegyaljai felkelés vezetését. Három évvel később azonban a nemesek körében megindult szervezkedés élére állt. 1701-ben felségárulás vádjával elfogták és bebörtönözték. Felesége segítségével megszökött, Lengyelországba Brezan várába menekült. 1703-ban innen szólította harcba a függetlenségért az ország „nemes és nemtelen népét”. Az Esze Tamás ezereskapitánynak átadott zászlókon a „Cum Deo pro patria et libertate” felirat állt. A hadba szálló jobbágyoknak teljes felszabadítást adott. Élénk diplomáciai tevékenységgel próbált szövetségeket nyerni Magyarország számára. 1704. július 8-án az erdélyi országgyűlés Gyulafehérvárott fejedelemmé, 1705. szeptember 17-én a szécsényi országgyűlés Magyarország vezérő fejedelmévé választotta. 1707. május 1-én az ónodi országgyűlés kimondta a Habsburg-ház trónfosztását, és az ország igazgatását a fejedelemre és a mellette működő szenátusra bízta. A szabadságharc bukása után előbb Franciaországba, majd Törökországba emigrált, ahol Rodostoban (ma Tekirdag) jelölt ki a magyarok részére tartózkodási helyet a Porta. Száműzetésében megírta - Szent Ágoston Vallomásai által is ihletett - önéletrajzát. Itt halt meg. Hamvait bujdosótársaiéval együtt 1906-ban Kassán (ma Szlovákia: Košice) temették el. *Születésének 325. évfordulója.*
- 2001 04 10 **Kresz Géza** (1845-1901. április 10.): orvos, számos orvosi szakkönyv szerkesztője. Nevéhez fűződik a Budapesti Önkéntes Mentő Egyesület megalapítása. *Halálának 100. évfordulója.*
- 2001 04 18 **Németh László** (1901. április 18.-1975): orvos, író. *Születésének 100. évfordulója.* Lásd még 2000-nél.
- 2001 04 20 **Zöld Sándor** (1913-1951. április 20.): orvos. A harmincas évek első felétől a debreceni Orvostudományi Egyetemen a baloldali diákmozgalom egyik vezetője. 1932-től az illegális kommunista párt tagja. 1945 után több pártfunkciót töltött be. 1950-től belügyminiszter, a Politikai Bizottság tagja. A törvénytörések légkörében öngyilkos lett. *Halálának 50. évfordulója.*
- 2001 04 27 **Laufenauer Károly** (1848-1901. április 27.): elme- és ideggyógyász, egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja. *Halálának 100. évfordulója.*
- 2001 05 01 **Szerb Antal** (1901. május 1.-1945): irodalomtörténész, író, esszéista. A Magyar Irodalomtudományi Társaság első elnöke. Első írásai a Nyugatban jelentek meg. A II. világháború alatt többször behívták munkaszolgálatra. A balfi táborban pusztult el. *Születésének 100. évfordulója.*
- 2001 05 02 **Vázsonyi Vilmos** (1868-1926. május 2.): ügyvéd, újságíró, országgyűlési, nemzetgyűlési képviselő, miniszter. 1894-ben megalapította a Polgári Demokrata Kört, majd a hasonló nevű pártot. Ettől az évtől kezdve haláláig tagja volt Budapest székesfőváros törvényhatósági bizottságának. 1901-ben a Demokrata Párt színeiben országgyűlési képviselővé választották. Több, akkor híres perben védőügyvéd. Az általános és titkos választójog harcosa. 1918 októberében Svájcba ment, így fejezve ki egyet nem értését a kialakult helyzettel. Hazatérése után megalakította a Nemzeti Demokrata Polgári Pártot, melynek képviselője lett. 1924-ben létrehozta a Demokrata Blokk nevű baloldali ellenzéki csoportot. Elítélte a frankhamisításba keveredetteket. Ennek bírósági tárgyalása idején Badenben volt gyógykezelésen, és ott hirtelen meghalt. Ravatalát a Központi Városháza udvarán állították fel. 1918. január 23-án „a haza és a székesfőváros körül szerzett hervadhatatlan érdemeiért” a főváros díszpolgári címmel tüntette ki. *Születésének 75. évfordulója.*
- 2001 05 07 **Berzsenyi Dániel** (1776. május 7. -1836): költő, a Magyar Tudományos Akadémia tagja. *Születésének 225. évfordulója.*
- 2001 05 08 **Székely Mihály** (1901. május 8.-1963): operaénekes, Kossuth-díjas. *Születésének 100. évfordulója.*
- 2001 05 24 **Bartók Lajos** (1851. május 24. -1902): újságíró és költő. A *Bolond Istók* című satirikus lap megalapítója. *Születésének 150. évfordulója.*

- 2001 05 27 **Bogár Ignác** (1876. május 27.-1933): nyomdász. Az 1910-es években a nyomdász szakszervezet egyik vezetője. 1919-ben a Kommunisták Magyarországi Pártja és a Magyarországi Szociáldemokrata Párt egyesülésének egyik kezdeményezője. A Tanácsköztársaság alatt a Budapesti Munkástanács öttagú elnökségének és több más vezető testületének tagja. 1922-ben fogolycserével a Szovjetunióba került, ahol nyomdaigazgató lett. Születésének 125. évfordulója.
- 2001 06 01 **Szántó Béla** (1881-1951. június 1.): magántisztviselő. 1904-től a Magyarországi Szociáldemokrata Párt tagja. 1918-ban részt vett a Kommunisták Magyarországi Pártja megalapításában. Az őszirózsás forradalom idején a Budapesti Katonatanács egyik vezetője. A Tanácsköztársaság alatt hadügyi népbiztos. Bécsbe, Berlinbe emigrált, majd a Szovjetunióba ment, ahol a Szovjetunió Tájékoztatóirodájának (TASZSZ) munkatársaként dolgozott. 1945-ben hazajött. Előbb a szövetkezeti mozgalom egyik vezetője, majd diplomata lett. Halálának 50. évfordulója.
- 2001 06 02 **Fejér György** (1766-1851. július 2.): római katolikus pap, kanonok, költő, író, történész. A budapesti egyetem teológiai tanára, az egyetemi könyvtár igazgatója. „Codex diplomaticus Hungariae” című művében sok középkori történeti forrásanyagot gyűjtött össze, „Hungariae ecclesiasticus ac civilis” című oklevélgyűjteménye 1829-1844 között jelent meg. Halálának 150. évfordulója.
- 2001 06 03 **Apor Péter** (1676. június 3. -1752): erdélyi történetíró. Főműve a *Metamorphosis Transsylvaniae*. Születésének 325. évfordulója.
- 2001 06 19 **Egry József** (1883-1951. június 19.): festőművész, Kossuth-díjas. Halálának 50. évfordulója.
- 2001 07 04 **Halász Gábor** : (1901. július 4.-1945): kritikus, irodalomtörténész. Származása miatt munkaszolgálatra hívták be. Gyalogosan Németországba akarták vinni, de Balfon meghalt. A III. kerületben lakott. Az utcaelnevezést az Irodalomtörténeti Társulat javasolta. Születésének 100. évfordulója.
- 2001 07 13 **Egán Ede** (1851. július 13.-1901): mezőgazdasági szakember. Az Országos Tejgazdasági Felügyelőség vezetője. Antiszemita politikát folytatva akarta visszaszorítani a Kárpátalján (Ruszsínskóban) élő zsidók gazdasági lehetőségeit. Programjába felvette az ott élő nemzetiségek magyarosítását is. Születésének 150. évfordulója.
- 2001 07 14 **Vasvári Pál** Eredetileg Fehér Pál (1826. július 14.-1849): filozófus, történész, tanár, a márciusi fiatalok egyik vezetője. Születésének 175. évfordulója.
- 2001 07 17 **Egressy ~ (Galambos) Gábor** (1808-1866): színművész. A magyar színművészet hőskorának kiemelkedő alakja. A Bánk bán első sikere az ő érdeme volt. Részt vett a szabadságharcban, annak bukása után emigrált. Ott besúgó lett, cserében büntetlenül hazatérhetett. Itthon a Nemzeti Színházban játszott, a színpadon bekövetkezett haláláig. ~ (Benjámin) Béni (1814-1851. július 17.): Egressy Gábor testvére, színművész, zeneszerző, író, a Szózat zeneszerzője. Halálának 150. évfordulója.
- 2001 07 22 **Tartsay Vilmos** (1901. július 22.-1944): vezérkari százados, közigazdász. 1944-ben Nagy Jenő ezredes révén csatlakozott a Magyar Nemzeti Felkelés Felszabadító Bizottságához. 1944. november 22-én Andrásy úti lakásán elfogták, és december 8-án kivégezték. Születésének 100. évfordulója.
- 2001 07 23 **Fényes Elek** (1807-1876. július 23.): statisztikus és geográfus. A Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja, az Országos Statisztikai Hivatal szervezője. 1848-ban az első felelős kormány belügyminisztériumi osztálytanácsosa. Szemere Bertalan megbízta az Országos Statisztikai Hivatal megszervezésével. Később a forradalmi vészbíróság pesti elnökének nevezték ki. A bukás után bíróság elé került, de felmentették. Halálának 125. évfordulója.
- 2001 07 28 **Vándor Sándor** (1901. július 28.-1945): karmester, zeneszerző. Külföldi zenei tanulmányait befejezve egy ideig Olaszországban működött; 1932-ben tért haza. 1936-ban énekkart alakított, amely később Vándor kórus néven vált ismertté. Szerzeményei közül legnépszerűbbek a József Attila dalok. Származása miatt gyalogmenetben Németországba akarták vinni, de Sopron-Bánfálván meghalt. Születésének 100. évfordulója.
- 2001 07 31 **Hauszmann Alajos** (1847-1926. július 31.): építész, műegyetemi tanár, szakíró, a Fővárosi Közmunkák Tanácsa tagja (1895-1926), a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagja. Halálának 75. évfordulója.
- 2001 08 15 **Bakfark Bálint** (1507-1576. augusztus 15. vagy 21.): a kor nemzetközi hírnő lantosa és komponistája. Zápolya János királysága idején udvari lantművész, akit több olasz méltóság is szívesen meghívott udvarába. Halálának 425. évfordulója.

- 2001 08 29 **Jagelló** Litván nagyfejedelem, majd lengyel királyi család a XIV-XVI. században. A dinasztia alapítója II. Wladyslaw (Ulászló) litván nagyherceg, aki I. (Nagy) Lajos király leányával, Hedviggel (Jadwiga) kötött házassága révén lengyel király lett. E kapcsolatra hivatkozva választottak a magyar főurak az úgynevezett „Jagelló-házból” királyokat: I. Ulászló (1424-1444): uralkodott: 1440-1444; II. Ulászló (1456-1516): uralkodott: 1490-1516; utána fia: II. Lajos (1506-1526): uralkodott: 1516-1526. augusztus 29. *Halálának 475. évfordulója.*
- 2001 08 29 **Tomori Pál** (1475-1526. augusztus 29.): katona, több vár várnagya, kalocsai érsek. *Halálának 475. évfordulója.* Lásd még 2 000-nél is.
- 2001 08 31 **Szilágyi Dezső** (1840-1901. augusztus 31.): jogász, politikus, miniszter, a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagja. *Halálának 100. évfordulója.*
- 2001 09 01 **Dobozi Mihály** (?-1526. szeptember ?): Fejér megyei kisbirtokos, aki 1526-ban a törökök elől menekülve saját kardjával ölte meg feleségét, nehogy az asszony az ellenség kezébe kerüljön. A túlerővel szembeni harcban maga is elesett. *Halálának 475. évfordulója.*
- 2001 09 08 **Závodszy Zoltán** (1892-1976. szeptember 8.):operaénekes, a Magyar Állami Operaház örökös tagja. *Halálának 25. évfordulója.*
- 2001 09 20 **Egán Ede** (1851-1901. szeptember 20.): mezőgazdasági szakember. Az Országos Tejgazdasági Felügye-
léség vezetője. Antiszemita politikát folytatva akarta visszaszorítani a Kárpátalján (Ruszinszkóban) élő zsidók gazdasági lehetőségeit. Programjába felvette az ott élő nemzetiségek magyarosítását is. *Halálának 100. évfordulója.*
- 2001 09 25 **Odry Árpád** (1876. szeptember 25.-1937): színművész, rendező, színészpédagógus, a Nemzeti Színház örökös tagja. *Születésének 125. évfordulója*
- 2001 10 05 **Ditrői Mór** (1851. október 5.-1945): színművész és színházigazgató. A róla elnevezett utca legfontosabb működési helye, a Vígsház mellett van. *Születésének 150. évfordulója.*
- 2001 10 05 **Jászai Mari** (1850-1926. október 5.): színművésznő. A Nemzeti Színház örökös tagja. *Halálának 75. évfordulója.*
- 2001 10 08 **Tormay Cecil** (1876. október 8.-1932): író. 1918-ban ő szervezte meg a Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetségét (MANSz), amely nemzetvédelmi-, kulturális- és külföldi propaganda tevékenységet folytatott. *Születésének 125. évfordulója.*
- 2001 10 17 **Deák Ferenc** (1803. október 17.-1876): jogtudós, politikus, országgyűlési követ, illetve képviselő, az első felelős magyar kormány igazságügyi minisztere (1848), a Magyar Tudományos Akadémia igazgató tagja. Az 1848 előtti reform-országgyűléseken az ellenzék egyik vezéralakja. 1848 szeptemberében lemondott miniszterségéről, de 1849 januárjáig vett részt az országgyűlés munkájában. 1861-től újra országgyűlési képviselő. A kiegyezés előkészítése gyakorlatilag az ő munkája, de az új magyar kormányban már semmi-féle szerepet nem vállalt. Politikai súlya és befolyása a magyar közéletben ezután is megmaradt. Minden társadalmi osztályban nagy népszerűségnek örvendett. „A haza bölcsé”-ként tisztelték. Pest és Buda városa 1845. május 19-én „a haza s különösen a városok ügyeinek előmozdítása körül szerzett érdemek-ért” díszpolgári címmel tüntette ki. *Születésének 2 00. évfordulója.*
- 2001 10 21 **Daruváry Alajos** (1826. október 21.-1912): a magyar királyi Curia másodelnöke. *Születésének 175. évfordulója.*
- 2001 10 26 **Drágfy A** Drágfy család tagjai a XIV-XVI. században magas méltóságokat töltöttek be a magyar történelemben. ~ Miklós 1367-ben erdélyi vajda, ~ Bertalan (1447-1501. október 26.): Hunyadi Mátyás és II. Ulászló alatt főpohárnok, *Halálának 500. évfordulója.* ~ János (? -1526. augusztus 29.): II. Ulászló és II. Lajos tárnokmestere, országbíró, a mohácsi ütközetben halt hősi halált. *Halálának 475. évfordulója.*
- 2001 12 07 **Székács Ferenc** (1844-1901. december 17.): bíró, jogi szakíró. 1886-tól budapesti törvényszéki alelnök, 1891-1901 között kúriai bíró volt. *Halálának 100. évfordulója.*
- 2001 12 11 **Harsányi Kálmán** (1876. december 11.-1929): pénzügyi tanácsos, költő, író. műfordító. Legnagyobb művészi sikerét „Ellák” című történelmi drámájával aratta. Születésének 125. évfordulója. *Születésének 125. évfordulója.*
- 2001 12 13 **Garami Ernő** (1876. december 13.-1935): műszerész, miniszter, a Magyarországi Szociáldemokrata Párt egyik nagy tekintélyű vezetője. A *Népszava* felelős szerkesztője volt 1898-1919 között, 1906-ban a párt tudományos folyóirata a *Szocializmus* szerkesztője. A Tanácsköztársaság kikiáltásakor Svájcba ment. Később hazatért, de a párt akkori vezetőivel nem tudott jó kapcsolatot kialakítani, emiatt újra külföldre távozott. Végleges hazatérése után hamarosan meghalt. *Születésének 125. évfordulója.*
- 2001 12 13 **Stróbl Alajos** (1856-1926. december 13.): szobrász, főiskolai tanár. *Halálának 75. évfordulója.*

- 2001 12 17 **Fráter György** Fráter (Martinuzzi, Utiešenić) György (1482-1551. december 17.): pálos-rendi szerzetes, sajlóádi perjel, váradi püspök, esztergomi érsek, bíboros. I. (Zápolya, Szapolyai) János király kincstartója, a király halála után János Zsigmond gyámja és Izabella királyné tanácsadója. Az önálló erdélyi fejedelemség megteremtője. Politikai gyilkosság áldozata lett. Halálának 4500. évfordulója.
- 2001 12 21 **Gvadányi József** gróf (1725-1801. december 21.): költő, író, Mária Terézia lovassági tábornoka. Legnevesebb műve: „Egy falusi nótáriusnak budai utazása.” 200. évfordulója.
- 2001 12 29 **Gombos Ferenc** (1876. december 29.-1919): vasmunkás. A Kommunisták Magyarországi Pártja csepeli alapszervének alapító tagja. A Tanácsköztársaság idején a Forradalmi Törvényszék egyik ülnöke, majd egy karhatalmi alakulat parancsnoka. A bukás után bíróság halálra ítélte és kivégezték. Születésének 125. évfordulója.

2002. év

- 2002 01 01 **Beloianisz, Nikosz** (1916-1952): görög kommunista. 1943-44-ben harcolt a német-olasz fasiszták ellen, majd a Görög Kommunista Párt Központi Bizottságának tagja lett. Részt vett a demokratikus népi felkelésben. 1952-ben meggyőződése miatt kivégezték. Halálának 50. évfordulója.
- 2002 01 01 **Csík István** (1902-1942): géplakatos. A Magyar Vas- és Fémmunkások Szakszervezete erzsébetfalvai csoportjának vezetőségi tagja, a Vasas Kultúrotthon Munkás Könyvtárának vezetője volt. Büntetőszázaddal a Szovjetunióba vitték. Születésének 100. évfordulója.
- 2002 01 01 **Drugeth** Család. Károly Róbertet kísérték Magyarországra. Kiemelkedő tagjai: Fülöp, Károly Róbert tárnokmestere, később nádor. Homonnai Drugeth Bálint (1577-1609): Bocskai István egyik hadvezére. Születésének 425. évfordulója. Zichy Péter helybéli birtokos első felesége Homonnai Drugeth Klára volt.
- 2002 01 01 **Galeotto, Marzio** (1427-1497): humanista tudós, Itáliából került Mátyás király udvarába. Írásaiban a korszakról adott beszámolót. Születésének 575. évfordulója.
- 2002 01 01 **Hám Kálmán** (1923-1952): bányász. A szuhakállói nagy bányaszerencsétlenség idején bányamentőként sok embert kimentett, de eszköze tönkrement, és ő maga meghalt. Halálának 50. évfordulója.
- 2002 01 01 **Havas Ignác** (1802-1887): orvos, Pest szabad királyi város, majd Budapest főváros törvényhatósága tagja. A főváros egyesítése alkalmából kormánybiztosnak nevezték ki. Döntő szerepe volt az egyesítés végrehajtásában. Kőbányai szőlőbirtokos. A róla elnevezett utca egykori birtoka közelében van. Születésének 200. évfordulója.
- 2002 01 01 **Kós Károly** (1883-1977): építészmérnök, író, politikus, grafikus, könyvkiadó. Erdélyben élt, de építészeti munkái Budapesten is láthatók; pl. a Wekerletelep, az Állatkertben több állatház, a Városmajor utcai iskola. A XX. század magyar művelődéstörténetének egyik meghatározó alakja. Halálának 50. évfordulója.
- 2002 01 01 **Leonardo da Vinci** (1452-1519): olasz festőművész, szobrász, építész, író, anatómus, fizikus. Születésének 500. évfordulójára emlékezve kapta az utca e nevet. Születésének 500. évfordulója.
- 2002 01 01 **Lipthay Béla** báró (1827-1899): jogász. A szabadságharcban tisztként harcolt. Világosnál századosként Nagysándor József tábornok parancsörtszjtje. 1860 után országgyűlési képviselő, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye főispánja, a Fővárosi Közmunkák Tanácsának alapító tagja (1870-1899), a Kisfaludy Társaság tagja. Születésének 175. évfordulója.
- 2002 01 01 **Melczér János** (1802-1864): 33 éven át Rákoskeresztúr evangélikus lelkésze. Az 1848-1849. évi szabadságharc alatt tett nyilatkozataiért várfogságra ítélték. Két év múlva szabadult és visszatért Rákoskeresztúrra. Születésének 200. évfordulója.
- 2002 01 01 **Mészáros József** (1902-1944): mezőgazdasági munkás, illegális szemináriumot szervezett az ifjűmunkások között. 1944. november 3-án a nyilasok elhurcolták és nyoma veszett. Születésének 100. évfordulója.
- 2002 01 01 **Pápay István** (1827-1897): kancelláriai tanácsos, igen jó viszonyban volt a kiegyezést előkészítő államférfiakkal. 1867-től a királyi kabinetiroda osztályfőnöke. Buda 1863. december 3-án díszpolgári címmel tüntette ki. Születésének 125. évfordulója.
- 2002 01 01 **Pentz Károly** (1902-1943): közigazdász. A Tanácsköztársaság alatt részt vett az ifjúsági mozgalomban és ezért később internálták. Bekapcsolódott a Magyarországi Szociáldemokrata Párt helyi szervezetének munkájába. Az 1930-as években megválasztották Budafok városa tanácstagjának. Büntetőszázaddal munkaszolgálatra a Szovjetunióba vitték. Születésének 100. évfordulója.
- 2002 01 01 **Perényi** Régi magyar történelmi család. Tagjai országos méltóságokat töltöttek be. ~ Imre (?-1519): nádor; ~ Péter (1502-1548): erdélyi vajda és kancellár. Születésének 500. évfordulója
- 2002 01 01 **Ribényi Antal** (1852-1911): plébános. 1883-ban került Kispestre, megépíttette az első kápolnát, majd annak helyére a Rudolf fogadalmi (ma Nagyboldogasszony) templomot. Megalapította a Kaszinót, amelynek első elnöke lett. Születésének 150. évfordulója.
- 2002 01 01 **Sarolta (Botka Sarolta)** (1877-1964): gróf Klebelsberg Kuno felesége, a pesthidegkúti Klebelsberg-kastély tulajdonosa. 1951-ben Okányba (Csongrád megye) telepítették ki, 1953-tól a szegedi püspöki palotában húzódott meg élete végéig. 1964-ben papírra vetett emlékiratában - „Életutunk, emlékek” - állított emléket férjének. Születésének 125. évfordulója.
- 2002 01 01 **Vántus Károly** (1879-1927): ács. Halálának 75. évfordulója. Lásd még 2004-nél.
- 2002 01 01 **Varga József** (1927-1944): bányász. A II. világháború alatt az illegális Szabad Népet terjesztette, a nyilas időkben fegyvereket szerzett az ellenállóknak. Elfogták és valószínűleg koncentrációs táborba vitték. Születésének 75. évfordulója.

- 2002 01 01 **Varga Katalin** (1802-1852): az 1840-es években az erdélyi román bányászjobbágy-mozgalom vezetője. 1847-ben letartóztatták, közel 4 évig ítélet nélkül fogva tartották, majd szülőfalujába, Halmagyra internálták. *Születésének 200., halálának 50. évfordulója.*
- 2002 01 18 **Aschner Lipót** (1872-1952. január 18.): az Egyesült Izzólámpa és Villamossági Rt. vezérigazgatója, a Gyáriparosok Országos Szövetségének alelnöke. Igen nagy szerepe volt az Egyesült Izzó fejlesztésében, világhírűvé tételében. Újpest sportja az ő bőkezű támogatásával fejlődött ki. *Halálának 50. évfordulója.*
- 2002 01 19 **Forgách A** névadó a magyar történelemben nagy szerepet játszó család. Kiemelkedő tagjai: ~ Ferenc (1535-1577. január 19.): történetíró, váradi püspök. Megírta Magyarország 1540-1572 közötti történetét. *Halálának 425. évfordulója.*; ~ Simon gróf (1669-1730): császári tábornok, aki 1704-ben átállt a kurucokhoz. II. Rákóczi Ferenc tábornaggyá nevezte ki, de 1706-tól 1710-ig fogságban tartotta; ~ Antal (1819-?): Buda szabad királyi főváros 1863-ban díszpolgári címmel tüntette ki.
- 2002 01 22 **Csonka János** (1852. január 22.-1939): gépészmérnök, feltaláló. Bánki Donáttal együtt feltalálta a benzinmotorokhoz szükséges porlasztót, megépítették az első magyar motorkerékpárt és motorcsónakot, a posta részére a csomagszállító triciklit és autót. Közeli műhelyéből fejlődött ki a róla elnevezett gépgyár. *Születésének 150. évfordulója.*
- 2002 02 01 **Berda József** (1902. február 1.-1966): Baumgarten- és József Attila-díjas költő. *Születésének 100. évfordulója.*
- 2002 02 07 **Jáhn Ferenc** (1902. február 7.-1945): orvos. 1928-ban Kispesten vállalt állást. Részt vett a Magyarországi Szociáldemokrata Párt munkájában, ezen belül létrehozta a Szocialista Orvosszervezetet. 1935-től Kékestető város képviselő-testületének tagja volt. Az 1935. évi, nagy botrányt kavart kistérségi szociológiai kiállítás egyik rendezője. A szegények orvosaként emlegették. 1940-ben illegális tevékenysége miatt letartóztatták, majd börtönbüntetést kapott. 1944-ben az ellenállási mozgalomban való részvételéért koncentrációs táborba került. *Születésének 100. évfordulója.*
- 2002 02 18 **Simonyi József** báró (1777. február 18.-1837): hivatásos katonatiszt, ezredes, németül Oberst, magyarítva óbester. Vitézségéért már főhadnagyként megkapta a legnagyobb katonai kitüntetést, a Mária Terézia rendet. Kortársaitól a „legvitézebb huszár” jelzőt kapta. Élete utolsó szakaszában tisztázatlan vádakkal megfosztották rangjától és bebörtönözték. *Születésének 225. évfordulója.*
- 2002 02 20 **Gergely Győző** (1877. február 20.-1945): újságíró, műfordító. A Budapesti Hírlap, majd a Népszava munkatársa. Részt vett az ellenállási mozgalomban. A nyilasok agyonlőtték. *Születésének 125. évfordulója.*
- 2002 02 26 **Victor Hugo** Hugo, Victor [viktor ügő] (1802. február 26.-1885): francia költő, regény- és drámaíró, az európai romantikus irodalom nagy alakja. *Születésének 125. évfordulója.*
- 2002 03 01 **Kerényi Frigyes** (1822-1852. március ?): költő. *Halálának 150. évfordulója.*
- 2002 03 03 **Förster Aurél** (1852. március 3.-1932): közgazdasági író, jogász. Országgyűlési, illetve nemzetgyűlési képviselő. Az 1900-as évek elején Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye tisztviselője, törvényhatósági bizottságának virilista tagja. Részt vett az 1905-1906. évi nemzeti ellenállási mozgalomban. *Születésének 150. évfordulója.*
- 2002 03 07 **Mosolygó Antal** (1891-1927. március 7.): fényszerző. A Magyarországi Szociáldemokrata Párt tagja. Részt vett a Kommunisták Magyarországi Pártja megalakításában. A Tanácsköztársaság alatt a Központi Munkás- és Katonatanács tagja, a Vörös Hadsereg zászlóalj politikai biztosa. 1921-ben fogolycserével a Szovjetunióba került. *Halálának 75. évfordulója.*
- 2002 03 07 **Szurday Róbert** (1877. március 7.-1938): a Magyar Pamutipari Részvénytársaság igazgatója, a Magyar Pamutközponthoz elnöke, a Magyar Munkaadók Szövetsége Központjának elnöke, országgyűlési képviselő. *Születésének 125. évfordulója.*
- 2002 03 17 **Wlassics Gyula** báró (1852. március 17.-1937): jogász, egyetemi tanár, országgyűlési képviselő, kulturális, miniszter, a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagja, majd 1898 és 1901 között másodelnöke is. 1893-ban a polgári házasság intézménye mellett foglalt állást. Minisztersége alatt (1895-1903) vált lehetségessé a nők felvétele az egyetemi bölcsészeti, orvosi és gyógyszerészeti karokra. Elrendelte a nyomdai kötelező példányok leadását, megalapította a Képzőművészeti Akadémiát stb. 1906-tól 1935-ig a Közigazgatási Bíróság elnöke 1918-ban a főrendiház, majd 1927-1935 között a felsőház elnöke, 1923-tól a hágai választott bíróság tagja. 1901-ben Újpest díszpolgárává választotta. *Születésének 150. évfordulója.*
- 2002 03 19 **Tolnai Lajos** (eredetileg Hagymássy Lajos) (1837-1902. március 19.): író, tanár, református lelkész. *Halálának 100. évfordulója.*

- 2002 03 20 **Tótfalusi Kis Miklós** (Misztótfalusi) (1650-1702. március 20.): Az amszterdami Blaen-nyomdában művészi fokon elsajátította a betűmetszés és könyvnyomtatás mesterségét. 1683-ban önállósította magát, és mint betűmetsző hamarosan a legismertebbek közé került. 1689-ben felszámolta már világhírű amszterdami műhelyét és hazatért, hogy közvetlenül szolgálhassa az erdélyi magyar művelődés ügyét. Emlékére betűtípust neveztek el róla. Halálának 300. évfordulója. Lásd még 2000-nél is.
- 2002 03 23 **Tisza Kálmán** (1830-1902. március 23.): nagybirtokos, politikus, országgyűlési képviselő, miniszter több tárca élén, miniszterelnök, a Magyar Tudományos Akadémia igazgató tagja. 1848-1849-ben minisztériumi tisztviselő. A bukás után emigrált. 1859-től vett részt a politikai életben. 1861-ben az országgyűlés alelnöke, a határozati párt vezetője, amely szemben állt a kiegyezés Deák Ferenc által megfogalmazott formájával. Programjával a legerősebb párt lett az országgyűlésben. 1875-ben feladta addigi programját, és a meggyengült kormánypárttal egyesülve megalakította a Szabadelvű Pártot, amely 30 évig volt vezető párt. A leghosszabb ideig (15 évig) hivatalban volt magyar miniszterelnök. Kiépítette a korszerű államrendszert, elősegítette a gazdaság fejlődését. Halálának 100. évfordulója.
- 2002 04 07 **Osvát Ernő** (1877. április 7.-1929): szerkesztő, kritikus. Az 1908-ban megindult *Nyugat* című folyóiratnak haláláig legfőbb irányítója. Születésének 125. évfordulója.
- 2002 04 10 **Bulyovszky Gyula** (1827. április 10.-1883): ügyvéd, újságíró, az 1848-as márciusi ifjúság egyik vezetője. *A Nefejejs*, a *Hölgyfutár*, a *Sürgöny* szerkesztője. Rákoshelyen, a közelben lakott. Születésének 175. évfordulója.
- 2002 04 19 **Horánszky Nándor** (1838-1902. április 19.): jogász, politikus, országgyűlési képviselő, kereskedelemügyi miniszter. Ebben az utcában lakott. Halálának 100. évfordulója.
- 2002 04 23 **Mednyánszky László** (1852. április 23.-1919): festő. Születésének 150. évfordulója.
- 2002 04 24 **Edvi Illés Aladár** (1858-1927. április 24.): gépészmérnök, műegyetemi tanár, 1882-től a kereskedelmi minisztériumban az iparfejlesztési osztály irányítója. Halálának 75. évfordulója.
- 2002 04 24 **Szántó Kovács János** (1852 április 24.-1908): földműves, a Viharsarok agrárszocialista mozgalmanak egyik vezetője. Hódmezővásárhelyen megalakította az Általános Munkás Olvasóegyletet. Amikor 1894-ben letartóztatták, véres összeütközésekre került sor hívei és a csendőrség között. Ötéves börtönbüntetést kapott. Születésének 150. évfordulója.
- 2002 04 25 **Vass József** (1877. április 25.-1930): kalocsai nagyprépost, egyetemi tanár, miniszter, a fővárosi törvényhatósági bizottság tagja. Újpest díszpolgára (1928), valamint a kórház és a szanatórium építéséért Rákospalota díszpolgára. Születésének 125. évfordulója.
- 2002 04 26 **Bihari János** (1764-1827. április 26.): cigány zeneszerző és hegedűművész. Halálának 175. évfordulója.
- 2002 04 27 **Darányi Ignác** (1849-1927. április 27.): ügyvéd, nagybirtokos, országgyűlési képviselő, miniszter, a Fővárosi Közmunkák Tanácsa tagja, a Magyar Tudományos Akadémia tiszteletbeli tagja. Az 1897. évi földmunkás mozgalmak letörője, a későbbi, úgynevezett cselédtörvények kidolgozója. Segítette a Mezőgazdasági Múzeum, az Ampelológiai Intézet felállítását és a Földtani Intézet palotájának megépítését. Halálának 75. évfordulója.
- 2002 05 02 **Hoffmann Ottó** (1902. május 2.-1934): lakatos. Az illegális kommunista párt aktivistája. 1934-ben sztrájkszervezés miatt letartóztatták. Vallatás közben meghalt. Születésének 100. évfordulója.
- 2002 05 07 **Schuster János Konstantin** (1777. május 7.-1838): orvos, egyetemi tanár. A természettan, a növénytan, a kémia és a gyógyszerészet előadója is volt a pesti egyetemen. Születésének 275. évfordulója.
- 2002 05 08 **Vajda János** (1827. május 8.-1897): költő, publicista. Petőfi baráti köréhez tartozott, részt vett az 1848 márciusi mozgalmakban és a szabadságharcban. Születésének 175. évfordulója.
- 2002 05 09 **Czobor Béla** (1852. május 9.-1904): régész, egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja. Születésének 150. évfordulója.
- 2002 06 11 **Darányi Ignác** (1811-1877. június 11): ügyvéd, jószágigazgató, gazdasági szakíró. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület (OMGE) titkára, majd a Pesti Hírlap pozsonyi országgyűlési tudósítója. 1844-től gróf Teleki József jószágigazgatója. 1848-ban kormánybiztos, 1849-ben nemzetőrkapitány. Nagy érdemei vannak a fásítási mozgalom kialakításában a futóhomokos területeken. 1877-ben magyar nemességet kapott. Halálának 125. évfordulója.
- 2002 06 18 **Gombocz Zoltán** (1877. június 18.-1935): nyelvész, egyetemi tanár. A Magyar Tudományos Akadémia igazgató tagja. Születésének 125. évfordulója.

- 2002 07 01 **Dessewffy Arisztid** (1802. június ?-1849): honvéd tábornok. 1849. júliusától a Szeged környékén összpontosított magyar főserg lovasságának parancsnoka. 1849. október 6-án Aradon kivégezték. *Születésének 200. évfordulója.*
- 2002 07 09 **Szondi György** (?-1552. július 9.): a török elleni harcok egyik kiemelkedő hőse. 150 emberével védte Drégely várát. *Halálának 450. évfordulója.*
- 2002 07 14 **Békés Imre** Békés Glasz Imre (1902. július 14. -1944): a francia ellenállási mozgalom résztvevője. Magyarországon lakatos, majd tisztviselő. 1937-ben került Párizsba, ott a Francia Kommunista Párt tagja lett. Párizs megszállása után partizáncsoportot szervezett. 1943-ban a Gestapo elfogta és több hónapos kínvallatás után kivégezte. *Születésének 100. évfordulója.*
- 2002 07 27 **Dohnányi Ernő** (1877. július 27.-1960): zongoraművész, zeneszerző, karmester. 1934 és 1943 között a Zeneművészeti Főiskola főigazgatója volt. Magyarországot 1944-ben hagyta el. Zongoraművészként korának legnevesebbjei közé tartozott. Koncertjeivel, pedagógiai tevékenységével és a kortárs zene népszerűsítésével is maradandó érdemeket szerzett. *Születésének 125. évfordulója.*
- 2002 07 30 **Bertalan Lajos** (1838-1902. július 30.): mérnök. A Temes, Sebes-Körös, Maros és a Tisza folyók szabályozását irányította, majd a Duna-szabályozás vezetője lett. A Közlekedésügyi Minisztérium főmérnökévé, később a közmunkák felügyelőjévé nevezték ki. *Halálának 100. évfordulója.*
- 2002 08 21 **Bartha János** (1799-1852. augusztus 21.): színművész, a Nemzeti Színház első társulatának tagja. *Halálának 150. évfordulója.*
- 2002 08 22 **Szabó Ervin** (1877. augusztus 22.-1918): jogász, szociológus, könyvtárigazgató. A Magyarországi Szociáldemokrata Párt vezetőségi tagja, 1911-től haláláig a Fővárosi Könyvtár igazgatója. 1945-ben a könyvtarat róla nevezték el. *Születésének 125. évfordulója.*
- 2002 08 31 **Steindl Imre** (1839-1902. augusztus 31.): építész, egyetemi tanár, a Fővárosi Közmunkák Tanácsa tagja, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja. *Halálának 100. évfordulója.*
- 2002 09 04 **Vargha Gyula** (1853. szeptember 4.-1929): statisztikus, költő, műfordító, a Statisztikai Hivatal elnöke, államtitkár, országgyűlési képviselő, a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagja. Elnyerzte az MTA Marczibányi-díját (1897) statisztikai munkájáért, és nagydíját (1923) költői munkájáért. A Kisfaludy Társaság titkára, másodelnöke. Szerepe volt a mai XVII. kerületben levő Akadémiatemplék megvalósításában. *Születésének 150. évfordulója.*
- 2002 09 05 **Garay János** (1812-1853. szeptember 5.): költő, egyetemi tanár. A Kisfaludy Társaság tagja, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja. 1848-ban a magyar kormány kinevezte a magyar nyelv tanárává, de a szabadságharc bukása után elbocsátották állásából. Az Obsitos (Háry János) írója. *Halálának 150. évfordulója.*
- 2002 09 07 **Felsőbüki Nagy Pál** (1777. szeptember 7.-1857): ügyvéd, politikus, a Magyar Tudományos Akadémia igazgató tagja, a reformkor kezdeteinek egyik jeles alakja, kiváló szónok. Az emlékezetes 1825-ös országgyűlésen a magyar nyelv érdekében mondott lelkesítő beszédet. Széchenyi ezt követően ajánlotta fel birtokainak egy évi jövedelmét egy magyar tudós társaság, a Magyar Tudományos Akadémia megalapításához. Harcolt a jobbágyság helyzetének megjavításáért, a nemzet politikai, gazdasági és nyelvi jogaiért. 1830 után visszavonult a politikai szerepléstől. *Születésének 225. évfordulója.*
- 2002 09 08 **Vass József** (1877-1930. szeptember 8.): kalocsai nagyprépost, egyetemi tanár, miniszter, a fővárosi törvényhatósági bizottság tagja. Újpest díszpolgára (1928), valamint a kórház és a szanatórium építéséért Rákospalota díszpolgára. *Halálának 75. évfordulója.*
- 2002 09 19 **Kossuth Lajos** (1802. szeptember 19.-1894): ügyvéd, újságszerkesztő, politikus. 1832-ben Pozsonyban, az országgyűlésen képviselte a távollévő főrendeket. Szerkesztette az Országgyűlési Tudósításokat, amely a reformellenzéknek népszerűsítette. 1836-1837-ben hasonló szellemben szerkesztette a *Törvényszéki Tudósításokat*. Lapját betiltották és öt négy évi fogságra ítélték. 1840-ben szabadult és a következő évben megindította *Pesti Hírlap* című újságát. 1844-ben meg kellett válnia a laptól. Megszervezte az első hazai lapmű kiállítást, kezdeményezte a Magyar Kereskedelmi Társaság, a Gyáralapító Társaság megalakítását, a magyar áruk védelmére a Védegyletet. Az Ellenzéki Párt elfogadta az általa szerkesztett Ellenzéki Nyilatkozatot. 1847-ben ellenzéki programmal megválasztották Pest vármegye követének az országgyűlésbe, ahol az ellenzék vezéralakja lett. 1848 április 7-től az első magyar felelős kormány pénzügyminisztere lett. 1848 októberében a lemondott Batthyány-kormány helyett a hatalom a szeptemberben létrehozott Országos Honvédelmi Bizottmányra szállt, amely öt választotta elnökéül. 1849. április 14-én az ő kezdeményezésére mondta ki Debrecenben az országgyűlés a Habsburg-ház trónfosztását. Ekkor államfővé, kormányzó-elnökké választották. A szabadságharc bukása után külföldre menekült. Bejárta Európát és az Egyesült Államokat, hogy támogatókat szerezzen Magyarország felszabadításához. 1861-től Olaszországban, utolsó éveiben Torinóban (Turin) élt. Budapest fő- és székváros 1892. szeptember 14-én „a nagy hazafi 90. éves születési jubileuma alkalmából”, mivel „Budapest főváros fejlődése körül is a negyvenes években, különösen pedig 1848-ban elévülhetetlen érdemeket szerzett”, díszpolgári címmel tüntette ki. Újpest díszpolgára (1889). *Születésének 200. évfordulója.*

- 2002 09 22 **Apor Péter** (1676-1752. szeptember 22.): erdélyi történetíró. Főműve a Metamorphosis Transsylvaniae. Halálának 250. évfordulója.
- 2002 09 25 **Rippl-Rónai József** (1861-1927. szeptember 25.): festőművész, grafikus, iparművész. Halálának 75. évfordulója.
- 2002 10 05 **Segner János András** (1704-1777. október 5.): természettudós, matematikus, orvos. Jénában, Göttingenben és Halléban egyetemi tanár. Sokoldalú munkásságot fejtett ki a merev testek és a folyadékok mechanikájában. A róla elnevezett kereket tartják a reakciós turbina őseinek. Halálának 225. évfordulója.
- 2002 10 06 **Ribáry Ferenc** (1827. október 6. -1880): tanár, egyetemi magántanár, történész. Születésének 175. évfordulója.
- 2002 10 10 **Stromfeld Aurél** (1878-1927. október 10.): az Osztrák-Magyar Monarchia vezérkari tisztje, a Tanácsköztársaság alatt a Vörös Hadsereg vezérkari főnöke. Ő vezette a megszálló csehek elleni felvidéki hadműveleteket. Amikor az Antant-jegyzék értelmében Eperjest vissza kellett adni, lemondott. 1919-ben megfosztották katonai rangjától, és három évi börtönrre ítélték. Halálának 75. évfordulója.
- 2002 11 24 **Latabár Kálmán** (1902. november 24.-1970): színművész. Kossuth-díjas. Születésének 100. évfordulója.
- 2002 12 05 **Bolyai János** (1802. december 15.-1860): Bolyai Farkas fia. A XIX. század legnagyobb magyar matematikusa. 1831-ben jelent meg az abszolút geometria alapjait leíró műve, édesapja Tentamen című munkájának függelékeként (Appendix). Születésének 200. évfordulója.
- 2002 12 12 **Fazekas Ágoston** (1859-1928. december 12.): Pest-Pilis-Solt-Kiskun vár-megye alispánja (1905-1918). A Pestvármegyei Gazdasági Egyesület alelnöke. Csepel és Rákospalota 1905-ben, Újpest 1906-ban díszpolgári címmel tüntette ki. Az 1905-1906. évi nemzeti ellenállási mozgalom megyei irányítója. Halálának 75. évfordulója.
- 2002 12 13 **Kerékyártó Árpád Lajos** (1818-1902. december 13.): történész, egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja. Pest szabad királyi város tanácsnoka volt. 1849-ben le kellett mondania állásáról, de 1861-ben újra városi tanácsnok, majd helyettes polgármester lett. Halálának 100. évfordulója.
- 2002 12 26 **Visi Imre** (1852. december 26.-1889): újságíró, politikus, országgyűlési képviselő. A Hírlapírók Nyugdíjintézetének egyik alapító tagja, alelnöke volt. Születésének 150. évfordulója.
- 2002 12 31 **Bartók Lajos** (1851-1902. december 31.): újságíró és költő. A *Bolond Istók* című satirikus lap megalapítója. Halálának 100. évfordulója.

2003. év

- 2003 01 01 **Ajtony** (?-1003): magyar törzs vezére. A déli részeket saját fejedelemségévé akarta tenni. Csanád ispán Szent István nevében felvette ellene a harcot, és a csatában Ajtony elesett. [Halálának 1000. évfordulója.](#)
- 2003 01 01 **András herceg** : V. István fia (?-1278), IV. (Kun) László öccse. [Halálának 725. évfordulója.](#)
- 2003 01 01 **Attila** (Etele) a hunok királya (uralkodott 434-453): birodalma az Uraltól a Rajnáig terjedt, központja a Kárpát-medencében volt. Nevének jelentése: atya. [Halálának 1550. évfordulója.](#)
- 2003 01 01 **Conrad, Franz von Hötendorf** (1852-1925): osztrák-magyar tábornagy, az I. világháború egyik hadvezére. [Születésének 150. évfordulója.](#) Lásd még: 2000-nél is.
- 2003 01 01 **Dinda Béla** (1903-1953): cipész. Az illegális kommunista párt tagja, 1945 után a legális párt egyik kerületi vezetője. [Születésének 100. és Halálának 50. évfordulója.](#)
- 2003 01 01 **Ehmann Viktor** (? -1928): a cinkotai Nagycice vendéglő tulajdonosa, gazdálkodó. Birtokának egy részét parcellázta, amelyből Sashalom jött létre. [Halálának 75. évfordulója.](#)
- 2003 01 01 **Erdélyi Lóránt** (1880-1952): Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye alispánja 1929-1936 között. [Halálának 50. évfordulója.](#)
- 2003 01 01 **Etele** (?-453): Attila hun vezér (uralkodott: 434 - 453) nevének változata. Lásd ott.
- 2003 01 01 **Friss István** (1903-1978): közgazdász, politikus, egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, Állami-díjas. 1922-től az illegális kommunista párt tagja. 1945 után a Magyar Kommunista Párt és utódpartjai gazdaságpolitikai vezetője. 1954-1974 között a Magyar Közgazdaságtudományi Intézet vezetője. [Születésének 100., halálának 25. évfordulója.](#)
- 2003 01 01 **Mikó Sándor** (1878-1966): kispesti nagykereskedő, virilis polgár, az 1900-as évektől az 1930-as évek közepéig a városi képviselőtestület tagja. Vagyona nagy részét a Mentőegyesületre és a helyi Ipartestület székházának felépítésére költötte. [Születésének 125. évfordulója.](#)
- 2003 01 01 **Rudawszky Ferenc** (1878-1924): utókalkulátor. A Ganz Vagon- és Gépgyári Munkások és Alkalmazottak Szövetkezete képviselője a telep parcellázásakor. Jó munkája jutalmául adták a szövetkezet tagjai az ő nevét az utcának. [Születésének 125. évfordulója.](#)
- 2003 01 01 **Simonyi Zsigmond** (1853. január 1.-1919): nyelvtudós, egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja. [Születésének 150. évfordulója.](#)
- 2003 01 01 **Szebeny Antal** (1853-1915): várospolitikus, országgyűlési képviselő. [Születésének 150. évfordulója.](#)
- 2003 01 01 **Szerelmey (Liebe) Miklós** (1803-1875): mérnök, feltaláló, litográfus. Olaszországban volt mérnökkari tiszt, majd néhány évig a világot járta. 1840-től műkönyomó intézet igazgatója Pesten. Kiváló minőségű litográfiákon mutatta be Magyarországot. Könyve jelent meg a Balatonról. 1848-ban megindította az első magyar politikai vicclapot, a Charivarit. Alezredesként vett részt a szabadságharcban, Komárom várában érte a fegyverletétel. 1850-ben Londonban telepedett le, és ott kiadta a „Magyarország 1848-1849” című litografált albumot. Találmányainak száma óriási. 1862-ben egy kökonzerváló anyagot dolgozott ki, amelyet néhány éve még gyártottak. Az általa alapított és találmányai alapján dolgozó építőipari vállalat 1993-ban szűnt meg. Grafikai műveit a Magyar Nemzeti Galéria őrzi. [Születésének 200. évfordulója.](#)
- 2003 01 01 **Szervét Mihály** eredeti nevén Miguel Serveto (1511-1553): spanyol orvos, vallásreformátor. Vallási nézeteit Christianismi restitutio (A kereszténység visszaállítása) című, 1553-ban megjelent munkájában fejtette ki. Az inkvizíció elfogató parancsot adott ki ellene. Genfen keresztül menekült, ahol Kálvin János elfogatta és Szentháromság-tagadással vádolva máglyára küldte. [Halálának 450. évfordulója.](#)
- 2003 01 01 **Szűcs István** (1867-1953): miniszteri tanácsos, országgyűlési képviselő. Sokat tett Bezilla Nándorral együtt azért, hogy a rákospalotai Széchenyi-telepből önálló Pestújhely legyen. Vagyonából igen sokat áldozott a közoktatásra és a szociális feszültségek csökkentésére. A község díszpolgári címmel tüntette ki. [Halálának 50. évfordulója.](#)
- 2003 01 01 **Török Flóris** (1825-1878): honvéd százados. Az elsők között kezdett építkezni az akkori Erzsébetfalván, s az 1870-es években sokat tett a telep fejlesztése érdekében. 1875-ben helyettes bíró. A község első elemi iskolájának felépítését szorgalmazta és arra adományokat is gyűjtött, de felépülését már nem érte meg. [Születésének 125. évfordulója.](#)
- 2003 01 17 **Reményi Ede** (1828. január 17.-1898): hegedűművész, zeneszerző. [Születésének 175. évfordulója.](#)

- 2003 01 21 **Gábor Andor** (1884-1953. január 21.): író, publicista, műfordító. Kossuth-díjas. Az I. világháború előtt verseivel, műfordításaival, humoreszkekkel, vígjátékokkal vált ismertté. 1919-ben néhány hetes internálás után Bécsbe távozott. Itt keményen bíráló cikksorozattal lépett fel a Horthy-rendszerrel szemben. Hamarosan kiutasították, ezután Párizsba, majd Berlinbe ment. 1933-ban Moszkvában telepedett le. 1945-ben haza jött. Több évig a *Ludas Matyi* című vicclap főszerkesztőjeként tevékenykedett. Emlékére özvegye a fiatal írók részére Gábor Andor-díjat alapított. Halálának 50. évfordulója.
- 2003 01 28 **Deák Ferenc** (1803-1876. január 28.): jogtudós, politikus, országgyűlési követ, illetve képviselő, az első felelős magyar kormány igazságügyi minisztere (1848), a Magyar Tudományos Akadémia igazgató tagja. Halálának 125. évfordulója. Lásd még: 2001. év megemlékezésénél.
- 2003 01 01 **Janda Vilmos** (1903-1944): lakatos. Kora fiatalságától részt vett a munkásmozgalomban. Később a Vasas Szakszervezet Újpesti Szervező Bizottsága tagjaként dolgozott. 1936-ban a városi képviselőtestület tagjává választották. 1944-ben a nyilasok Dachaubá vitték, ott halt meg. Születésének 100. évfordulója.
- 2003 02 01 **Hajós Alfréd** (1878. február 1.-1955): építészmérnök, az első magyar olimpiai bajnok. Az 1896-os - első újkori - olimpián, Athénban a 100 m-es és az 1200 m-es úszás győztese volt. 1924-ben Párizsban stadiontervével a szellemi olimpia második díját nyerte el. Fő műve - a világ első nézőterese, fedett uszodája - az 1930-ban felavatott margitszigeti Sportuszoda. E mellett vezet el a róla elnevezett sétány. Születésének 125. évfordulója.
- 2003 02 08 **Jendrassik György** (1898-1953. február 8.): gépészmérnök, feltaláló, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja. A Ganz-gyárban alkotta meg legjelentősebb találmányát, a gyorsjáratú, négyütemű, sűrítő nélküli kis Diesel-motort, amelyek Ganz-Jendrassik-motor néven a világ minden tájára eljutottak az ezzel a motorral hajtott vonatokban. 1937-ben kis gázturbinát fejlesztett ki, amely kiindulása volt későbbi, a gázturbina fejlesztésére vonatkozó találmányainak. Halálának 50. évfordulója.
- 2003 02 10 **Havas József** (1796-1878. február 10.): jogász. Pest szabad királyi város főügyésze, majd főbírája, országgyűlési követe, a Helytartó Tanács tanácsosa. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület kertészeti szakosztályának elnöke. A pesti magyar ipar egyik fejlesztője. 1849-ben egy ideig királyi biztos. A Sashegyen szőlőgazdaságot, Kőbányán konyakgyárat alapított. Az OMGE egyik vezetője maradt és segítette a magyar mezőgazdaság fejlesztését. Halálának 125. évfordulója.
- 2003 02 17 **Czabán Samu** (1878. február 17.-1942): pedagógus. 1912-ben az Állami Tanítók Országos Egyesületének elnökévé választották. Belépett a Magyarországi Szociáldemokrata Pártba. 1914-ben követelte az iskolák államosítását. A Tanácsköztársaság alatt a III. kerületi Munkás- és Katonatanács elnöke, a Szövetséges Központi Intéző Bizottság tagja. Csehszlovákiába emigrált. 1938-ban a Felvidék egy részének visszacsatolásakor elbocsátották állásából, majd bebörtönözték. Születésének 125. évfordulója.
- 2003 02 18 **Zrínyi Ilona** grófnő (1643-1703): II. Rákóczi Ferenc anyja. A Wesselényi-féle összeesküvésben lefejezett Zrínyi Péter leánya. 1667-ben férjhez ment I. Rákóczi Ferenc erdélyi fejedelemhez, majd özvegyen maradván 1681-ben házasságot kötött Thököly Imrével, akinek oldalán részt vett a Habsburgok elleni kuruc felkelés szervezésében. Három évig védte Munkács várát a császári csapatok ostroma ellen. 1688-ban kénytelen volt a várat feladni. A bécsi udvar gyermekeit elvette, őt internálta. 1691-ben Thököly az elfogott Heister generálisért kicserélte. Törökországi száműzetésben, Nikodémiában halt meg, hamvai fiával együtt a kassai dómban vannak eltemetve. Halálának 300. évfordulója.
- 2003 02 23 **Sándor Mór** gróf (1805-1878. február 23.): vadász, sportember, földbirtokos. Vakmerő lovaskalandjai tették híressé. Budai tartózkodása alatt az édesapja, Sándor Vince által épített „Sándor-palotában” lakott (Szent György tér 1-2.), ahová a hagyomány szerint a ma nevét viselő lépcsőn jutott fel, természetesen lóháton. Halálának 125. évfordulója.
- 2003 02 24 **Hegedűs Sándor** (1875-1953. február 24.): közgazdász, jogász, politikus, országgyűlési képviselő, miniszter, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja. Halálának 50. évfordulója.
- 2003 02 25 **Landler Jenő** (1875-1928. február 25.): ügyvéd, a Magyarországi Szociáldemokrata Párt meghatározó politikusa. Lásd még: 2000-nél is. Születésének 125. évfordulója.
- 2003 03 03 **Noszlopy Gáspár** (1822-1853. március 3.): nemzetőr őrnagy. A szabadságharc alatt népfelkelést szervezett a Dél-Dunántúl felmentésére Jelačić ellen. Somogy vármegye kormánybiztosa. Világos után bujkált, 1850-ben elfogták, de sikerült megszöknie. 1852-ben gerillacsapatot szervezett és Ferenc József elfogását tervezték. Ismét hatósági kézre került, s 1853-ban Pesten kivégezték. Halálának 150. évfordulója.
- 2003 03 05 **László Jenő** (1878. március 5.-1919): ügyvéd. A Tanácsköztársaság alatt a Budapesti Forradalmi Törvényszék politikai biztosa. 1919 decemberében halálra ítélték és kivégezték. Születésének 125. évfordulója.

- 2003 03 05 **Sztálin**, Joszif Visszarionovics Dzsugasvili (1879-1953. március 5.): grúz származású, szovjet-orosz államférfi, diktátor. A szentpétervári forradalom egyik vezetője. A Szovjetunió Kommunista Pártjának első titkára, a II. világháború alatt generalisszimusz, a Haditanács elnöke. Budapest székesfőváros 1947. november 7-én „a Szovjetunió generalisszimuszát és miniszterelnökét, hálája és tisztelete jeléül” díszpolgárává választotta. Nevéhez fűződik a személyi kultusz megteremtése és az ez idő alatt elkövetett törvénytelenések, politikai gyilkosságok tömege. [Halálának 50. évfordulója.](#)
- 2003 03 11 **Bársony István** (1855-1928. március 11.): író, újságíró. Az *Új Idők* főmunkatársa, a Budapesti Közlöny szerkesztője 1907-1928 között. Vadástörténetei több kötetben jelentek meg. [Halálának 75. évfordulója.](#)
- 2003 03 22. **Ortutay Gyula** (1910-1978. március 22.): néprajztudós, egyetemi tanár, politikus, miniszter, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának tagja, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja. Baumgarten- és Állami-díjas. A Független Kisgazda, Földmunkás és Polgári Párt egyik vezető személyisége, sok néprajztudományi intézmény, társadalmi szervezet vezetője. A Hazafias Népfront alelnöke. Nagy szerepe volt az iskolák államosításában. Az elnevezés hivatalosan nem történt meg, de az 1986-ban megjelent térképeken szerepel az utcanévváltozás. [Halálának 25. évfordulója.](#)
- 2003 03 23 **Flesch Ármin** (1878-1953. március 23.): orvos, gyermekgyógyász, az orvostudományok kandidátusa, egyetemi magántanár. 1916-ban a budapesti gyermekmenhely, majd megalakulásától az általa szervezett Madarász utcai gyermekkórház főorvosa volt. Társ szerzője az első magyar gyermekgyógyászati tankönyvnek. [Születésének 125., halálának 50. évfordulója.](#)
- 2003 03 27 **Kémery Nagy Imre** (1903. március 27.-1947?): jog- majd bölcsészhallgató; a „Turul Werbőczy Bajtársi Egyesület” főlovászmestere; a MOVE és a Turul összekötője; 1937-ben Debrecenben Horthy Miklóst királlyá kiáltotta ki, ezért rövid időre bebörtönözték; 1938-ban a „Rongyos Gárda” egyik újjászervezője, osztagvezetője, (1920-ban már tagja), 1940-ben a szovjet- finn háború idején egy magyar egységet szervezett a finnek oldalán való beavatkozás érdekében; részt vett ebben a háborúban, ahol századosi rangot kapott. [Születésének 100. évfordulója.](#)
- 2003 03 28 **Dessewffy Aurél** gróf (1846-1928 március 28.): közgazdász, országgyűlési képviselő, a Magyar Tudományos Akadémiai igazgatósági tagja. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület elnöke. A felsőház elnöke, 1917-1918-ban országbíró. [Halálának 75. évfordulója.](#)
- 2003 03 29 **Dankó Pista** (Dankó István) (1858-1903. március 29.): nótaszerző, népszínműíró, szegedi cigányprimás. [Halálának 100. évfordulója.](#)
- 2003 04 05 **Dienes László** (1889-1953. április 5.): közgazdasági író, könyvtáros, egyetemi tanár. 1910-től a Fővárosi Könyvtár alkalmazottja. A Kommunisták Magyarországi Pártjának tagja. A Tanácsköztársaság alatt Budapest egyik népbiztosa, a könyvtárügyek népbiztosa. 1919 őszén emigrált. 1931-től a Szovjetunióban élt. 1945-ben hazajött és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár igazgatója lett. 1948-tól a Pázmány Péter (a későbbi Eötvös Loránd) Tudományegyetem Jogi Karán a Közgazdasági Tanszék vezetőjévé nevezték ki. Az utca a könyvtár szomszédságában van. [Halálának 50. évfordulója.](#)
- 2003 04 30 **Arató Emil** (1885-1978. április 30.): orvos. A Magyarországi Szociáldemokrata Párt aktív tagja. Részt vett a Galilei-kör munkájában. A Munkás Testedző Egyesület (MTE) orvosa, az Alkohol Ellenes Munkás Szövetség alapító elnöke. 1945 után az Országos Testnevelési Tanács tagja, 1947-től az Országos Sportorvosi Intézetben, majd annak jogutódjánál dolgozott. [Halálának 25. évfordulója.](#)
- 2003 05 06 **Ráth György** (1828. május 6.-1905): jogász, kúriai tanácselnök, jogi, történelmi és művészettörténeti író, könyv- és régiséggyűjtő, a főrendiház tagja. [Születésének 175. évfordulója.](#)
- 2003 05 08 **Pentelei Molnár János** (1878. május 8.-1924): festőművész. [Születésének 150. évfordulója.](#)
- 2003 07 05 **Csontváry Kosztka Tivadar** (1853. július 5.-1919): gyógyszerész, festőművész. [Születésének 150. évfordulója.](#)
- 2003 07 06 **Pauler ~ Tivadar** (1816-1886): jogász, kúriai bíró, egyetemi tanár, miniszter, a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagja, 1880-tól másodelnöke; ~ Gyula (1841-1903. július 6.): jogász, történetíró, levéltáros, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja. [Halálának 100. évfordulója.](#)
- 2003 07 07 **Ráth György** (1828-1905. július 7.): jogász, kúriai tanácselnök, jogi, történelmi és művészettörténeti író, könyv- és régiséggyűjtő, a főrendiház tagja. [Halálának 100. évfordulója.](#)
- 2003 07 18 **Keszőce Endre** (1903-1950. július 18.): autógyári munkás. Lásd még: 2000-nél. [Születésének 100. évfordulója.](#)
- 2003 07 25 **Vitkovics Mihály** (1778. július 25.-1829): szerb származású író, költő, irodalompártoló, nyelvújító. [Születésének 225. évfordulója.](#)

- 2003 07 30 **Vigyázó Ferenc** gróf (1874-1928. július 30.): politikus, jogi író, a főrendiház tagja. Az 1905-ös nemzeti ellenállási mozgalom egyik Pest megyei vezetője. Öngyilkos lett. Végrendeletében egész vagyonát, beleértve értékes könyv-, kódex- és képgyűjteményét is, a Magyar Tudományos Akadémiára hagyta.
- 2003 08 01 **Soó Rezső** (1903. augusztus 1.-1980): botanikus, egyetemi tanár, az Eötvös Loránd Tudományegyetem botanikus kertjének igazgatója. Kétszeres Kossuth-díjas, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja. Születésének 100. évfordulója.
- 2003 09 15 **Kende Kanuth** Kölcei Kende Kanuth (1821-1903. szeptember 15.): országgyűlési képviselő. Az árvíz után Szeged kormánybiztosává nevezték ki. Halála alkalmával Mikszáth Kálmán megleghangú nekrológban búcsúztatta „az utolsó tekintetes urat”. Halálának 100. évfordulója.
- 2003 09 19 **Stromfeld Aurél** (1878. szeptember 19.-1927): az Osztrák-Magyar Monarchia vezérkari tisztje. Születésének 125. évfordulója. Lásd még 2000-nél.
- 2003 10 07 **Falk Miksa** (1828 október 7.-1908): publicista, politikus, Buda szabad királyi város tanácsának tagja, országgyűlési képviselő, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja. A *Pesti Napló*, a *Magyar Sajtó* munkatársa, a *Pester Lloyd* szerkesztője. Széchenyi István legbelső köréhez tartozott Döblingben. Cikkeivel segítette a kiegyezés előkészítését. 1866-tól egy éven keresztül Erzsébet királyné magyar nyelvtanára volt. A fővárosi törvényhatósági bizottság tagja. Születésének 175. évfordulója.
- 2003 10 15 **Gács László** (1903. október 15.-1969): újságíró, a Magyar Rádió és Televízió elnöke, az Országos Takarékpénztár igazgatója. Az illegális kommunista párt tagja, majd egyik vezetője. 1945 után több lap vezető szerkesztője. 1951 és 1954 között koholt vádak miatt börtönben volt. 1962-től a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Revíziós, majd Ellenőrző Bizottságának, a Budapesti Pártbizottságnak, a Textilipari Dolgozók Szakszervezete központi vezetőségének tagja. Születésének 100. évfordulója.
- 2003 10 20 **Barta Lajos** (1878. október 20. -1964): író, Kossuth-díjas. Születésének 125. évfordulója.
- 2003 10 30 **Kálmán Imre** (1882-1953. október 30.): zeneszerző, operett-komponista. Halálának 50. évfordulója.
- 2003 11 22 **Ady Endre** (1877. november 22.-1919): a magyar líra új stílust bevezető, kiemelkedő alakja. Születésének 125. évfordulója.
- 2003 11 27 **Fürst Sándor** (1903. november 27.-1932): tisztviselő. 1925-ben részt vett a Magyarországi Szocialista Munkáspárt megalapításában. Később az illegális kommunista párt aktivistája. Többször letartóztatták és elítélték. 1932-ben a Matuska Szilveszter által elkövetett biatorbágyi vasúti merénylet után kihirdetett statárium alapján Sallai Imrével együtt kivégezték. Születésének 100. évfordulója.
- 2003 11 27 **Légrády Károly** (1834-1903. november 27.): lapkiadó, politikus, országgyűlési képviselő. 1858-ban alapított nyomdát Pesten. 1878-ban megalapította a *Pesti Hírlapot*, amelynek 1886-ig főszerkesztője volt. Az újság 1944-ig jelent meg. Az utcát születésének 100. évfordulóján nevezték el róla. Halálának 100. évfordulója.

2004. év

- 2004 01 01 **Beleznay János** gróf (1673-1754): a kurucok oldalán harcolt a Rákóczi-szabadságharcban, majd annak bukása után a császári seregben szolgált tovább. 1735-ben a Szegedinác Pero-lázadás egyik leverője. 1742-ben az általa toborzott és vezetett huszárezreddel nagy sikereket ért el a poroszokkal szemben. A család pilisi kastélyában 2500 kötetes könyvtárral rendelkezett. Pesti barokk kastélyuk, a mai Puskin utca, Bródy Sándor utca és a Rákóczi út közötti nagy telken állt. Ebben Beleznay Miklós tábornok felesége, Podmaniczky Anna (Podmaniczky Frigyes nagynénje) irodalmi szalont működtetett, így szolgálva a magyar nyelv védelméért. A kastély kertje előbb csak az előkelőségek, majd a köznép szórakozóhelye volt. A XIX. század végén beépítették. Halálának 250. évfordulója.
- 2004 01 01 **Benkő István** (1854-1920): tanár, református lelkész Rákospalotán 1884-től 1920-ig. A református egyház telkét parcelláztatta, és eladta a községnek; ezt a részt a mai napig Benkő-telepnek nevezik. A templom mellé iskolát és parókiát épített. Egyházi énekeket és zsoltárokat fordított. Születésének 150. évfordulója.
- 2004 01 01 **Donszky Árpád** (1885-1929): ügyvéd, a „*Budafok és Vidéke*” című lap főszerkesztője, a budafoki közélet kiemelkedő személyisége volt. Halálának 75. évfordulója.
- 2004 01 01 **Dvořák, Antonín** (1841-1904): cseh zeneszerző. Šmetana mellett a cseh nemzeti zene legnagyobb mestere. Halálának 100. évfordulója.
- 2004 01 01 **Farkas Ignác** (?-1904): építőmester. A pusztaszentmihályi József Főherceg-telep Egyesület, majd később Rákosszentmihály egyik megalapítója. Halálának 100. évfordulója.
- 2004 01 01 **Herzl Tivadar** (1860-1904): író, politikus, a cionizmus megalapítója. A Dreyfus-per idején döbbsen rá, hogy a zsidóságnak nemzeti otthonra van szüksége az ősi földön. 1896-ban jelent meg *Der Judenstaat* című műve, amelyben kifejtette eszméit. Ennek lényege, hogy a zsidó népnek hazát kell biztosítani ősei földjén. A zsidó állam megalakításáról több kormányval vette fel a kapcsolatot. 1897-ben Baselban ült össze az első cionista kongresszus, amelynek ő volt a vezetője. Ezen egységes cionista központot hoztak létre, amelynek szinte minden országban alakultak szervezetei. Az első világháború után vált lehetségessé a zsidók nagyobb számú letelepedése az akkori Palesztinában, ahol 1948-ban megalakult az önálló Izrael állam. Szülőháza helyén most a Zsidómúzeum van.
- 2004 01 01 **Jamriska Sámuel** (1779-1869): iskolamester-jegyző. 10 éven át látta el a község tanítói és jegyzői munkáját. Négy nyelven leírta Rákoskeresztúr mezőgazdaságának teendőit. 1840-ben a dunai árvizek elhárításának módjaitól írt tanulmányt. Születésének 225. évfordulója.
- 2004 01 01 **Kemény Gusztáv** (1829-1908): Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye váci járásának főszolgabírója. Újpest község fejlesztése érdekében igen sokat tett, ezért 1887-ben Újpest díszpolgári címmel tüntette ki. Születésének 175. évfordulója.
- 2004 01 01 **Kurszán** (? - 904): főfejedeleme, a honfoglaló magyar törzsszövetség egyik vezére. Egyes feltevések szerint Árpád vezértársa. Anonymus szerint a Nagyszombat utcai amfiteátrumot kapta jutalmul, és azt Kurszán várának nevezték. A IV. századi oklevelekben is ezen a néven szerepel. Halálának 1100. évfordulója.
- 2004 01 01 **Láng Kálmán** (1879-1915): vasesztergályos, a munkásmozgalom résztvevője. 1912-től dolgozott a csepeli Weiss Manfréd gyárban. Mint a munkások főbizalmija bérharcokat és sztrájkokat szervezett, ezért elbocsátották és kitoloncolták Csepelről. Kora ellenére behívták katonának és az olasz harctéren esett el. Születésének 125. évfordulója.
- 2004 01 01 **Osztapenko, Ilja Afanaszjev** (1904-1944): a szovjet Vörös Hadsereg századosa. Budapest ostromakor, 1944 decemberében - parlamenterként - a közelben vesztette életét. Születésének 100. évfordulója.
- 2004 01 01 **Szócs Áron** (1879-1956): lakatos. A Tanácsköztársaság idején a miskolci III. hadtest forradalmi törvényszékének elnöke. Csanád vármegyében direktóriumi elnök, később a MÁV Istvánfalvi Főműhely direktóriumi tagja, vasúti népbiztos. A Tanácsköztársaság bukása után letöltött börtönbüntetését követően a Vasutasok Szakszervezetének titkára lett. 1945 után ő volt Rákospalota város első polgármestere. Születésének 200. évfordulója.
- 2004 01 01 **Tolnay Károly** (1865-1929): gyógykovács. Az Állatorvosi Főiskola oktatója. Nagy része volt abban, hogy a Sashalom községben a századfordulón alakult Ehmann-telep társas közössége alakult. Községi képviselőnek is megválasztották. Az első elemi iskola létrehozása is az ő nevéhez fűződik. Halálakor utcát neveztek el róla, amely 1950-ben beolvadt a mai Sashalmi sétányba. Halálának 75. évfordulója.
- 2004 01 01 **Virág Benedek** (1754-1830): költő, író, műfordító, történész, szerzetes. A magyar ódaköltészet jeles művelője. Évtizedekig az Apród utcában lakott. Születésének 250. évfordulója.

- 2004 01 01 **Wágner Manó** (1858-1929): tanár. A rákospalotai polgári iskola, majd a gimnázium igazgatója. Kormányfőtanácsos. A helyi önkéntes tűzoltóság parancsnoka. 1917-ben a község díszpolgára címmel tüntették ki. Halálának 75. évfordulója.
- 2004 01 23 **Czobor Béla** (1852-1904. január 23.): régész, egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja. Halálának 100. évfordulója.
- 2004 01 31 **Bajza József** (1804. január 31. -1858): költő, publicista, irodalomszervező, folyóirat-szerkesztő. A Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, a Kisfaludy Társaság alapító tagja. Az 1848-1849. évi szabadságharc idején a „Kossuth Hírlapja” című újságot szerkesztette. Születésének 200. évfordulója.
- 2004 02 07 **Szende Pál** (1879. február 7.-1934): politikus, közgazdasági író, szociológus, miniszter. Születésének 125. évfordulója.
- 2004 02 08 **Rákosi Jenő** (1842-1929. február 8.): író, újságíró, politikus, a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagja. A Népszínház első igazgatója. Több színművet írt. 1881-ben a *Budapesti Hírlap* alapítója, 1891-től 1925-ig főszerkesztője. Nagy híve volt gróf Apponyi Albert magyarosító-, és gróf Tisza István általános választójog-ellenes politikájának. Támadta Ady Endrét és a modern költészetet. Trianon után az irredentizmus fő propagandistája lett. Halálának 75. évfordulója.
- 2004 02 11 **Vahot Imre** (1820-1879. február 11.): szerkesztő, író, színműíró. Kossuth *Pesti Hírlapjában* a művészeti rovatot szerkesztette. Pozsonyban kiadta az *Országgyűlési Tudósításokat*, Pesten a *Regélő Divatlap*, majd a *Pesti Divat*, 1848-ban a *Budapesti Divatlap* című lapot. Ennek melléklete volt a *Nemzetőr*. Petőfi egy évig nála dolgozott mint segédszerkesztő. Halálának 125. évfordulója.
- 2004 02 16 **Hébelt Ede** (1879. február 16.-1961): ügyvéd, politikus, egyetemi tanár. A Magyarországi Szociáldemokrata Párt tagja, 1922-1926 között országgyűlési képviselője. Ügyvédként a politikai üldözötteket védelmezte. 1954-1956 között a Magyar Dolgozók Pártja Központi Bizottságának tagja volt. Születésének 125. évfordulója.
- 2004 02 20 **Vántus Károly** (1879. február 20.-1927): ács. Szociáldemokrata pártmunkás. A Kommunisták Magyarországi Pártja alapítójaként az első Központi Bizottság tagja. A Tanácsköztársaság alatt földművelési népbiztos, a Szövetséges Központi Intéző Bizottság tagja, Vas vármegye kormányzótanácsai biztosa. Fogolycserével a Szovjetunióba került. Születésének 125. évfordulója.
- 2004 02 24 **Hankóczy Jenő** (1879. február 24.-1939): mezőgazdasági szakíró, búzaszakértő. A közeli mezőgazdasági és szőlészeti tanintézetben dolgozott. Születésének 125. évfordulója.
- 2004 02 24 **Herczeg Ferenc** (1863-1954. február 24.): jogász, író, újságíró, a Kisfaludy és a Petőfi Társaság tagja - 1904-1920 között ennek elnöke -, országgyűlési, nemzetgyűlési képviselő, a felsőház tagja, a Magyar Tudományos Akadémia igazgató tagja, ennek többször másodelnöke. 1894-1944 között szerkesztette az általa alapított Új Idők című irodalmi lapot. 1919 után a revíziós mozgalom nagy befolyású vezetője, a korszak kedvelt és nagy sikerű írója. 1933. december 20-án Budapest székesfőváros „az irodalom terén és a magyarság érdekében kifejtett rendkívüli érdemeiért a Magyar Revíziós Liga elnökét, Budapest díszpolgárainak sorába iktatja.” Halálának 50. évfordulója.
- 2004 03 04 **Paál László** (1846-1879. március 4.): festőművész. Halálának 125. évfordulója.
- 2004 03 06 **Károly Iréneusz József** (1854. március 6.-1929. március 13.): római katolikus, premontrei szerzetes, tanár, fizikus. A rádiótechnika egyik magyar megteremtője. Valószínűleg már Marconi előtt ismerte a drótnélküli távirót, amellyel 1895-ben kísérleteket folytatott. 1896-ban Nagyváradon Röntgen-laboratóriumot rendezett be, néhány hónappal Röntgen felfedezése után, s itt - az országban elsőként - orvosi és tudományos vizsgálatokat lehetett lefolytatni. Születésének 150. és halálának 75. évfordulója.
- 2004 03 06 **Németh József** (1854. március 6.-1916): színművész. Születésének 150. évfordulója.
- 2004 03 09 **Szerdahelyi József** (1804. március 9.-1851): színművész, a Nemzeti Színháznak alapításától tagja; Szerdahelyi Kálmán (1829-1872): színművész, a Nemzeti Színház tagja. Születésének 200. évfordulója.
- 2004 03 19 **Nagy Ignác** (1810-1854. március 19.): író, újságíró, szerkesztő, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja. Halálának 150. évfordulója.
- 2004 03 21 **Batthyány [battyáni] Ilona** grófnő (1842-1929): gróf Batthyány Lajos leánya, Beniczky Gábornak, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye főispánjának, Cinkota és Mátyásföld birtokosának felesége. Cinkotán élt a Beniczky-Batthyány kastélyban, amely a II. világháború alatt elpusztult. Birtokai egy részének fölparcellázásával vált lehetségessé Mátyásföld kialakítása. Az általa eredetileg árva gyermekek részére itt alapított iskola a mai Szerb Antal Gimnázium. Halálának 75. évfordulója.
- 2004 03 25 **Faludi Ferenc** (1704. március 25.-1779): jezsuita szerzetes, költő, műfordító, hitszónok, könyvtáros, tanár, cenzor és nyomdaigazgató. Születésének 300., Halálának 225. évfordulója.

- 2004 03 26 **Kempelen Farkas** (1734-1804. március 26.): sokoldalú tudós, polihisztor, építész, nyelvész, feltaláló. Legismertebb találmánya a sakkozógép (1760). Amikor II. József rendelete alapján a szerzetes-rendeket feloszlatták, a Várban a kapucinusok templomát átalakította színházzá. Ez a mai Várszínház. Halálának 200. évfordulója.
- 2004 04 00 **Bebó Károly** (1712-1779. április): szobrász, 1740-től a Zichy család szobrásza és építési felügyelője Óbudán, 1748-tól a család udvarmestere. Az óbudai Zichy-kastély egyik tervezője. A Batthyány téri Szent Anna templom főoltára és szószéke is az ő műve. Halálának 225. évfordulója.
- 2004 04 02 **Maderspach Károlyné** ~ Buchwald Franciska (1804. április 2.-1880): ruszskabányai bányatulajdonos felesége. A szabadságharc alatt támogatta a harcoló honvédeket, majd Világos után a bujdosókat rejtegette. Haynau a szabadságharc leverése után nyilvánosan megvesszőztette. Férje a szégyent nem tudta elviselni és öngyilkos lett. Születésének 200. évfordulója.
- 2004 04 16 **Apponyi Franciska (Fanny)** grófnő (1879. április 16.-1958): gróf Károlyi László felesége, a rákospalotai jótékonyági egyesületek egyik vezetője. Születésének 125. évfordulója
- 2004 04 30 **Kövess Hermann** báró (1854. április 30.-1922): osztrák-magyar tábornagy. Az I. világháború kitörésekor hadtestparancsnok. Az orosz és a szerb fronton harcolt. 1918-ban utolsóként kapott bárói rangot. (Többé nem volt ilyen rangra emelés.) 1918. november 3-án IV. Károly király az osztrák-magyar hadsereg főparancsnokává nevezte ki. Születésének 150. évfordulója.
- 2004 05 02 **Vargha Gyula** (1853-1929. május 2.): statisztikus, költő, műfordító, államtitkár, országgyűlési képviselő, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja. Halálának 75. évfordulója. Lásd még 2002-nél is.
- 2004 05 04 **Szent Flórián** (240-304. május 4.) Florianus római századosként szolgált a mai Ausztria területén. A IV. században, a keresztényüldözések idején, keresztény hite miatt malomkövel a nyakában az Enns folyóba dobták. A kádárok, kályhások, kéményseprők, lakatosok, szappanfőzők és tűzoltók védőszentje. Barokk szobrokon római légionárius öltözékben ábrázolják, amint kezében sajtárral, vizet önt égő házra. Valamennyi róla elnevezett közterületen van vagy volt szobra. Halálának 1700. évfordulója.
- 2004 05 05 **Jókai Mór** (1825-1904. május 5.): jogász, újságíró, író. Lásd még: 2000-nél. Halálának 100. évfordulója.
- 2004 05 06 **Földváry:** 1. ~ Gábor (1787-1854. május 6.): Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye alispánja, a Nemzeti Színház megalapításának egyik kezdeményezője. Fáy Andrással együtt hozták létre az első magyar takarékpénztárt. Csongrád vármegyei főispánként érdemeket szerzett a Tisza szabályozásában, Pesten a vakok intézetének létrehozásában. Halálának 150. évfordulója.
- 2004 05 10 **Gombosi György** (1904. május 10.-1944): művészettörténész. Származása miatt megölték. Születésének 100. évfordulója.
- 2004 05 14 **Kamermayer Károly** (1829. május 14.-1897): Budapest első polgármestere (1873-1896). Jelentős érdemei vannak a városrendezés terén és a szociálpolitikai szervezetek kiépítésében. Budapest fő- és székváros 1896. november 4-én „nyugalomba vonulása alkalmából, a főváros körül szerzett érdemeiért” díszpolgári címmel tüntette ki.
- 2004 05 31 **Harsányi Kálmán** (1876-1929. május 31.): pénzügyi tanácsos, költő, író, műfordító. Legnagyobb művészi sikerét „Ellák” című történelmi drámájával aratta. Születésének 125. évfordulója. Születésének 125. évfordulója.
- 2004 06 14 **Laky Adolf** (1829. június 14.-1910): ötvös. Részt vett a szabadságharcban, Világos után 1855-ig Párizsban élt. Hazatérve átvette apja Szervita téri üzletét. 1867-ben ő készítette a koronázási ajándékot tartalmazó két kazettát, és rendbe hozta a koronát. Nagy vagyonát jótékony célokra hagyta. Az ő költségén építették - Árkay Aladár terve alapján - a Városligeti fasori református templomot. Az egyház működéséhez több mint 900 ezer, közcélokra két millió forintot hagyott végrendeletében. A róla elnevezett utcában lakott. Születésének 175. évfordulója.
- 2004 06 15 **Szász Károly** (1829. június 15.-1905): költő, író, műfordító, a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagja, később másodelnöke. Részt vett az 1848-1849. évi szabadságharcban és hadnagyí rangot ért el. A Dunamelléki református egyházkerület püspöke. Születésének 175. évfordulója.
- 2004 06 29 **Móricz Zsigmond** (1879. június 29.-1942): író, újságíró, szerkesztő. Születésének 125. évfordulója
- 2004 07 12 **Pablo Neruda** Neruda, Pablo (1904. július 12.-1973): chilei költő. Születésének 100. évfordulója.
- 2004 07 19 **Móra Ferenc** (1879. július 19.-1934): író, publicista, muzeológus, régész. Születésének 125. évfordulója.
- 2004 07 24 **Gyöngyösi István** (1629-1704. július 24.): jogász, alispán, költő. Halálának 300., és születésének 375. évfordulója.

- 2004 07 30 **Göggös Ignác** (1893-1929. július 30.): asztalos. Az I. világháborúban orosz fogságba esett. Részt vett a polgárháborúban a Vörös Hadsereg tagjaként. Hazatérte után az illegális kommunista párt aktivistája lett, majd megválasztották a Központi Bizottság tagjának. Halálának 75. évfordulója.
- 2004 08 17 **Benedek Elek** (1859-1929. augusztus 17.): író. A magyar gyermekirodalom megalapozója. Halálának 75. évfordulója.
- 2004 08 19 **Horváth Mihály** (1809-1879. augusztus 19.): történétíró, csanádi püspök, az 1849-es Szemere-kormány vallás- és közoktatásügyi minisztere. A Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, igazgató tagja. „Huszonöt év Magyarország történetéből. 1823-1848” című történeti munkájában, amelyet a genfi emigrációban írt, elsőként foglalta össze az 1848-as forradalomhoz vezető események történetét. Halálának 125. évfordulója.
- 2004 08 25 **Zsivora György** (1804. augusztus 25.-1883): kúriai tanácselnök, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja, 1848-ban a hétszemélyes tábla előadója. A mai XIV. kerülethez tartozó rákosi mezőkön mintaszerűen kezelt gazdasága volt. Vagyonának egy részét a Magyar Tudományos Akadémiára hagyta. Születésének 200. évfordulója.
- 2004 09 03 **Csapó Vilmos** (1798-1879. szeptember 3.): Az 1848-1849-es szabadságharcban honvéd őrnagy. A Tolna vármegyei nemzetőrség őrnagya, az ozorai győzelem egyik szervezője. 1848. november 3-tól ezredes. Halálának 125. évfordulója.
- 2004 09 06 **Czetz [cecc] János** (1822-1904. szeptember 6.): örmény származású katonatiszt. 1848-ban Mészáros Lázár hadsegéde, majd Bem József mellett az erdélyi hadsereg tábornoki főnöke és ideiglenes főparancsnoka. 1849. május 16-án a nagyszebeni csatában kitűnt érdemeivel és ezért tábornokká léptették elő. A szabadságharc leverése után emigrált. Megírta emlékiratait, majd 1859-ben Olaszországban szervezte a magyar légiót. Az 1860-as években Argentínába utazott. Ott térképészeti intézetet alapított és a Paraguay elleni háborúból is kivette részét. 1870-től 1895-ig az Argentin Katonai Akadémia igazgatója volt. Halálának 100. évfordulója.
- 2004 09 06 **Varga Jenő** (1879. szeptember 6.-1964): közgazdász, egyetemi tanár, államtitkár. A Tanácsköztársaság alatt pénzügyi népbiztos, majd a Népgazdasági Tanács elnöke. A bukás után Bécsbe ment, innen a Szovjetunióba települt át. 1927 és 1947 között a moszkvai Világgazdasági és Világpolitikai Intézet igazgatója volt. Részt vett 1946-ban a magyar pénzügyi stabilizáció kidolgozásában. Születésének 125. évfordulója.
- 2004 09 15 **Gál Benő** (1879. szeptember 15.-1945): nyomdai korrektor, szociáldemokrata funkcionárius. A Magyarországi Könyvnyomdászok és Betűöntők Szakszervezete titkára. 1944-ben deportálták és Mauthausenban halt meg. Születésének 125. évfordulója.
- 2004 09 18 **Klauzál Gábor** (1804. szeptember 18.-1866): politikus. Buda szabad királyi város 1845. május 19-én „a haza s különösen a városok ügyeinek előmozdítása körül szerzett érdemekért” díszpolgári címmel tüntette ki. Az 1848-as Batthyány-kormány ipari, kereskedelmi és földművelésügyi minisztere. 1860-tól Deák-párti politikus. Budafokon szőlőtermesztési kísérleti állomást hozott létre. Születésének 200. évfordulója.
- 2004 09 25 **Birly Ede Flórián** (1787-1854. szeptember 25.): szülészorvos, egyetemi tanár. Halálának 175. évfordulója.
- 2004 09 29 **Vitkovics Mihály** (1778-1829. szeptember 29.): szerb származású író, költő, irodalompártoló, nyelvújító. Halálának 175. évfordulója.
- 2004 10 09 **Segner János András** (1704. október 9.-1777): természettudós. Születésének 300. évfordulója. Lásd még 2000-nél.
- 2004 10 12 **Corvin János** (1483-1504. október 12.): Mátyás király házasságon kívül született fia.
- 2004 10 13 **Lotz Károly** (1833-1904. október 13.): festőművész. Halálának 100. évfordulója.
- 2004 10 17 **Nagysándor József** (1804. október 17.-1849): hivatásos katona, császári tiszt. 1848-ban őrnagyként a Pest megyei nemzetőrség tagja lett. 1849 májusában már tábornokként az elsők között nyomult be Buda várába. Debrecennél súlyos vereséget szenvedett a többszörös túlerőben lévő orosz hadseregtől. A fegyverletétel után 1849. október 6-án Aradon kivégezték. Lásd még: 1999. Születésének 200. évfordulója.
- 2004 10 17 **Zemplén Győző** (1879. október 17.-1916): fizikus, egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja. Születésének 175. évfordulója.
- 2004 10 18. **Harrer Pál** (1829. október 18.-1914): a királyi kamarai mezővárosból rendezett tanácsú várossá előlépett Óbuda első és utolsó polgármestere volt 1873-ban, Budapest megalakulása előtt. Pest, Buda és Óbuda egyesítése után a III. kerület elöljárója lett. Születésének 175. évfordulója.

- 2004 10 20 **Balassi Bálint** báró (1554. október 20. -1594): a magyar nyelvű líra megteremtője, aki hányatott élete során versekben fejezte ki érzelmeit. Istenes énekei voltak a legismertebbek. Szerelmes verseit csak 1874-ben találták meg a báró Radvánszky család radványi levéltárában. Résztvevője volt a törökök elleni harcoknak. Ekkor írt versei a végvári életet dicsőítették. A törökök által elfoglalt Esztergom ostrománál halt hősi halált. Nevét Balassa változatban is használta. *Születésének 500. évfordulója.*
- 2004 10 26 **Déri Miksa** (1854. október 26.-1938): a Ganz-gyár igazgatója volt. Feltalálta a róla elnevezett repulziós motort. Világhíressé vált találmánya a Bláthy Ottóval és Zipernowsky Károllyal közösen készített transzformátor. *Születésének 150. évfordulója.*
- 2004 10 27 **Lőwy Sándor** (1906-1929. október 27.): pék. Az illegális kommunista ifjúsági szövetség tagja, majd titkára volt. Letartóztatták és börtönbüntetésre ítélték. A váci fegyházban éhségstrájkban vett részt és mesterséges táplálás közben meghalt. *Halálának 75. évfordulója.*
- 2004 10 28 **Nagy Lajos** (1883-1954. október 28.): író, publicista. Háromszoros Baumgarten-díjas, Kossuth-díjas. *Halálának 50. évfordulója.*
- 2004 11 01 **Teleki Pál** gróf (1879. november 1.-1941): erdélyi nagybirtokos, földrajztudós, egyetemi tanár, miniszter több tárca élén, kétszer miniszterelnök, a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagja. A Tanácsköztársaság idején a szegedi ellenforradalmi kormányban külügy-, később földművelésügyi miniszter. 1920-ban a Simonyi-Semadam-kormány külügyminisztere, majd júliusban az új kormány miniszterelnöke 1921. áprilisáig. Résztvevője volt a Párizs melletti békeszerződéseket tárgyaló delegációnak. Meghozatta a „*numerus clausus*” néven ismert első zsidóellenes törvényt. Sok szervezetet hozott létre a trianoni béke revíziójának támogatására. 1927-ben a Magyar Revíziós Liga, 1936-ban a Köznevelési Tanács elnöke. 1938-1939-ben vallás- és közoktatási miniszter, 1939-1941 között miniszterelnök. Meghozatta a második zsidótörvényt. Előkészítője volt a területi visszacsatolást indítványozó bécsi döntéseknek. 1939-ben befogadta a lengyel menekülteket. 1940 decemberében Jugoszláviával örök barátsági szerződést kötött. 1941-ben a németek meg akarták támadni Jugoszláviát, és ehhez Magyarország együttműködését kérték. Horthy elfogadta az ajánlatot, de Teleki Pál a szerződésszegés elől öngyilkosságba menekült. *Születésének 125. évfordulója.*
- 2004 11 07 **Germanus Gyula** (1884-1979. november 7.): egyetemi tanár, orientalista, országgyűlési képviselő, a nyelvészeti tudományok doktora. Elsősorban az arab irodalommal és nyelvvel foglalkozott. *Halálának 25. évfordulója.*
- 2004 11 15 **Bethlen Gábor** (1580-1629. november 15.): erdélyi fejedelem 1613-1629 között. 1620-ban az országgyűlés felajánlotta neki a királyi címet, de nem fogadta el, csak a Magyarország fejedelme címet használta (1620-1621). Erdélyben erős központi hatalmat épített ki, merkantilista gazdaságpolitikát folytatott. Nagyszombatban és Gyulafehérvárott főiskolát alapított. Fejedelemsége alatt Erdély aranykorát élte. Habsburg-ellenes és a protestánsok vallásszabadságát sikerrel védő külpolitikával az európai protestáns fejedelmek egyenrangú szövetségévé tudott válni. *Halálának 375. évfordulója.*
- 2004 11 15 **Dávid Ferenc** (1510-1579. november 15.): a magyar reformáció erdélyi, szász származású kiemelkedő egyénisége. Előbb evangélikus, majd református püspök, később a magyar unitárius egyház megalapítója és mártírhálált halt első püspöke. *Halálának 425. évfordulója.*
- 2004 11 25 **Nádasy Kálmán** (1904. november 25.-1980): rendező, főrendező, igazgató, főigazgató a Magyar Állami Operaházban. Háromszoros Kossuth-díjas, kiváló művész. *Születésének 100. évfordulója.*
- 2004 11 25 **Rózsa Richárd** (1904. november 25.-1943): vegyészmérnök. Az illegális kommunista ifjúsági szövetség, majd a párt tagja. Többször letartóztatták. 1939-ben sikerült a Szovjetunióba eljutnia. 1942-ben belépett a Vörös Hadseregbe. Partizánnak jelentkezett, és Varsó környékén egy bevetésen eltűnt. *Születésének 100. évfordulója.*
- 2004 11 30 **Imre** (1174-1204. november 30.): király. Uralkodott: 1196 és 1204 között. III. Béla király elsőszülött fia. 1182-ben koronázták meg. 1202-ben felvette a „Szerbia királya” címet. Egerben temették el. *Halálának 800. évfordulója.*
- 2004 12 07 **Beöthy** Az elnevezés a kiterjedt Bihar vármegyei nemesi család több tagjáról is történhetett. Legvalószínűbb: Beöthy Ödön (1796-1854. december 7.): jogász, alispán; 1826-tól 1841-ig Bihar vármegye országgyűlési követe. Nagy munkát fejtett ki a vallási szembenállások megoldása érdekében. A szabadságharc idején előbb a Partium, majd Erdély kormánybiztosa, a magyar nyelv ügyének harcosa. *Halálának 175. évfordulója.* Felmerülhet még: ~ Ákos (1836-1904. december 1.): jogász, politikus; *Halálának 100. évfordulója.*
- 2004 12 08 **Damjanich János** (1804. december 8.-1849): szerb származású honvédtábornok, a szabadságharc legendáshírű vörössipkásainak parancsnoka, majd 1849 nyarától az aradi vár parancsnoka. 1849 október 6-án Aradon kivégezték. Lásd még: 1999-nél. *Születésének 200. évfordulója.*

- 2004 12 09 **Horthy István** (1904. december 9.-1942): gépészmérnök, a MÁVAG (Magyar Állami Vas- és Gépgyárak) igazgatója, a MÁV elnöke, kormányzóhelyettes, pilóta. A II. világháborúban a Szovjetunióban szolgált a fronton. Repülőgép-baleset következtében halt meg. Horthy Miklós idősebbik fia. *Születésének 100. évfordulója.*
- 2004 12 10 **Torma Károly** (1829. december 10.-1897): régész, egyetemi tanár, országgyűlési képviselő, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja. *Születésének 175. évfordulója.*
- 2004 12 14 **Orczy** A névadók többen is lehettek: ~ József báró (1746-1804. december 14.): katonatiszt, főispán, költő, ~ László (1750-1807): ~ Lőrinc fia. Főispán, valóságos belső titkos tanácsos, a bátyja által alapított kert a városnak ajándékozta. Lásd 2004-nél is. ~ Lőrinc fia. Saját telkén ő alapította a józsefvárosi Orczy-kertet, az első nyilvános pesti parkot. *Születésének 250. évfordulója.*
- 2004 12 21 **Sztálin**, Joszif Visszárionovics Dzsugasvili (1879. december 21.-1953): grúz származású, szovjet-orosz államfő, diktátor. A szentpétervári forradalom egyik vezetője. Lásd még: 2003.

2005. év

- 2005 01 01 **Beniczky Ferenc** (1833-1905): jogász, Jász-Nagykun-Szolnok vármegye főispánja, majd államtitkár. Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye törvényhatósági bizottsága virilista tagja, 1890-től főispánja. Újpest díszpolgára (1900).
- 2005 01 01 **Bethlen Gábor** (1580-1629): erdélyi fejedelem 1613-1629 között. 1620-ban az országgyűlés felajánlotta neki a királyi címet, de nem fogadta el, csak a Magyarország fejedelme címet használta (1620-1621). Erdélyben erős központi hatalmat épített ki, merkantilista gazdaságpolitikát folytatott. Nagyszombatban és Gyulafehérvárott főiskolát alapított. Fejedelemsége alatt Erdély aranykorát élte. Habsburg-ellenes és a protestánsok vallásszabadságát sikerrel védő külpolitikával az európai protestáns fejedelmek egyenrangú szövetségesevé tudott válni. *Születésének 425. évfordulója.*
- 2005 01 01 **Bóné András** (1655-1707): a Rákóczi-szabadságharc ezeres kapitánya. Már a törökök elleni harcokban, majd a Thököly-felkelésben is részt vett.
- 2005 01 01 **Bulcsú** (? -905): a kalandozó magyarok egyik vezére. 955-ben, az augsburgi csatavesztés után Ottó német császár Lehellet együtt kivégeztette. *Halálának 1050. évfordulója.*
- 2005 01 01 **Dallos Ida** (1905-1944): textilmunkás. Az illegális kommunista párt tagja. A nyilasok agyonlőtték. *Születésének 100. évfordulója.*
- 2005 01 01 **Erdélyi Lóránt** : (1880-1952): Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye alispánja 1929-1936 között. *Születésének 125. évfordulója.*
- 2005 01 01 **Knopp Imre** (1905-1942): munkásköltő. A Magyarországi Szociáldemokrata Párt tagja. Két verses kötete jelent meg. Büntetőszázaddal a Szovjetunióba vitték. *Születésének 100. évfordulója.*
- 2005 01 01 **Lehel** másként Lél vezér. (?-955): a honfoglaló Tas vezér fia. Meghódította Horvátországot és részt vett a kalandozásokban. 955-ben Augsburgban hadifogságba esett és Konrád császár kivégeztette. Hozzá fűződik a Lehel kürt mondája. *Halálának 1100. évfordulója.*
- 2005 01 01 **Magyari István** (?-1605): evangélikus prédikátor, 1600-tól sárvári esperes. A régi magyar értekező próza egyik első művelője. Pázmány Péter mellett a magyar hitvitai irodalom jelentős képviselője. *Halálának 400. évfordulója.*
- 2005 01 01 **Micsurin, Ivan Vlagyimirovics** (1855-1935): szovjet-orosz kertész és növénynevelő. A helybéli termelőszövetkezet neve az 1950-1960-as években. *Születésének 150. évfordulója.*
- 2005 01 01 **Nádasdy Ferenc** gróf (1625-1671): Somogy, Vas, Zala vármegye főispánja, országbíró, királyi főudvarmester, 1667-től 1670-ig királyi helytartó. *Halálának 375. évfordulója.*
- 2005 01 01 **Szentimrey Kálmán** (1830-1905): jogász. A szabadságharcban mint honvéd vett részt. A honvéd menház parancsnokaként halt meg. *Halálának 100. évfordulója.*
- 2005 01 01 **Tito, Joszif Broz** (1892-1980): horvát nemzetiségű jugoszláv politikus, partizánparancsnok, marsall, miniszterelnök, a Jugoszláv Szövetségi Köztársaság elnöke, a Jugoszláv Kommunista Párt elnöke, főtitkára. *Halálának 25. évfordulója.*
- 2005 01 01 **Vilma királynő** Wilhelmina (1880-1962): 1890-1948 Hollandia királynője. Az első világháború után sok ezer nélkülöző magyar gyermeket látott vendégül hosszabb időre Hollandiában. A német megszállásakor kormányával együtt Angliába ment. 1948-ban leánya javára lemondott a trónról. 1920-1949 között az ő nevét viselte a Városligeti fasor. *Születésének 125. évfordulója.*
- 2005 01 05 **Majláth** (Mailáth.) A család tagjai a XVIII. század óta vettek részt Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye életében. Az elnevezés lehetséges: ~ György (1786-1861): országbíró, ~ János (1786-1855. január 3.): költő, történetíróról, aki Erzsébet királyné magyarnyelv tanára volt. *Halálának 150. évfordulója.* Az itteni birtokos Zichyek jogászaik között is volt Mailáth.
- 2005 01 05 **Pollack Mihály** (1773-1855. január 5.): építész, klasszicista építészetünk kimagasló mestere. Legnagyszerűbb alkotása a Nemzeti Múzeum épülete. Az 1838. évi nagy árvíz előtti Pest arculatát döntően az ő munkái alakították ki. *Halálának 150. évfordulója.*
- 2005 01 20 **Szapáry Gyula** gróf (1832-1905. január 20.): tárnokmester, országgyűlési képviselő, miniszter, miniszterelnök, a főrendiház tagja. *Halálának 100. évfordulója.*
- 2005 01 22 **Riesz Frigyes** (1880. január 22.-1956): matematikus, egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja, Kossuth-díjas. *Születésének 125. évfordulója.*

- 2005 01 24 **Máriássy János** báró (1822-1905. január 24.): honvéd ezredes, Budavár 1849. évi bevételekor hősiessé-
gével tünt ki. A bukás után 18 évi várfogságra ítélték, de 1856-ban kegyelmet kapott. 1869-től honvéd
ezredes, 1878-tól altábornagy. 1888-ban bárói címet kapott. Halálának 100. évfordulója.
- 2005 01 28 **Csokonai Vitéz Mihály** (1773-1805. január 28.): költő. Halálának 200. évfordulója.
- 2005 01 30 **Virág Benedek** (1754-1830. január 30.): költő, író, műfordító, történész, szerzetes. A magyar
óda-költészet jeles művelője. Évtizedekig az Apród utcában lakott. Halálának 175. évfordulója.
- 2005 02 09 **Fejér Lipót** (1880. február 9.-1959): matematikus, egyetemi tanár, Kossuth-díjas, Akadémiai nagydíjas, a
Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja. Születésének 125. évfordulója.
- 2005 02 22 **Cziráki (Cziráky) Antal** (1772-1852. február 22.): közigazdász, tárnokmester, alkotmánytörténész. Buda-
szabad királyi város 1828. december 22-én „tárnokmesteri működéséért” díszpolgárrá választotta.
Halálának 150. évfordulója.
- 2005 03 04 **Károlyi Mihály** gróf (1875-1955. március 4.): nagybirtokos, liberális politikus, miniszterelnök, köztár-
sasági elnök. Lásd még: 2000-nél is. Halálának 50. évfordulója.
- 2005 03 13 **Fráter Loránd** (1872-1930. március 13.): huszártiszt, országgyűlési képviselő, nótaszerző. Halálának 75.
évfordulója.
- 2005 03 30 **Dorottya** Helyesen: Mária Dorottya (1797-1855. március 30.): württembergi bajor hercegnő, József nádor
harmadik felesége. A pesti jótékony nőegylet megalapítója. Halálának 100. évfordulója.
- 2005 04 04 **Pór Bertalan** (1880. április 4.-1964): festőművész, kétszeres Kossuth-díjas, Munkácsy-díjas. Szüle-
tésének 125. évfordulója.
- 2005 04 11 **József Attila** (1905. április 11.-1937): költő, műfordító, posztumusz Kossuth-díjas. 17 éves korában
Juhász Gyula előszavával jelent meg első verseskötete Szegeden a Szépség koldusa címmel. A Tiszta
szívvel című verse miatt nem kaphatott tanári diplomát. Hatvani Lajos támogatásával Bécsben, majd
Párizsban tanult tovább. 1925-ben Nem én kiáltok, 1929-ben Nincsen apám, sem anyám, 1930-ban
Döntsd a tőkét, ne siránkozz, 1932-ben Külvárosi éj címmel jelent meg kötete. Lefordította Villon verseit,
de ezt betiltották és szemérem elleni vétség miatt pert indítottak ellene. 1936-ban - Ignátus Pállal közösen
- megalapította a Szép szó című folyóiratot. 1937. december 3-án öngyilkos lett. Születésének 100.
évfordulója.
- 2005 05 05 **Lipót I.** ~ (1640-1705. május 5.): magyar királlyá koronázták 1654-ben, de csak 1657-től uralkodott,
német-római császárrá 1658-ban koronázták meg. Uralkodása alatt került sor Magyarország török alóli
felszabadítására. A fegyverrel visszafoglalt országban abszolutisztikus eszközökkel uralkodott, ami
kiváltotta az ország ellenállását. Ez a Wesselényi-féle összeesküvéssel kezdődött, s a Thököly-felkelésen
át a Rákóczi-szabadságharc kirobbanásához vezetett. Halálának 200. évfordulója.
- 2005 05 11 **Donát János Dániel** (1744-1830. május 11.): festőművész Halálának 175. évfordulója.
- 2005 05 17 **Ribáry Ferenc** (1827-1880. május 17.): tanár, egyetemi magántanár, történész. Halálának 125. évfor-
dulója.
- 2005 05 23 **Sándor Móric** gróf (1805. május 23.-1878): vadász, sportember, földbirtokos. Lásd még 2003-nál.
Születésének 200. évfordulója.
- 2005 06 26 **Bolgár Elek** (1883-1955. június 26.): jogász, történész, egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia
rendes tagja. A Tanácsköztársaság alatt bécsi követ, majd Kun Béla külügyi népbiztos helyettese,
egyetemi tanár, a Történelmi Materializmus Kutatóintézetének igazgatója. 1919 után emigrált. 1937-től a
Szovjetunióban élt és a rosztovi egyetemen diplomáciatörténetet tanított. Szovjet katonaként jött haza. Itt
újra egyetemi katedrát kapott, majd külügyi államtitkár, prágai és londoni követ, később tanszékvezető
egyetemi tanár lett. Halálának 50. évfordulója.
- 2005 07 02 **Kruspér István** (1818-1905. július 2.): mérnök, egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia tisz-
teleti tagja. A geodézia és a mérésügy kiváló művelője. 44 évig (1850-1894) volt tanár a Műegyetemen.
Összeállította Pest város felmérésének feltételeit. A Műszaki és Természettudományi Egyesületek
Szövetsége 1956-ban Kruspér-émlékérmét alapított az egyesület lapjában megjelent, jelentős tudományos
eredményt ismertető cikkek jutalmazására. Halálának 100. évfordulója.
- 2005 07 17 **Mátray Gábor** (1797-1875. július 17.): zeneszerző, zenetörténész, pedagógus, a Magyar Tudományos
Akadémia levelező tagja. 1837-ben a Pest-Budai Hangászegyesület titkára lett, 1840-ben ennek ének-
iskolája igazgatójává választotta. Az ebből kifejlődött Nemzeti Zenedében dolgozott haláláig. Halálának
125. évfordulója.

- 2005 07 22 **Martinovics Ignác:** (1755-1795): horvát származású (Ignacije Martinović) ferences rendi szerzetes, apát, hittudományi és bölcész doktor. A felvilágosodás híveként reformokat várt az uralkodótól. Szembefordult a magyar nemesi nemzeti mozgalommal és a király híveként besúgóként működött. Később szembefordult vele és a magyar jakobinus mozgalom egyik vezetője lett. [Születésének 250. évfordulója.](#)
- 2005 07 25 **Schönherz Zoltán** (1905. július 25.-1942): elektromérnök. Szlovákiában élt, Prágában járt egyetemre. Részt vett a szlovák illegális kommunista ifjúsági mozgalomban Kassán. 1939-ben a magyar kommunista pártnál folytatta a politikai tevékenységet. Az illegális *Szabad Nép* című lap első számának vezércikkét ő írta. 1942 júliusában letartóztatták. Hazaárulás vádjával halálra ítélték, és széleskörű tiltakozás ellenére kivégezték. [Születésének 100. évfordulója.](#)
- 2005 07 28 **Csanádi György** (1905. július 28.-1974): közgazdász, mérnök, miniszter, tanszékvezető egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, Kossuth-díjas. A MÁV-nál előbb pályafenntartási mérnök, majd körzeti igazgató, később vezérigazgató. Közlekedési miniszterhelyettes, majd miniszter. Nevéhez fűződik a „vasúti közlekedés racionalizálási koncepciója” elnevezésű program. Elnöke volt a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetségének, a Közlekedési és Közlekedéstudományi Egyesületnek, az MTA Közlekedéstudományi Főbizottságának. [Születésének 100. évfordulója.](#)
- 2005 08 10 **Toldy Ferenc** (eredetileg Schedel Ferenc) (1805. augusztus 10.-1875): irodalomtörténész, nevét az utca, amelynek 30. számú házában akkor lakott. [Születésének 200. évfordulója.](#) Lásd még 2000-nél is.
- 2005 09 04 **Mikó Imre** gróf (1805. szeptember 4.-1876. szeptember 16.): művelődéspolitikus, miniszter, történétíró, a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagja, az erdélyi reformnemzedék egyik vezetője. [Születésének 200. évfordulója.](#)
- 2005 09 09 **Zsirai Miklós** (1892-1955. szeptember 9.): nyelvész, egyetemi tanár a Magyar Tudományos Akadémia igazgató tagja, Kossuth-díjas. [Halálának 50. évfordulója.](#)
- 2005 09 15 **Bársony István** (1855. szeptember 15. -1928): író, újságíró. Az *Új Idők* főmunkatársa, a Budapesti Közlöny szerkesztője 1907-1928 között. Vadástörténetei több kötetben jelentek meg. [Születésének 150. évfordulója.](#)
- 2005 09 17 **Humhál László** (1905. szeptember 17.-1936): börmunkás. Az illegális kommunista párt tagja. Spanyolországban önkéntesként harcolt a fasiszták ellen. Madridnál esett el. [Születésének 100. évfordulója.](#)
- 2005 09 17 **Mária királyné** (1505. szeptember 17.-1558): II. Lajos király felesége, Habsburg Szép Fülöp és Őrült Johanna leánya, V. Károly spanyol császár és I. Ferdinánd magyar király testvére. 1521. december 25-én koronázták királynévá. 1526. augusztusában a Csepel-szigeten búcsúzott el Lajostól. A vereség után Pozsonyba ment és bátyja királlyá választását segítette. 1530-1556 között Németalföld helytartója. Spanyolországban a madridi Escorialban temették el. [Születésének 500. évfordulója.](#)
- 2005 10 05 **Pethényi Salamon János** (Petényi) (1799-1855. október 5.): természettudós, a madártan megalapítója Magyarországon. 600 madárból álló gyűjteményét a Nemzeti Múzeumnak ajándékozta. [Halálának 150. évfordulója.](#)
- 2005 10 15 **Szász Károly** (1829-1905. október 15.): költő, író, műfordító, a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagja, később másodelnöke. Lásd még: 1999-nél is. [Halálának 100. évfordulója.](#)
- 2005 10 22 **Teszársz Károly** (1855. október 22.-1916): vasöntő, a szakszervezeti mozgalom egyik megteremtője. 1885-ben a Vasöntők Szakszervezetének alapítója, a Vas- és Fémmunkások Lapja szerkesztője. 1898-ban a Magyarországi Szociáldemokrata Párt tagja lett. 1903-tól a Magyarországi Szakszervezetek Országos Szövetsége Végrehajtó Bizottságának tagja, és haláláig a Vas- és Fémmunkások Szakszervezete elnöke. [Születésének 150. évfordulója.](#)
- 2005 10 28 **Hatvani Lajos** báró (1880. október 28.-1961): mecénás, író, irodalomtörténész, kritikus. Kossuth-díjas, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja. 1908-ban Ignotusszal és Fenyő Miksával megalapította a *Nyugat* című irodalmi lapot. Ady Endre és a Nyugat anyagi patrónusaként nagy hírnévre tett szert az irodalmi életben. 1918-ban a Nemzeti Tanács tagja, a Vörösmarty Akadémia alapítója. 1919 nyarán Bécsbe emigrált, 1927-ben hazatért, majd 1938-ban feleségével együtt újra emigrált. Franciaországból 1947 nyarán jöttek haza. Egész életében támogatta anyagilag az írókat, költőket. A legteljesebb Petőfi tanulmány megírása az ő nevéhez fűződik. A közelben több olyan utca van, amelyik barátai nevét viseli, és így egy irodalmárokról elnevezett utcabokor alakult ki. [Születésének 125. évfordulója.](#)
- 2005 11 06 **Gaál** Az utca névadója lehetett: ~ György (1783-1855. november 6.): író, Kisfaludy Károly színdarabjait fordította németre, népmesegyűjtő. [Halálának 150. évfordulója.](#) ~ Gaszton (1868-1932) politikus, ~ József (1811-1866) író, ~ Miklós (1799-1854. november 30.): hadmérnök, az 1848 -1849. évi szabadságharc honvéd tábornoka. Világos után halálra ítélték, majd az ítéletet 20 évi várfogságra változtatták. A fogságban megvakult. [Halálának 150. évfordulója.](#)

- 2005 11 11 **Radvánszky Albert** báró (1880. november 11.-1963: nagybirtokos, a felsőház alelnöke, koronaőr, 1923-tól az evangélikus egyház egyetemes egyházi és iskolai felügyelője. Születésének 125. évfordulója.
- 2005 11 12 **Hajós Alfréd** (1878-1955. november 12.): építész mérnök, az első magyar olimpiai bajnok. Lásd még 2003-nál. Halálának 50. évfordulója.
- 2005 11 19 **Vörösmarty Mihály** (1800-1855. november 19.): költő, drámaíró. Lásd még 2000-nél is. Halálának 150. évfordulója.
- 2005 11 21 **Szalvai Mihály** (1899-1955. november 21.): közműves, katonatiszt, altábornagy. A Tanácsköztársaság idején katona volt. Utána 15 évre ítélték, de külföldre szökött. Részt vett a spanyol polgárháborúban, mint a nemzetközi brigád egyik parancsnoka. Utána Afrikába száműzték, de a Szovjetunió kiváltotta. A II. világháborúban partizánnak képezték ki és Jugoszláviában vetették be, onnan 1945-ben hazatért és a honvédségnél kapott magas beosztást. Halálának 50. évfordulója.
- 2005 12 13 **Mező Imre** (1905. december 13.-1956): szabó, katona, politikus. Belgiumban belépett a kommunista pártba. 1936-1939 között Spanyolországban harcolt a Nemzetközi Brigádban. 1943-tól Franciaországban vett részt az ellenállásban. 1945-ben hazajött és több magas funkciót töltött be a Magyar Kommunista Pártban, majd a Magyar Dolgozók Pártjában. 1956. október 30-án a Köztársaság téren halt meg. Születésének 100. évfordulója.
- 2005 12 16 **Tisza Kálmán** (1830. december 16.-1902): nagybirtokos, politikus, országgyűlési képviselő, miniszter, miniszterelnök, a Magyar Tudományos Akadémia igazgató tagja. Születésének 175. évfordulója.

A jegyzéket *Budapest teljes utcanévlexikona* DINASZTIA KIADÓ 1998 adatainak felhasználásával Mészáros György, a Budapesti Városvédő Egyesület alapító tagja, az utcanévlexikon adattárának összeállítója készítette.

BUDAPEST I. Víziváros

Toldy Ferenc utca 44/a
1015 T: (1 36) 201 2124

A témával összefüggésben lásd még: www.budapest.hu/bphome/dbp/altalan/seta/szabharc.html
www.budapest.hu/bphome/dbp/altalan/seta/bputca.html